

การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก
ออนไลน์ในเด็ก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2564

การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก
ออนไลน์ในเด็ก
ลิขสิทธิ์ ศุภการ
คณะนิติศาสตร์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีทัต ชวิศจินดา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ ปิตียาศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีทัต ชวิศจินดา)

..... คนบตี
(รองศาสตราจารย์ณรงค์ เกษะประกร)

____ / ____ / ____

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก
ชื่อผู้เขียน	นาย ลิขสิทธิ์ สุภการ
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดคำนิยามในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์และไม่ได้กำหนดมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ทั้งในเชิงนโยบายและมาตรการบังคับ อีกทั้งยังไม่มีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวโดยตรง ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยงานวิจัยนี้ ผู้เขียนนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก (Cyber Bullying) โดยทำการศึกษาในเรื่องคำนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ การกำหนดมาตรการป้องกันทางกฎหมาย และอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบของไทยและต่างประเทศโดยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นและประเทศแคนาดา พบว่าประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยมีการให้คำนิยามของการกระทำความผิด รวมถึงมีการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในสถานศึกษาและการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่กับองค์กรที่เกี่ยวข้องในการควบคุมปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อเป็นกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งออนไลน์ในเด็กที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และในประเทศแคนาดา รัฐ Manitoba จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ มีการกำหนดคำนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก และกำหนดมาตรการลงโทษในเชิงป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเพื่อป้องกันความเสียหายต่อจิตใจที่อาจเกิดขึ้น โดยกำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นในเด็ก ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกำหนดมาตรการของประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา มีการกำหนดมาตรการในเชิงป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก โดยมีมาตรการที่แตกต่างกันเนื่องจากสภาพปัญหาและคดีที่เกิดขึ้นมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันตามสภาพสังคมในแต่ละประเทศ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเสนอให้ประเทศไทยสมควรที่จะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ของต่างประเทศมา

ปรับใช้ โดยสมควรกำหนดให้มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก โดยบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีการกำหนดค่านิยมของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ การกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ รวมถึงกำหนดอำนาจหน้าที่เฉพาะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

ABSTRACT

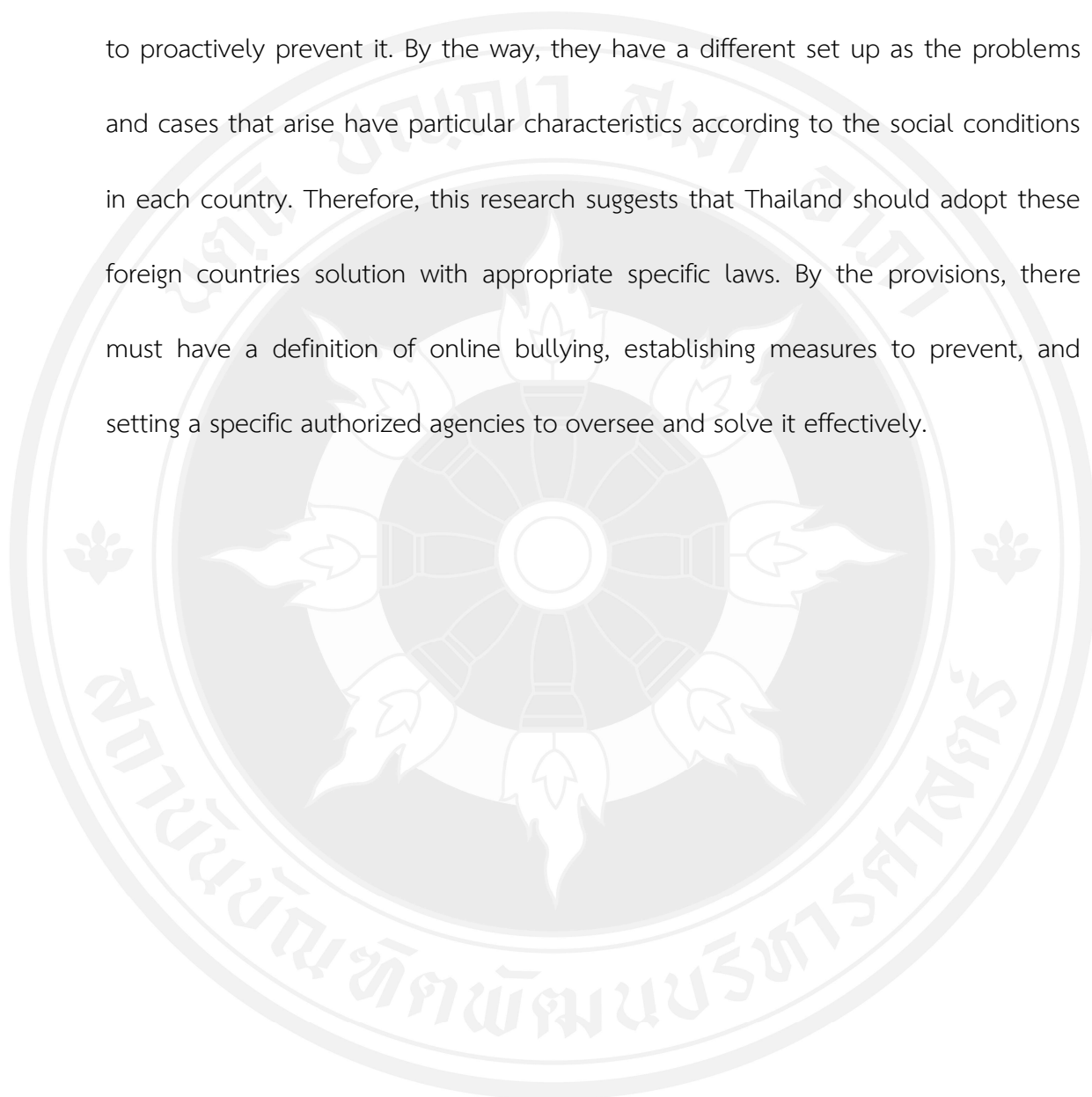
Title of Thesis	A Comparative Study of Legal Measure to Prevent Cyberbullying in Children
Author	Mr. Likkasith Suppakarn
Degree	Master of Laws
Year	2021

Currently, Thailand does not have a definition of online bullying, nor measurement set up to prevent it among children. In terms of policy and enforcement, there are no any direct agencies to take a response for such matter. As a result, Thailand is unable to effectively solve the situation. In this research, the author focus on the problem when children face a cyberbullying by studying the definition, law enforcement implementation, and power also duties of accountable agencies in domestic and aboard through a comparative study on both Thai and foreign laws.

From the results of a comparative analysis from Japan and Canada. The first one has a specific law to prevent online bullying by defining the meaning once it commit including criteria to prevent it in educational institutions also the determination of roles and duties from concerned organizations. For the second one, “In the state of Manitoba”, studies have shown that definite laws have been enacted on this issue likewise. The setting of definition and stipulates preventive measures against recidivism to obviated possible mental damage by liable it to the Court of

Justice.

From the study to analyze problem of cyberbullying in children. Author has an opinion that determination in both Japan and Canada have established measures to proactively prevent it. By the way, they have a different set up as the problems and cases that arise have particular characteristics according to the social conditions in each country. Therefore, this research suggests that Thailand should adopt these foreign countries solution with appropriate specific laws. By the provisions, there must have a definition of online bullying, establishing measures to prevent, and setting a specific authorized agencies to oversee and solve it effectively.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีทัต ชวิตจินดา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจผู้เขียนเสมอมา และด้วยความกรุณาของศาสตราจารย์ ดร.สรารัฐ ปิตียาศักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้กำลังใจพร้อมคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านคณะกรรมการทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านแห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้ถ่ายทอดและสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เขียนจนสามารถนำมาปรับใช้กับการทำงาน และการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้อย่างสมบูรณ์

ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนศิษย์เก่าคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และเพื่อนนักศึกษาร่วมรุ่น 11 ของคณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือที่มีให้มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุน ทั้งด้านการเรียนและด้านต่าง ๆ ทุกเรื่องเสมอมา จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจ

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ได้ศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีข้อบกพร่อง หรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนกราบขออภัยมา ณ ที่นี้

ลิขสิทธิ์ ศุภการ

มิถุนายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....ค	ค
ABSTRACT.....จ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....ช	ช
สารบัญ.....ช	ช
สารบัญตาราง.....ฉ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....1	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....4	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....5	5
1.4 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....5	5
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....6	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....6	6
บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ พื้นที่สาธารณะออนไลน์สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก ทฤษฎีความรับผิดชอบ และการคุ้มครองสิทธิเด็ก.....8	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying).....8	8
2.1.1 ความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์.....8	8
2.1.2 องค์ประกอบของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์.....9	9
2.1.3 รูปแบบของการกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์.....11	11
2.1.4 การคุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Harassment).....13	13
2.1.5 การเฝ้าติดตามและข่มขู่ผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Stalking).....14	14
2.1.6 ความแตกต่างระหว่างการกลั่นแกล้งรังแก การคุกคามล่วงละเมิด และการติดตามและข่มขู่ผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต.....15	15

2.2 แนวคิดการสื่อสารบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์และสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก.....	16
2.2.1 แนวคิดการสื่อสารบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์.....	16
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression).....	20
2.3 แนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบ	24
2.3.1 หลักพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญา	24
2.3.2 ทฤษฎีแนวคิดความรับผิดชอบทางแพ่ง.....	27
2.4 แนวคิดการคุ้มครองเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989).....	29
2.4.1 สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด (Right of Survival).....	31
2.4.2 สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Right of Protection).....	33
2.4.3 สิทธิในการพัฒนา (Right of Development).....	34
2.4.4 สิทธิในการมีส่วนร่วม (Right of Participation).....	35
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ	36
3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของประเทศไทย.....	36
3.1.1 ประมวลกฎหมายอาญา	36
3.1.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550.....	40
3.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	41
3.1.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก.....	42
3.2 กฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกเด็กของประเทศญี่ปุ่น.....	43
3.2.1 คำนิยามเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกในเด็ก.....	44
3.2.2 มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในเด็ก.....	45
3.2.3 องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กในโรงเรียน ...	51
3.3 กฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกเด็กของประเทศแคนาดา	59

3.3.1	คำนิยามเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก.....	61
3.3.2	มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก.....	62
3.3.3	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ...	64
3.4	ตารางสรุปเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....	66
บทที่ 4	บทวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการป้องกัน การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก.....	70
4.1	การตีความนิยามการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก	70
4.1.1	กฎหมายอาญา.....	70
4.1.2	กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	78
4.1.3	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	80
4.1.4	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก.....	82
4.2	มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์	83
4.3	อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก.....	88
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	91
5.1	บทสรุป.....	91
5.1.1	คำนิยามการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์	92
5.1.2	มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์.....	92
5.1.3	อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์.....	93
5.2	ข้อเสนอแนะ	94
5.2.1	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย	94
5.2.2	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	95
บรรณานุกรม	97
ประวัติผู้เขียน	101

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 ตารางสรุปเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทำให้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คน ในด้านการสื่อสารก็เช่นเดียวกัน ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาในด้านการสื่อสาร โดยมีพัฒนาการด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น สมาร์ทโฟน แล็ปท็อป หรือคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก มาเปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารเป็นอย่างมาก โดยในปัจจุบันในการติดต่อสื่อสารหาสามารถทำได้ผ่านการใช้ระบบเครือข่ายหรือที่เรียกกันว่า อินเทอร์เน็ต โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันที่ถูกเขียนขึ้นในลักษณะของสังคมจำลอง แทนที่ใช้พื้นที่ในสื่อสารในรูปแบบสังคมในรูปแบบเดิม เกิดการพัฒนาการในพื้นที่ของสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มนุษย์สามารถส่งข้อความ รูปภาพ หรือคุยกันในแบบเสมือนจริงได้ในพื้นที่ที่มีความต้องการติดต่อสื่อสารโดยผ่านทางช่องทางสื่อสังคมออนไลน์สำเร็จรูปเหล่านี้ ซึ่งในปัจจุบันก็จะมีผู้ประกอบการช่องทางสื่อสังคมออนไลน์รายใหญ่ ๆ และเป็นที่ยอมรับ เช่น Facebook Line และ Instagram หรือในประเทศไทยก็อาจจะเป็นของกลุ่มเว็บบอร์ดต่าง ๆ เช่น Pantip เป็นต้น โดยช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในการเข้าถึงสังคมของมนุษย์ในปัจจุบัน ทำให้การใช้ชีวิตในปัจจุบัน ทั้งในด้านการใช้งานในด้านการศึกษา เรื่องการสนทนา การทำธุรกิจซื้อขายสินค้า และการใช้งานเกี่ยวกับการทำงานของแต่ละบุคคลหรือองค์กรภาครัฐและเอกชนก็มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

นอกจากนี้ ยังมีการใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ ในการใช้เพื่อสร้างพื้นที่ส่วนตัวสำหรับการสื่อสาร เช่น Facebook สร้างเป็นพื้นที่ส่วนตัว (Blog) ของแต่ละบุคคล ที่สามารถใช้เพื่อสื่อสารกับบุคคลรอบตัว รับข่าวสารทางโลกออนไลน์ หรือมีการโพสต์ลงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นที่สนใจได้มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในพื้นที่ส่วนตัวของบุคคลนั้น ๆ หรือแม้แต่การที่สามารถสื่อสารกันในรูปแบบข้อความส่วนตัวในลักษณะการสนทนาในรูปแบบ Private Message เพื่อสนทนากันเป็นการส่วนตัวระหว่างบุคคล หรือเข้าไปโพสต์แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในกลุ่มสังคมอื่น ๆ (Page) ที่เป็นพื้นที่กลุ่ม

สังคมขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อสนทนาและมีการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งในด้านในข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง หรือได้รับความรู้เกี่ยวกับบทความวิชาการ รวมไปถึงการวิพากษ์วิจารณ์ความเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ที่ได้วิเคราะห์เหตุการณ์ทางสังคมตามสถานการณ์ข่าวสารของโลกในปัจจุบันไว้ หรือเพื่อการเป็นพื้นที่สนทนาของการสื่อสารในด้านความบันเทิงในรูปแบบของเนื้อหา รูปภาพ หรือ คลิปวิดีโอ แบบรวดเร็วหรือเรียลไทม์ (Real Time) ในหลาย ๆ ด้าน และมีการแสดงความคิดเห็นกันผ่านช่องทางสื่อออนไลน์เหล่านี้

จากเหตุการณ์ดังกล่าว สภาพสังคมจึงเปลี่ยนไป และมีผู้เข้าถึงได้มากขึ้นจากทุกเพศทุกวัย และทำให้พฤติกรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนไป มีการติดต่อสื่อสาร หรือแม้แต่การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ หรือการติดตามข่าวสารความรู้ต่าง ๆ เปิดกว้างง่ายดายขึ้นอย่างมากผ่านการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น ดังนั้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ ทำให้ในสังคมยุคใหม่ที่เร่งรีบและต้องแข่งขันด้วยความรวดเร็ว ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ จึงสามารถตอบโจทย์ได้ดีในเรื่องความง่าย สะดวก ความเร็ว และต้นทุนต่ำในการเข้าถึง และสามารถแสดงความคิดเห็นและเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากได้แต่ก็ทำให้เกิดปัญหาการมีผู้ไม่ประสงค์ดีแอบแฝงนำช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการแสดงความคิดเห็น หรือการโพสต์ข้อความต่าง ๆ ลงในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อมีวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตโดยทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่ตนมุ่งหวัง โดยการสื่อสารด้วยการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ลักษณะต่าง ๆ เช่น ข้อความ ภาพ ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงทางสื่อออนไลน์ โดยมุ่งส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายทางจิตใจต่อผู้ถูกระทำ โดยเฉพาะบางกรณีที่ถูกกระทำเป็นเด็กจะได้รับความเสียหายต่อจิตใจมากกว่าผู้ใหญ่ และเด็กยังขาดความนึกคิดและตรรกะในการวิเคราะห์แยกแยะทำให้นำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงตามมา¹

การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันจึงสามารถเกิดได้หลายลักษณะ ทั้งโดยการกระทำโดยการส่งข้อความ ภาพ เสียง หรือทั้งภาพและเสียง หรือข้อมูลแบบอื่น ๆ โดยเน้นเฉพาะการกระทำที่เกิดผ่านการโพสต์ข้อความทางอินเทอร์เน็ต โดยอาจจะกระทำได้ในกรณีที่ส่งความข่มขู่ส่วนตัวไปด้อยค่า หรือทำให้เสียหายต่อจิตใจของบุคคลอื่น หรือแม้แต่การโพสต์ข้อมูลในทางลบเพื่อด้อยค่าบุคคลอื่นและทำให้เสียหายต่อจิตใจ ผ่านพื้นที่ทางสังคมขนาดใหญ่ ทั้งในกลุ่ม หรือ Page ต่าง ๆ ทำให้ผู้ถูกระทำต้องเกิดความรู้สึกด้อยค่าและอับอายในสื่อสังคมออนไลน์ แม้วัตถุประสงค์ในการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตจะมุ่งต่อการรบกวนความเป็นส่วนตัว และสร้างความเดือดร้อนรำคาญ และก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อจิตใจของผู้ถูกลั่นแกล้ง แต่หากมีการกระทำดังกล่าวซ้ำ ๆ

¹ ฟ่ำไส สามารถ และคณาธิป ทองรวีวงศ์, “หลักการทางกฎหมายของประเทศไทย ในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกทางสื่อออนไลน์,” วารสารการบริหารปกครอง 10, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 77-100.

เป็นจำนวนมาก อาจส่งผลต่อสภาวะทางอารมณ์ และสภาพจิตใจของผู้ถูกรักษา ทำให้ผู้ถูกรักษาไปกระทำพฤติกรรมที่เป็นอันตรายทางกายภาพต่อไปได้ เช่น การทำร้ายร่างกายตนเอง หรือการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพบว่าในปัจจุบันมีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุทำให้การกระทำความผิดในรูปแบบของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เป็นปัญหาที่สำคัญและจะต้องได้รับการดูแลเป็นอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันได้มีการดูแลโดยภาคเอกชนที่ประกอบซึ่งกิจการพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน โดยมีมาตรการป้องกัน เช่น การตรวจสอบข้อความในเบื้องต้น การจัดให้มีระบบการกดยางาน (Report) การปิดกั้น (Block) เพื่อทำการปิดกั้นการสื่อสารส่วนบุคคลกับผู้ที่ไม่ประสงค์ดีและเข้ามาทำการกลั่นแกล้งรังแก (Bullying) บุคคลอื่นได้ ซึ่งในกระบวนการตรวจสอบดังกล่าว ผู้ให้บริการ อาจจะทำโดยบุคคลหรือระบบ AI เป็นผู้ทำการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งพบว่าในปัจจุบันมีความล่าช้า ทำให้การกระทำความผิดยังสามารถถูกหลบเลี่ยงการตรวจสอบ และกระทำได้ง่ายดาย มีการสร้างบัญชีผู้ใช้ปลอมเพื่อนำมากระทำความผิดโดยผู้กระทำความผิดสามารถกระทำได้ง่าย ทำให้เกิดการปลอมแปลงบัญชีผู้ใช้ใหม่ ๆ เพื่อกระทำความผิดซ้ำอีกและยากต่อการติดตามตัวเอาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หรืออาจพิจารณาได้ว่าพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีการกระทำความผิดในรูปแบบนี้อย่างแพร่หลายโดยขาดการดูแลโดยภาครัฐซึ่งลำพังการดูแลโดยภาคเอกชนนั้นไม่เพียงพอ และเป็นสิ่งที่รัฐและภาคเอกชนจะต้องมีการดำเนินการร่วมกัน ดังนั้นในภาครัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามาดูแลแก้ไขปัญหา

ปัญหาที่มีความสำคัญมาก คือปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นกับเด็กซึ่งมีความอ่อนแอในด้านจิตใจมากกว่าผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในปัจจุบันเด็กสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น แต่เด็กเหล่านี้จะยังไม่สามารถแยกแยะหรือกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารในช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ได้ เทียบเท่ากับผู้ใหญ่ ดังนั้นเด็กจึงอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้ง่าย สร้างผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กในระยะยาว และถ้าหากถูกกระทำความผิดดังกล่าวเป็นจำนวนบ่อยครั้ง ก็อาจนำไปสู่การเกิดความเสียหายต่อจิตใจอย่างรุนแรง เช่น การทำร้ายร่างกายตัวเอง หรือการฆ่าตัวตายเพื่อเป็นการหนีปัญหา ดังเช่นในคดีใหญ่ที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ประเทศ ดังนั้นการคุ้มครองเด็กถือว่าเป็นภารกิจหนึ่งของรัฐที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและจะต้องมีมาตรการเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กอย่างเหมาะสม

ในปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยมีการกระทำความผิดในลักษณะนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยการกระทำความผิดโดยกระทำผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, YouTube และ Line เป็นต้น โดยการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์มีได้หลากหลายรูปแบบตั้งแต่การส่งข้อความข้อความส่วนตัวเพื่อรังแกเด็กผู้เสียหาย โพสต์ข้อความที่เป็นการกลั่นแกล้งเด็กผู้เสียหายลงในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันยังพบว่าปัญหา

การกระทำความผิดยังคงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และขาดตรวจสอบและการดูแลอย่างจริงจังจากภาครัฐ ทั้งจากการที่ภาครัฐไม่ได้มีบทบาทบัญญัติกฎหมายเฉพาะ ไม่มีการกำหนดค่านิยมการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้เป็นการเฉพาะ ไม่มีมาตรการบังคับ และไม่มืองค์กรหรือหน่วยงานเฉพาะในการตรวจสอบดูแลปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

จากปัญหาและผลกระทบที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงได้นำมาศึกษาปัญหาทางกฎหมายจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยจะศึกษาใน 3 ประเด็น ดังนี้

1) ค่านิยมความหมายของคำว่า “กลั่นแกล้งรังแกออนไลน์” ว่ามีความหมายอย่างไร เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีค่านิยมความหมายของคำดังกล่าวอย่างชัดเจน ซึ่งอาจเกิดปัญหาในการตีความความหมายของคำดังกล่าวในการกระทำความผิด ว่าการกระทำความผิดนั้นควรมีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมในและถูกต้องกับหลักการและค่านิยมสากล ประกอบกับฐานความรับผิดชอบตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน ไม่สามารถจะนำบทบัญญัติที่ใกล้เคียงมาตีความปรับใช้อย่างใกล้เคียงได้ ดังนั้น การตีความปรับใช้กับความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ จึงยังไม่มีการบัญญัติฐานความผิดในกฎหมายของประเทศไทยอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังต้องศึกษาหลักการในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ทั้งสิทธิและเสรีภาพทั่วไป และสิทธิเด็ก เพื่อนำมาใช้ในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

2) ในการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในเด็ก สมควรที่รัฐจะต้องกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดต่อเด็กอย่างไร และควรมีการออกกฎหมายเฉพาะโดยคำนึงถึงข้อหลักการว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เพื่อจะนำไปประกอบการพิจารณาการกำหนดแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษาต่อไป

3) อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในปัจจุบันของไทย มีปัญหาในการดำเนินการหรือมีขาดประสิทธิภาพอย่างไรโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นกับเด็ก ผู้เขียนจึงได้หยิบยกประเด็นปัญหา 3 เรื่องดังกล่าวมาศึกษาเพื่อที่จะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาถึงความรู้ทั่วไป แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก
- 3) เพื่อศึกษาถึงค่านิยม และมาตรการในกฎหมายต่างประเทศในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก

- 4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกำหนดค่านิยาม มาตรการป้องกันทางกฎหมายในการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก และองค์กรที่กำกับดูแลในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กโดยศึกษากฎหมายของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา
- 5) เพื่อเสนอกฎหมายป้องกันที่เป็นกฎหมายเฉพาะ โดยกำหนดค่านิยามความหมายและมาตรการในการป้องกัน รวมไปถึงองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กทั้งที่ได้กระทำในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์และทางกายภาพ
- 6) เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ในช่องทางอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงความรู้ทั่วไป แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ในเด็ก ประกอบกับการศึกษามาตรการป้องกันทางกฎหมายในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของไทยและต่างประเทศว่ามีมาตรการทางกฎหมาย หรือกฎหมายเฉพาะในการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์อย่างไร มีการกำหนดค่านิยาม กำหนดมาตรการป้องกัน และมีองค์กรใดที่มีความเกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากประเทศญี่ปุ่นและประเทศแคนาดา เพื่อนำแนวทางกฎหมายของทั้งสองประเทศดังกล่าวมาปรับใช้แก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

1.4 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ากับการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญา โดยมีการใช้เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือ เพื่อใช้ในการกระทำความผิดในรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความ การโพสต์ข้อความ ในการกลั่นแกล้งรังแกผู้อื่น เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อจิตใจ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายตามมาภายหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กที่อาจจะได้รับการกระทบกระเทือน และเกิดความเสียหายต่อจิตใจได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่

ในประเทศไทย กรณีปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ให้ค่านิยามการกระทำความผิดในรูปแบบของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ทั้งในทางแพ่งและทางอาญามีเพียงแต่การปรับใช้และตีความกฎหมายตามบทบัญญัติที่มีอยู่ ทำให้กฎหมายมีความล้าสมัยและไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ไข้ปัญหา อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่การกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่น

แก๊งค์รังแกออนไลน์ และไม่มีองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ ดังนั้นจึงสมควรที่จะนำเสนอให้มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะสำหรับการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก โดยจะต้องมีการกำหนดทั้งในส่วนของคำนิยามการกระทำความผิดที่เป็น การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก กำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก รวมถึงกฎหมายฉบับนี้จะต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามากำกับดูแล เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ที่เกิดกับเด็กได้อย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย ตลอดจนคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ โดยศึกษามาตรการทางกฎหมายในการการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก (Cyber Bullying) ของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายของไทย และสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเช่นบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือมีแนวทางข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อทราบถึงความรู้ทั่วไป แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying)
- 2) เพื่อทราบถึงปัญหาและผลกระทบจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying)
- 3) เพื่อทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการกำกับควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก (Cyber Bullying) ของไทย
- 4) เพื่อทราบถึงผลการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการป้องกันทางกฎหมายในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ในเด็ก โดยศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศแคนาดา
- 5) เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมาย เช่น ออกบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะ โดยกำหนดมีการคำนิยามความหมาย กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในลักษณะการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบ

6) สามารถนำเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ พื้นที่สาธารณะออนไลน์ สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก ทฤษฎีความรับผิดชอบ และการคุ้มครองสิทธิเด็ก

ในบทที่ 2 นี้ จะเป็นการศึกษาในเรื่องความรู้ทั่วไป รวมไปถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) รวมไปถึงศึกษาในเรื่องแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์ และแนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ในบทที่ 3 และบทที่ 4 ต่อไป

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying)

การกระทำความผิดในลักษณะการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้มากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคการสื่อสารสามารถทำได้ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งในเรื่องนี้เองหลายประเทศก็ได้มีการให้ความสำคัญ และมีบุคคลต่าง ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ ได้มีการให้คำนิยามและความหมาย รวมไปถึงการกำหนดประเภทและลักษณะการกระทำความผิดของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ในปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

ขอบเขตพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตที่จะศึกษาวิเคราะห์ในที่นี้² หมายถึง “การสื่อสารด้วยการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ลักษณะต่าง ๆ เช่น ข้อความ ภาพ ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจงทางสื่อออนไลน์ โดยมุ่งส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำ” การกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตจึงเกิดได้หลายลักษณะ ทั้งการกระทำโดยการส่งข้อความ ภาพ เสียง หรือทั้งภาพและเสียง หรือข้อมูลแบบอื่น ๆ โดยเน้นเฉพาะการกระทำที่เกิดผ่านการใช้อินเทอร์เน็ตเท่านั้น และยัง

² กิริติกานต์ วรวิสุทธินันท์, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559), หน้า 10.

จำกัดเฉพาะการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบทางอารมณ์หรือจิตใจ ให้ผู้ถูกรกระทำรู้สึกด้อยค่า และอับอาย

ซึ่งในปัจจุบันการสื่อสารด้วยการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถทำได้หลายลักษณะและหลากหลายช่องทาง ทั้งการส่งข้อมูลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter ที่สามารถสื่อสารถึงบุคคลโดยเฉพาะเจาะจง หรือการส่งข้อมูลสาธารณะที่บุคคลทั่วไปสามารถเห็นได้ การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจึงสามารถทำได้ทั้งต่อบุคคลโดยเฉพาะเจาะจง และเผยแพร่ให้สาธารณะชนพบเห็นได้

2.1.2 องค์ประกอบของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

ในการกำหนดคำนิยามความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้นสามารถจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญมาได้ 5 ประการ ดังนี้³

1) จะต้องเป็นการกระทำที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จะมีความแตกต่างจากการกลั่นแกล้งรังแก (Bullying) ที่เกิดขึ้นทางกายภาพ โดยการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จะเน้นไปที่การใช้วาจา การใช้คำพูดล้อเลียน โดยนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์โดยเน้นย้ำถึงลักษณะการกระทำ โดยการกระทำความผิดดังกล่าวนี้จะต้องเป็นการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ย่อมหมายถึงกรณีที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร นำมาใช้ในการกระทำความผิด หรือเพื่อสนับสนุนการกระทำพฤติกรรมที่จิตใจ ซ้ำ ๆ และมุ่งร้ายโดยมีเจตนาประสงค์ทำร้ายผู้อื่น⁴ หรืออาจหมายถึงการใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรืออุปกรณ์อื่นใดเป็นเครื่องมือ โดยมีเจตนาที่จะทำให้อื่นเสียหาย⁵

³ คณาธิป ทองรวีวงศ์, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย : ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber-safety Act) ของรัฐ Nova Scotia, ใน การประชุมวิชาการระดับชาติทางภาษาและการสื่อสาร, วันที่ 3-4 กันยายน 2558, ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร, หน้า 3-4.

⁴ Bill Belsey, **Cyberbullying: An Emerging Threat to the “Always On” Generation**, Retrieved May 19, 2021 from <https://billbelsey.com/?cat=13>

⁵ Sameer Hinduja and Justin W. Patchin, **Bullying Beyond the Schoolyard: Preventing and Responding to Cyberbullying** (Thousand Oaks: Corwin Press, 2009).

2) เป็นการกระทำโดยใช้ถ้อยคำ ภาษาหรือใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ใช้ในการกลั่นแกล้งรังแก เช่น การพิมพ์เป็นข้อความตัวอักษร การอัปโหลดภาพถ่าย หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ภาพเคลื่อนไหวในรูปแบบวิดีโอ เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแม้ว่าการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่ได้กระทำทางอินเทอร์เน็ตจะแตกต่างจากการกลั่นแกล้งรังแกโดยทั่วไปทางกายภาพที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร แต่ทั้งสองกรณีจะมีองค์ประกอบร่วมกันของการกลั่นแกล้งรังแกทางกายภาพและการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ กล่าวคือ ผู้กระทำใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ หรือการกระทำในลักษณะหรือรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมุ่งผลอย่างเดียวกัน เพื่อมาทำการกลั่นแกล้งรังแก

โดยทั่วไป การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่พบบ่อย มักจะเกิดขึ้นในรูปแบบของการลงข้อมูลในรูปแบบของข้อความหรือรูปภาพ ซึ่งจากการได้เปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกในโลกอินเทอร์เน็ตกับการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นในโลกทางกายภาพ หากเปรียบเทียบกับกรกลั่นแกล้งของนักเรียนในโรงเรียน⁶ จะพบว่าแต่เดิมที่เด็กนักเรียนในโรงเรียนมีการกลั่นแกล้งรังแกโดยกระทำการใด ๆ ให้อีกฝ่ายหนึ่งอับอายด้วยการกระทำทางกายภาพ เช่น ใช้ทำพุดตูดูก ล้อเลียน หรือการแปะรูปภาพล้อเลียน หรือแม้แต่การเขียนกระดานดำเพื่อล้อเลียน ก็เปลี่ยนรูปแบบของการกระทำ ความผิด โดยปรับเปลี่ยนมาอยู่ในลักษณะที่มีการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องและกระทำผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีกลุ่มนักเรียนในห้อง หรือบุคคลภายนอกสามารถเข้ามาดูได้ หรืออาจจะกระทำในลักษณะของการส่งข้อความส่วนตัว (Private Message) เพื่อรังแกออนไลน์ได้เช่นเดียวกัน

3) เป็นการกระทำโดยมีเจตนากลั่นแกล้งทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบทางอารมณ์หรือจิตใจ โดยการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เป็นความพยายามที่จะยกตนเองโดยการลดหรือด้อยคุณค่าของบุคคลอื่น โดยผู้ทำการกลั่นแกล้งรังแกนั้นมุ่งประสงค์ระดับสถานะทางสังคมหรือความภาคภูมิใจของตน โดยการทำให้ผู้อื่นอยู่ในสถานะที่แย่งลง หรือมีความประสงค์ที่จะด้อยค่าบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดความเสียหาย หรือหวังผลให้เกิดความเสียหายและกระทบต่อจิตใจ โดยการกลั่นแกล้งรังแกนั้นสามารถจะเกิดขึ้นทั้งในรูปแบบของข้อความหรือรูปภาพ ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมกระทำและเป็นการทำร้ายจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำผิด

4) โดยส่วนมากจะเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น ผู้กระทำเป็นเด็ก หรือผู้ถูกกระทำเป็นเด็ก หมายถึง เด็กหรือวัยรุ่นก่อนวัยรุ่นหรือวัยรุ่น ซึ่งอาจจะถูกทรมาณ ช่มชู้ ครอบงำ ทำให้อับอาย โดยเด็ก หรือวัยรุ่นก่อนวัยรุ่น หรือวัยรุ่นคนอื่น หรือแม้แต่ผู้ใหญ่ โดยเหยื่อของการกลั่น

⁶ Andrew M. Henderson, “High-Tech Words Do Hurt: A Modern Makeover Expands Missouri’s Harassment Law to Include Electronic Communication,” *Missouri Law Review* 74, 2 (Spring 2009): 379-398.

แก๊งค์รังแกออนไลน์ โดยส่วนมากแล้วจะเป็นเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเนื่องจากยังมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่ำ และเกิดความเสียหายทางจิตใจได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ นอกจากนี้ การที่ได้ก็ยังมีความสัมพันธ์กับการกระทำของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน รวมทั้งการกระทำนอกโรงเรียนแต่ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียน อย่างไรก็ตามนักวิชาการก็ยอมรับว่า ปัจจุบันมีการกลั่นแกล้งรังแกที่กระทำต่อผู้ใหญ่ เช่น การกลั่นแกล้งรังแกในที่ทำงาน หรือมีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งผู้ใหญ่มีส่วนร่วมในการกระทำได้เช่นกัน

5) ความเชื่อมโยงระหว่างการสื่อสารออนไลน์และการกระทำทางกายภาพ แม้ว่าโดยทั่วไปการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จะเกิดขึ้นเฉพาะในสภาพแวดล้อมของการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ แต่ในบางกรณีก็อาจมีการบังคับให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งต้องกระทำการใด ๆ รวมทั้งในการกลั่นแกล้งดังกล่าว มีความคาบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมจริงด้วย เช่น การบังคับให้ผู้อื่นถอดเสื้อผ้าโดยผู้กลั่นแกล้งรังแกจะบันทึกวีดิทัศน์ไว้และเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้อับอาย ในกรณีดังกล่าวอาจเรียกได้ว่า เป็นคำนิยามเชิงขยายของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

นอกจากนี้ ในมุมมองสิทธิส่วนบุคคล (Right to Privacy) อาจพิจารณาได้ว่า การส่งข้อความที่เป็นการด้อยค่า หรือคุกคามในรูปแบบของข้อความส่วนตัว (Private Message) ที่กระทำเพื่อหวังผลในการกลั่นแกล้งผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์เช่น Facebook, Line หรือ Instagram ก็เป็นการรบกวนสิทธิความเป็นส่วนตัวอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะหากเป็นการติดต่อโดยผู้รับมิได้เรียกร้องหรือมิได้เชื้อเชิญ (Unsolicited Contact)⁷

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาความหมายและลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ และผลของการกลั่นแกล้งรังแก นั้นทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับจิตใจและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ถูกระทำ อันส่งผลกระทบต่อปัจจัยวิถีชีวิตในมิติอื่น ๆ ของผู้ถูกระทำความผิดด้วย เช่น ส่งผลเสียในด้านการเรียนในสถาบันการศึกษา หรือเกิดผลกระทบต่อการทำงานหรือหน้าที่การงานในบริษัท หรือแม้แต่เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรง ทั้งในกรณีที่ผู้เสียหายทำร้ายร่างกายหรือแม้แต่การจบชีวิตของตนเองด้วยการฆ่าตัวตาย

2.1.3 รูปแบบของการกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์

เนื่องจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในปัจจุบันนั้นมีการพัฒนาการโดยมีการเปลี่ยนรูปแบบการกระทำความผิด เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยตลอดเวลา จึงทำให้

⁷ คณาธิป ทองรวีวงศ์, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการถูกรบกวนด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการพาณิชย์โดยผู้รับมิได้เรียกร้อง,” **บทบัณฑิตย** 66, 1 (มีนาคม 2553): 26-77.

การกระทำความผิดเกิดขึ้นได้ในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งในปัจจุบันสามารถจำแนกรูปแบบของการกระทำความผิด โดยพิจารณาจำแนกโดยคำนึงถึงลักษณะของการกระทำความผิด ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้⁸

1) การกระทำความผิดที่อยู่ในลักษณะของการโพสต์หรือส่งข้อความในลักษณะการโจมตีผู้ถูกระทำ ชูทำร้าย หรือใช้ถ้อยคำหยาบคาย

การกระทำในลักษณะนี้ อาจเป็นการกระทำโดยโพสต์หรือส่งข้อความตำหนิ พุดจา ส่อเสียด ให้ร้าย หรือชู้ทำร้าย ผ่านช่องทางการสนทนา หรือโพสต์อย่างโจ่งแจ้งที่หน้าเครือข่ายสังคมของผู้ถูกระทำ เช่น เฟซบุ๊ก หรือไลน์ มาว่าจะดักทำร้าย เมื่อเจอหน้ากันที่โรงเรียน เป็นต้น

2) การกระทำในลักษณะของการโพสต์หรือส่งข้อความในลักษณะการคุกคามทางเพศแบบออนไลน์

การกระทำในลักษณะนี้ อาจเป็นการกระทำโดยการพุดจาคูคามทางเพศผ่านเครือข่ายสังคม การบังคับให้แสดงกิจกรรมทางเพศผ่านกล้อง การส่งภาพหรือวิดีโอไปเปลือยมาให้ โดยที่ผู้รับไม่ได้ต้องการ การแฉหรือตัดต่อภาพไปเปลือยไปโพสต์ในโซเชียลเพื่อให้ได้รับความอับอาย เป็นต้น

3) การกระทำในลักษณะของการโพสต์หรือส่งข้อความในลักษณะการแอบอ้างตัวตนของผู้อื่น

การกระทำในลักษณะนี้ อาจเป็นการกระทำที่เป็นการโพสต์หรือส่งข้อความเพื่อให้ผู้อื่นทราบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ยกตัวอย่างเช่น ให้เพื่อนสมัครเฟซบุ๊กหรือไลน์ให้ กรณีนี้ก็อาจโดนรังแกด้วยการถูกสวมรอยใช้เฟซบุ๊กของตัวเองโพสต์ข้อความหยาบคาย ให้ร้ายบุคคลอื่น โพสต์รูปไปเปลือย วิดีโอลามก หรือสร้างความเสียหายในรูปแบบอื่น ๆ

4) การกระทำในลักษณะของการโพสต์หรือส่งข้อความในลักษณะการแบล็กเมล์หรือข่มขู่ผู้ถูกระทำ

การกระทำในลักษณะนี้ อาจเป็นการกระทำในลักษณะของการนำความลับหรือภาพลับของผู้อื่นมาเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ แชร้ความลับหรือภาพลับไปอย่างกว้างขวาง หรือใส่ร้ายป้ายสี เช่น แอบถ่ายภาพหลุดมาโพสต์ประจาน และแสดงความคิดเห็นอย่างเกินเลย

⁸ Kapook.com, **Cyberbullying การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ทำร้ายชาวเน็ตได้ง่ายกว่าที่คิด**, ค้นวันที่ 15 เมษายน 2564 จาก <http://health.kapook.com/view150050.html>

5) การกระทำในลักษณะของการโพสต์ในลักษณะการหลอกลวง

การกระทำในลักษณะนี้ มีการกระทำความผิด โดยลงข้อความในลักษณะการหลอกลวงให้หลงเชื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนัดเจอ โดยมีเจตนาเพื่อทำมิดีมิร้าย หรือการหลอกลวงให้ผู้เสียหายโอนเงินไปให้ด้วยวิธีการต่าง ๆ

6) การกระทำในลักษณะของการโพสต์ในลักษณะการสร้างกลุ่มในโซเชียลเพื่อโจมตีโดยเฉพาะ

เป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดการกระทำที่ตั้งพื้นที่ในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เพจแอนด์เพื่อโจมตีบุคคลหนึ่งขึ้นมา มีการจับผิดทุกอิริยาบถ แล้วนำมาถกประเด็นให้เกิดความเสียหายต่อคนที่ตัวเองไม่ชอบ หรืออาจมีการโน้มน้าวให้คนอื่นรู้สึกรังเกียจ และกีดกันให้ออกจากกลุ่มจากสังคมที่อยู่

ดังนั้นเมื่อพิจารณาความหมายและรูปแบบของการกลั่นแกล้งรังแกและการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การกลั่นแกล้งรังแกเป็นการกระทำให้ผู้ถูกระงับได้รับความกลัว ความอับอาย และได้รับความเสียหายทั้งร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินต่าง ๆ โดยจะเป็นการกระทำในทางกายภาพ เช่น การทำร้ายร่างกาย การกล่าวโทษ ใช้ถ้อยคำจาจาด่าทอ ต่อว่า ล้อเลียน การทำลายทรัพย์สิน และการล่วงละเมิดสิทธิของผู้ถูกระงับโดยที่ผู้ถูกระงับจะไม่สามารถปกป้องตนเองได้เลย ส่วนการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้นความมุ่งหมายต่อผลการกระทำก็เป็นลักษณะเดียวกับการกลั่นแกล้งรังแก แต่รูปแบบของการกระทำจะแตกต่างกันไป โดยการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต จะเป็นการสื่อสารด้วยการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ลักษณะต่าง ๆ เช่น ข้อความ ภาพ วิดีโอ เสียง ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงทางสื่อออนไลน์ เน้นเฉพาะการกระทำที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ตเท่านั้น โดยมุ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจต่อผู้ถูกระงับ ทำให้ผู้ถูกระงับรู้สึกด้อยค่าและอับอาย

2.1.4 การคุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Harassment)

การคุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตเป็นการก่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์ โดยอาศัยช่องว่างของอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ในการคุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นให้เกิดความรำคาญ หวาดระแวง วิตกกังวล อันส่งผลกระทบต่อจิตใจและการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ถูกคุกคาม บางครั้งก็นำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้ ต่างประเทศจึงมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อกำหนดให้ผู้คุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตได้มีความผิดทางอาญา เนื่องจากรูปแบบและลักษณะของการกระทำจะแตกต่างจากการก่ออาชญากรรมทั่ว ๆ ไป คำว่า “คุกคาม” ตามความหมายของพจนานุกรมไทย หมายถึง การแสดงอำนาจด้วยกิริยาหรือวาจาให้หวาดกลัว ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า Harassment ตามความหมายใน Black’s Law Dictionary หมายถึง คำพูด กิริยา

อาการ การกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ก่อให้เกิด ความรำคาญ การรบกวนหรือส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้ถูกรบกวนในแง่ลบ โดยพฤติกรรมดังกล่าวอาจเป็นความผิดตามกฎหมาย อันสมควรที่จะต้องมีการหยุดยั้งการกระทำเพื่อ คัดค้านผู้ถูกรบกวนและเพื่อนำตัวผู้กระทำมาลงโทษตามกฎหมาย

สำหรับคำว่า “Harassment” นั้น ในต่างประเทศก็ได้มีการให้คำจำกัดความ โดยมีการ บัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อยู่ในรูปแบบของการคุกคามทาง อินเทอร์เน็ต เช่น The Harassment Act 1997 ของประเทศนิวซีแลนด์ ได้ให้คำจำกัดความว่า พฤติกรรมที่ก่อความรำคาญให้แก่ผู้อื่น รวมทั้งเป็นการกระทำใด ๆ ที่เป็นการเฉพาะเจาะจงต่อบุคคล อย่างน้อย 2 ครั้งในช่วง 12 เดือน ทั้งนี้ได้ขยายความว่าพฤติกรรมที่ก่อความรำคาญนั้นต้องทำให้ บุคคลรู้สึกกลัวในความไม่ปลอดภัยของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวหรือรู้สึกว่ามีพฤติกรรมที่ทำให้ รู้สึกไม่ปลอดภัย⁹ หรือในรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมที่แสดง ถึงการ Harassment ไว้ในกฎหมายอาญาว่าเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายให้เหยื่อเกิดความกลัว รู้สึกถูกคุกคาม ข่มขู่หรือเกิดความกังวล ถูกข่มเหงรังแกทางจิตใจ¹⁰

2.1.5 การเฝ้าติดตามและข่มขู่ผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Stalking)

การเฝ้าติดตามและข่มขู่ผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตเป็นอาชญากรรมอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งใช้คุณสมบัติ ของอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการกระทำความผิดโดยใช้อินเทอร์เน็ตในการรบกวนหรือเฝ้าติดตาม รังควาน ก่อให้เกิดผลกระทบหลาย ๆ อย่างแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อไม่ว่าจะเป็นการสร้าง ความรำคาญความ เตือนร้อนความกลัว หรือการรังควานเหยื่อในโลกแห่งความเป็นจริง ดังนั้นการตามรังควานเป็นภัยใน โลกของอินเทอร์เน็ตที่คุกคามสวัสดิภาพและความเป็นส่วนตัวของผู้คนทั่วไป ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตเป็นประจำหรือจะเป็นผู้ไม่เคยใช้อินเทอร์เน็ตเลยก็ตาม หน่วยงานด้านกฎหมายใน ประเทศที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลาย เช่น สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร ได้เล็งเห็นถึง ภัยร้ายที่มีแต่ประชาชนผู้บริโภคอื่นเกิดจากการตามรังควานอินเทอร์เน็ตจึงได้มีการนำมาตรการทาง กฎหมายในประเทศของตนมาลงโทษผู้ที่กระทำการซึ่งเข้าข่ายลักษณะของการตามรังควานบน อินเทอร์เน็ตโดยการนำเอากฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication Laws) หรือ กฎหมายต่อต้านการกระทำที่เป็นการคุกคาม (Anti-harassment Law) มาปรับใช้กับการคุกคาม การเฝ้าติดตามที่เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตจากการบังคับใช้กฎหมายในประเทศเหล่านั้นเป็นผลให้มี

⁹ อรัญญา บุญรักษา, ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้คุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), หน้า 35.

¹⁰ The Michigan Penal Code Acts

การฟ้องคดี ดำเนินคดี และการลงโทษผู้กระทำความผิดในครั้งแรกในสหรัฐอเมริกาและในอังกฤษ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องปรามพฤติกรรมกรรมการรังควานบนอินเทอร์เน็ตอย่างเป็นระบบ

การเฝ้าติดตามบนอินเทอร์เน็ตเป็นพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการติดตาม ครอบงำ รังควานบุคคลอื่นเพื่อให้เหยื่อตกอยู่ในความกลัว เช่น การรังควานทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อสังคมออนไลน์

กฎหมายการเฝ้าติดตามบนอินเทอร์เน็ตในสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศต้นกำเนิดของอินเทอร์เน็ตได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการตามเฝ้าติดตามบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีทั้งรูปแบบของกฎหมายกลาง และระดับของมลรัฐ ซึ่งใหญ่เป็นการนำเอากฎหมายที่มีอยู่เดิมในเรื่องของการรังควานที่เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตมาปรับใช้¹¹

2.1.6 ความแตกต่างระหว่างการกลั่นแกล้งรังแก การคุกคามล่วงละเมิด และการติดตาม และข่มขู่ผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต

หากพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำ ที่เป็นการคุกคามผู้อื่นดังที่ได้กล่าวมานั้นอาจสังเกตได้ว่ามีความแตกต่างกันในรายละเอียดและมีความลักษณะการกระทำที่ใกล้เคียงกัน โดยการกระทำในลักษณะของการคุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นนั้น (Cyber Harassment) ก็กับการเฝ้าติดตาม (Cyber Stalking) มีลักษณะของการกระทำที่มีความใกล้เคียงกันมาก แต่มีวัตถุประสงค์ของการกระทำที่แตกต่างกัน โดยการเฝ้าติดตาม (Stalking) นั้นเป็นการกระทำที่เป็นการคอยเฝ้าติดตามทุกอริยาบถของผู้ถูกรังควาน โดยมีการส่งข้อความทาง e-Mail หรือการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการรังควานทำให้ผู้ถูกรังควานได้รับความรำคาญความกลัวหวาดระแวงในชีวิตของตนเอง ซึ่งอาจไม่มีการข่มขู่ เพียงทำให้ผู้ถูกรังควานเหยื่อรู้สึกหวาดกลัวหรือรำคาญ ซึ่งอาจเป็นปัญหาในการเฝ้าติดตามทางชีวิตจริง ส่วนการล่วงละเมิดผู้อื่นทางออนไลน์ (Cyber Harassment) นั้นมีวัตถุประสงค์ในการกระทำที่ไม่เป็นการเจาะจงตัวผู้ถูกรังควานหรือเฝ้าติดตามตัวผู้ถูกรังควาน เพียงแต่ในการกระทำเพียงครั้งเดียวของผู้กระทำนั้นก็อาจเป็นการล่วงละเมิดผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตได้ทำให้ผู้ถูกรังควานได้รับความเสียหายทั้งต่อจิตใจ ร่างกาย หรือเสียหายต่อสิทธิเสรีภาพในการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข

สำหรับการกระทำความผิดในลักษณะของกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) โดยทั่วไปจะมีลักษณะใกล้เคียงกับการกระทำการคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Harassment)

¹¹ จอมพล พัทธ์สันตโยธิน, “การรังควานบนอินเทอร์เน็ต (Cyberstalking) กับความรับผิดชอบทางอาญาในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร,” วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 13, 19 (กันยายน-ธันวาคม 2548): 51-65.

ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า การกระทำ ความผิด จะเป็นการกระทำของเด็กหรือเยาวชนบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีความวัตถุประสงค์เพื่อจะข่มขู่ผู้ถูกกระทำ เกิดความกลัว และสุดท้ายผู้ถูกกระทำที่เป็นเด็กที่มีวุฒิภาวะอ่อนแอทางจิตใจมากกว่าผู้ใหญ่ ก็ย่อมเกิดความเสียหายต่อจิตใจและร่างกายของเด็กเหล่านั้น อาจอยู่ในรูปแบบของโรคซึมเศร้าหรือการทำร้ายตนเอง เพราะเมื่อเกิดกับเด็กส่วนใหญ่จะจัดการปัญหาเหล่านี้ไม่ได้ ความแตกต่างของการคุมคามผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตกับการกลั่นแกล้งผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตมีความแตกต่างกันในช่วงอายุ โดยเป็นการกระทำของเด็กและเยาวชนด้วยตนเอง

2.2 แนวคิดการสื่อสารบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์และสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก

สื่อสังคมออนไลน์นั้น มีลักษณะเด่นโดยเป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นสองทาง โดยที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้เป็นวงกว้าง ก่อให้เกิดการเรียนรู้หรือรับรู้โดยผู้คนอย่างต่อเนื่อง เพราะมีการปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลหรือสาร และทำให้ผู้คนสามารถเผยแพร่ข้อมูลต่อได้และเกิดการเชื่อมโยงข้อมูลได้จำนวนมาก โดยข้อมูลข่าวสารบนสื่อออนไลน์มีลักษณะแยกชิ้นส่วน ซึ่งหากผู้รับสารไม่เข้าใจและไม่สามารถประกอบรวมได้ อาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้ แต่ถ้าสามารถประกอบรวมได้จะมีประโยชน์ในการสื่อสารที่ครบถ้วน

2.2.1 แนวคิดการสื่อสารบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์

โดยรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์นั้นเอื้อต่อการสร้างชุมชนเสมือนจริง โดยมีลักษณะที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มความคิด ซึ่งนำไปสู่การหลอมทัศนคติและพฤติกรรมกลุ่ม ดังนั้นสื่อออนไลน์มีความสามารถในการประมวลเนื้อหาจากหลายแห่ง ทำให้เกิดการส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทางสังคมและการร่วมมือกันทางไซเบอร์ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมในรูปแบบผสม กล่าวคือ มีการเลือกเนื้อหา มาดัดแปลง ตัดต่อ ประกอบสร้างใหม่ โดยที่ผู้รับสารเป็นผู้เปลี่ยนแปลงเนื้อหานั้น¹²

1) แนวคิดประวัติความเป็นมาของสื่อสังคมออนไลน์ ในปัจจุบันเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทำให้มีการสร้างสรรค์เนื้อหาบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งในเรื่องนี้ก็มีบุคคลได้ให้คำอธิบายไว้หลายท่าน ดังนี้

Deuze อธิบายว่า การใช้สื่อออนไลน์ต้องเลือกตัดสินใจการใช้สื่อที่แตกต่างให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะนำเสนอและมีความเป็นมัลติมีเดีย (Multimedia) ต้องคำนึงถึงช่องทางเครื่องมือที่จะทำให้มีการโต้ตอบกับผู้รับสารและมีเครื่องมือให้ผู้รับสารสามารถเลือกรับข่าวสารใน

¹² สกฤตศรี ศรีสารคาม, *แนวทางการศึกษา และการมอเนเตอร์สื่อออนไลน์* (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา, 2562).

รูปแบบที่ต้องการได้ (Interactivity) และต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าไปสู่ประเด็นหรือฐานข้อมูลอื่น ๆ ผ่าน Hyperlink (Hypertextuality)

Skoler อธิบายว่า สื่อสังคมเป็นเรื่องของการแบ่งปัน การรับฟังและตอบโต้กับผู้อื่น ซึ่งการแบ่งปันข้อมูลนี้ทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และการรับฟังความเห็นของผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ และการรวบรวมความรู้มาจากแหล่งที่หลากหลาย รวมถึงมาจากประสบการณ์โดยตรงไป¹³

ขณะที่ Newman อธิบายไว้ว่า สื่อสังคมเป็นพลังของการสื่อสารแบบเครือข่ายที่ทำให้คนสามารถแสดงความคิดเห็นส่งข้อมูลได้อย่างอิสระ และก้าวข้ามข้อจำกัดของสื่อแบบดั้งเดิม ในเมื่อลักษณะของการสื่อสารออนไลน์สามารถสร้างบนสนทนา เช่น ให้แสดงความคิดเห็น (Comment) หรือเสนอเรื่องของตัวเองให้คนอื่นรับรู้ได้ ก็ทำให้มีการสื่อสารกันอย่างกว้างขวาง บางครั้งยังนำไปสู่การสนทนาได้ทั้งในระดับตัวต่อตน เป็นกลุ่มเล็ก หรือขยายวงไปสู่การสร้างชุมชนออนไลน์ของคนที่ชอบอะไร ๆ เหมือนกันได้ด้วย ดังนั้น ในการสร้างศึกษาสื่อออนไลน์สิ่งที่สำคัญคือ “การศึกษาที่บทสนทนา” ซึ่งรวมถึงการพูดคุยกัน แสดงความคิดเห็น และการปฏิสัมพันธ์ต่อเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้เห็นภาพของการพัฒนาประเด็น การหล่อหลอมความคิด และอาจรวมถึงการใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์เพื่อกำหนดทิศทางของสังคม¹⁴

ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตจึงทำให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ในระดับใกล้เคียงกับสื่อมวลชน ซึ่งผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันสามารถสร้างสื่อได้ด้วยตัวเอง เช่น Youtuber หรือ Blogger ใน Facebook เป็นต้น ดังนั้น ในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลอำนาจและการผลิตสื่อของสื่อมวลชนในปัจจุบันจึงเป็นข้อได้เปรียบที่น้อยลง ซึ่งทำให้คนทั่วไปหรือผู้ใช้บริการมีบทบาทมากขึ้นและอาจมีข้อมูลที่สามารถสร้างสื่อที่ดีได้มากกว่าสื่อมวลชนในบางเรื่องเนื่องจากบุคคลทั่วไปหรือผู้ใช้บริการในบางกลุ่มอาจจะมีความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญเฉพาะด้านไม่แพ้สื่อมวลชนนั้น ๆ

ดังนั้นในการปรับตัวของผู้ที่ทำหน้าที่สื่อก็คือ ต้องเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่าง “สื่อมวลชน” กับ “ชุมชนออนไลน์” ให้ได้ โดยให้สื่อมวลชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการสนทนายาร่วมกับชุมชนออนไลน์ เช่น การเขียน Blog ร่วมใน Forum, Webboard การอัปเดตข้อมูลผ่าน Twitter การสร้างเครือข่ายผ่าน Social Network ต่าง ๆ และการขยายเครือข่ายเช่นนี้จะมีประโยชน์ทำให้

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

มิติหรือมุมมองในการเข้าถึงข้อมูล และการมองหาประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่องานสื่อสารมวลชน สามารถทำได้กว้างขวาง และหลากหลายมากขึ้น¹⁵

ในขณะที่สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) คือ สื่อที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีลักษณะสร้างให้ผู้ใช้เกิดการแลกเปลี่ยน พูดคุยกันระหว่างผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลด้วยตัวเอง แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น โดยมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีสื่อสังคมมีลักษณะสำคัญคือ การมีส่วนร่วม (Participation) คือเป็นช่องทางสนับสนุนให้เกิดการให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ผู้สื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นทั้งผู้ส่งสารและรับสารในกระบวนการสื่อสารสองทาง การเปิดกว้าง (Openness) คือการเปิดพื้นที่ให้มีการแสดงตัวตน ความเห็น ความรู้สึกอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะ และเปิดพื้นที่ให้มีการตอบโต้ ปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างกว้างขวาง การสร้างบทสนทนา (Conversation) สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ของการสนทนาและแลกเปลี่ยนเรื่องต่าง ๆ ระหว่างคนที่อยู่ในเครือข่ายการสื่อสารเดียวกัน การสนทนาจะเกิดขึ้นจากการต้องการข้อมูล ข่าวสาร หรือมีความคิด ความเห็นและความชอบใกล้เคียงกันและต้องการแลกเปลี่ยนกับอีกฝ่าย ซึ่งการสนทนานี้เมื่อเกิดเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง แบ่งปันให้ผู้อื่นทั้งในและนอกเครือข่ายได้รับรู้ ทำให้เกิดการรวมตัวเป็นชุมชนออนไลน์ (Community) ขึ้น ซึ่งจุดเด่นของสื่อสังคมออนไลน์ทั้ง 4 ประการนี้ ก่อรูปแบบของการสื่อสารการเมืองรูปแบบใหม่บนสื่อออนไลน์¹⁶

มีนักวิชาการ นักคิดหลายคนศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์กับการขับเคลื่อนประเด็นทางการเมือง และประเด็นที่เป็นเชิงสังคมได้ดี ด้วยลักษณะเด่นของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นการบอกต่อ กระจายข้อมูลต่อ ซึ่งช่วยให้การสื่อสารแบบปากต่อปาก (Word of Mouth) ทำได้กว้างขวาง มีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้เกิดการระดมความร่วมมือได้ง่ายมากขึ้น McConnell and Huba กล่าวว่า การสื่อสารเป็นสื่อออนไลน์เพื่อขับเคลื่อนประเด็น เช่น เรื่องการสื่อสารการเมือง เป็นช่องทางที่ลงทุนน้อยแต่มีอิทธิพลในการจูงใจให้มามีส่วนร่วมกับกระบวนการทางการเมืองสูง เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาสื่อสังคมคือเรื่องของการเข้าใจว่า มีการเชื่อมโยงเครือข่าย มีการสร้างประเด็นการพูดคุย และมีการใช้ประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนประเด็นในลักษณะเครือข่ายอย่างไร จากแนวคิดข้างต้น สะท้อนลักษณะสำคัญของสื่อออนไลน์ในเรื่องของความรวดเร็ว การเป็นเครือข่าย การเชื่อมโยงข้อมูลจำนวนมาก การปฏิสัมพันธ์ และการสร้างพื้นที่การนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการสื่อสารได้สองทางมากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ¹⁷

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

2) ความหมายของสื่อออนไลน์ (Social Media) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารสามารถแบ่งปันสารไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบกัน ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้¹⁸

(1) เป็นสื่อที่แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม เป็นการสนทนากันจนเกิดสภาพ (Talk of the Town) เมื่อมีเรื่องที่น่าสนใจถูกหยิบมาเป็นประเด็นจนสามารถเผยแพร่ข่าวสารออกไปได้ง่าย ซึ่งอยู่ในรูปแบบของเนื้อหา รูปภาพ เสียง หรือวิดีโอ

(2) เป็นสื่อที่เปลี่ยนแปลงจากสื่อเดิมที่แพร่กระจายแบบทางเดียว (One to Many) มีรูปแบบการสนทนาที่สามารถมีผู้อื่นเข้าร่วมได้หลาย ๆ คน การสนทนาที่เกิดขึ้นจึงเป็นการรวมกลุ่ม พูดคุยในเรื่องที่สนใจร่วมกัน โดยที่ไม่มีใครเข้ามาควบคุมเนื้อหาของการสนทนา แม้กระทั่งตัวผู้สร้าง เนื้อหาเอง เนื่องจากผู้ที่ได้รับสารมีสิทธิ์เข้าร่วมในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม หรือการ เข้าไปแก้ไขเนื้อหานั้น ๆ

(3) เป็นสื่อที่เปลี่ยนผู้คนจากผู้บริโภคเนื้อหาเป็นผู้สร้างเนื้อหา เมื่อใครผลิตเนื้อหาได้ ตรงใจคนหมู่มาก ก็จะเป็นผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) ซึ่งสามารถโน้มน้าวให้ผู้ติดตามตัดสินใจซื้อ สินค้าหรือบริการได้โดยง่าย

3) ประเภทของสื่อออนไลน์ (Social Media)

สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่าน เครือข่ายออนไลน์โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง ซึ่งสามารถแบ่งสื่อสังคมออนไลน์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท ดังนี้¹⁹

(1) บล็อก (Blog) การจัดระบบเนื้อหาในรูปแบบหนึ่งซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถเขียนบทความที่เรียกว่า โพสต์ (Post) แล้วทำการเผยแพร่ เป็นการเรียงของเนื้อหา โดยจะเรียงจากเนื้อหาที่ใหม่สุดก่อนลดหลั่นลงมาตามลำดับเวลา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ สามารถเผยแพร่ความรู้ด้วยการเขียนอย่างเสรี ซึ่งจุดเด่นของบล็อก คือ การสื่อสารถึงกันอย่างเป็นกันเองระหว่างผู้เขียน และผู้อ่านบล็อกผ่านการแสดงความคิดเห็น (Comment)

(2) ทวิตเตอร์ (Twitter) รูปแบบหนึ่งของบล็อกที่จำกัดตัวอักษรของการโพสต์แต่ละครั้งไว้ที่ 140 ตัวอักษร โดยต้องการให้ผู้ใช้งานเขียนเรื่องราว (Tweet) ว่ากำลังทำอะไรอยู่ใน

¹⁸ จิตภา สดสี, สื่อสังคมออนไลน์ ความรับผิดชอบต่อสังคมของลูกค้า และคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ใช้บริการคาเฟ่สำหรับคนรักแมวในเขตกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2557), หน้า 14.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14-15.

ขณะนี้ ทวิตเตอร์ (Twitter) จึงถูกนำมาใช้ในทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างการบอกต่อ สร้างแบรนด์ หรือเป็นเครื่องมือบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า (Customer Relationship Management: CRM) และยังใช้ในการประชาสัมพันธ์ได้อีกด้วย

(3) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) พื้นที่เว็บไซต์ที่ผู้คนในโลกอินเทอร์เน็ตสามารถใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร ทั้งกับเพื่อนทั้งที่รู้จักมาก่อน หรือรู้จักภายหลังทางออนไลน์ ซึ่งเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์แต่ละแห่งล้วนแต่จะมีรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามการออกแบบของผู้ให้บริการ ในปัจจุบันมีเฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยม แต่ยังคงมีส่วนประกอบหลักที่มีเหมือนกัน คือ

ก) พื้นที่โปรไฟล์ของผู้ใช้ (Profiles) ที่ใช้แสดงข้อมูลทั่วไปของเจ้าของบัญชี

ข) ส่วนพื้นที่การเชื่อมต่อ (Connecting) ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์เพื่อนหรือกับคนที่รู้จัก และไม่รู้จักทางออนไลน์

ค) การส่งข้อความระหว่างผู้ใช้ (Messaging) อาจเป็นข้อความส่วนตัวหรือข้อความสาธารณะ

(4) การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media Sharing) หมายถึง เว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้สามารถนำรูปภาพหรือวิดีโอมาแบ่งปันให้เพื่อนหรือเผยแพร่ต่อสาธารณะชน โดยสามารถถ่ายทอด ความคิดเป็นรูปแบบวิดีโอหรือรูปภาพนำขึ้นเผยแพร่ เช่น YouTube Multiply และ Slideshare เป็นต้น ข้อมูลหรือวิดีโอใดเป็นที่ชื่นชอบจะทำให้เกิดการบอกต่ออย่างแพร่หลาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง ช่องทางหนึ่งที่ใช้สามารถติดต่อสื่อสารสามารถป้อนข้อมูลข่าวสาร หรือสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลทำกิจกรรมต่าง ๆ

และแบ่งปันประสบการณ์ได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกันในระบบ อินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันในสังคม

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression)

เมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นได้ว่ามีหลักการและแนวคิดมาจากสิทธิมนุษยชนตามหลักสากล ซึ่งได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางด้านการพูด ความคิดเห็น หรือด้านอื่น ๆ ที่สามารถสื่อสารออกมาให้ผู้รับสารรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนคิดเห็นได้ เป็นแนวคิดที่มนุษย์ทุกคนพึงมีตั้งแต่เกิดและดำรงอยู่เสมอในความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะอธิบายถึงความหมาย และความหมาย เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ดังนี้

1) ความเป็นมาและความหมาย แนวคิดเรื่องเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) หรือเสรีภาพในการพูด (freedom of Speech) ตามประวัติศาสตร์ชาติตะวันตกมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยกรีกจนถึงช่วงยุคกลางที่ศาสนาเข้ามามีบทบาทในความคิดของสังคมแทบทุกด้าน รวมไปถึงเสรีภาพในการแสดงออกในด้านต่าง ๆ จนกระทั่งถึงยุคสมัยแห่งการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ แนวคิดเรื่องมนุษยนิยมและแนวคิดเสรีนิยมได้เข้ามามีบทบาทในความคิดของมนุษย์มากกว่าที่จะยอมถูกรอบงำจากศาสนจักร โดยแนวคิดมนุษยนิยมนั้นได้ยืนยันถึงความสง่างาม และคุณค่าในตัวมนุษย์ทุกคน โดยอาศัยหลักความสามารถของบุคคลในการบ่งชี้ว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด และยอมรับเป็นการทั่วไปว่ามนุษย์ทั่วไปนั้นมีศักยภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพในเชิงตรรกะหรือเชิงเหตุผล และแนวคิดเสรีนิยมที่มุ่งเน้นเรื่องเสรีภาพโดยปราศจากการปิดกั้นโดยไม่สมเหตุผลเริ่มเข้ามามีบทบาทจนกลายเป็นแนวคิดหลักในสังคมยุคสมัยใหม่ จนกระทั่งช่วงปี ค.ศ. 1644 ข้อความคิดดังกล่าวในสังคมเริ่มมีการกล่าวถึงในหนังสือของ John Milton ชื่อว่า *Areopagitica* (1608-1674) กล่าวถึงการต่อต้านการเซ็นเซอร์หนังสือของรัฐบาลอังกฤษ ด้วยเหตุผลว่าเสรีภาพในการพูดทำให้มนุษย์ได้พัฒนาองค์ความรู้และนำไปสู่การค้นหาความจริง โดยยืนยันว่ามนุษย์นั้นมีเหตุผล สามารถรับรู้ได้ว่าสิ่งใดดีหรือชั่ว และกล่าวในส่วนหนึ่งของหนังสือว่า “ผู้ใดใช้รื้อพละหนังสือทรงคุณเสีย ผู้นั้นเสียเหตุผลในตน” (He who destroys a good book, kills reason itself.) ต่อมา นักคิดนักปรัชญา John Strart Mill (1806-1873) ได้กล่าวถึงคุณค่าในสังคมปัจจุบันในความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ (*On Liberty*) ถึงคุณค่าและธรรมชาติของอิสรภาพของมนุษย์ปัจเจกชนควรได้รับการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เพราะถ้าหากปราศจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันแล้วเสรีภาพในการแสดงออกหรือเสรีภาพในการพูดนั้น สังคมก็จะดำรงอยู่ได้ยากและไม่สามารถเข้าถึง “สัจธรรม” ได้ เสรีภาพทางความคิดเห็นจะนำไปสู่ประโยชน์สุขของมนุษย์ได้มากที่สุด นักคิดปรัชญาทั้งสองได้ให้คุณค่าสำหรับเสรีภาพในการพูดหรือเสรีภาพในการแสดงออกในฐานะหลักการที่สำคัญสำหรับมนุษย์ในการเข้าถึงความรู้และความจริง²⁰

ในศตวรรษที่ 20 ได้มีนักทฤษฎี เช่น Eric Barendt ได้นำข้อความคิดดังกล่าวมาต่อยอดในสังคมปัจจุบัน นำไปสู่การตั้งคำถามว่าจุดเริ่มต้นเสรีภาพในการแสดงออกอยู่ ณ ที่ใด และทำไมถึงต้องให้คุณค่ากับหลักการนี้ไว้อย่างมาก และจุดใดเป็นขอบเขตของเสรีภาพในการแสดงออก กล่าวโดยสรุปว่า เสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) หรืออาจเรียกรวม ๆ ว่า เสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) ซึ่งไม่ว่าจะเรียกอย่างไร ก็เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าเป็นสิทธิ

²⁰ Jieskje Hollander, *Hate Speech a Historical Inquiry into the Development of its Legal Status* (Master's thesis, University of Groningen, 2007), p. 12.

เสรีภาพในการสื่อสารความคิดของบุคคลผ่านการพูดหรือการแสดงออกต่าง ๆ รวมไปถึงการแสดงออกผ่านวงจนาษา อวัจนภาษา หรือการแสดงออกอื่น ๆ อันจะสามารถสื่อความหมายของความคิดแห่งบุคคลให้แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ภาพวาด ภาษามือ เป็นต้น²¹

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หมายถึง ความมีอิสระในการคิด การพูด และแสดงออกโดยปราศจากการแทรกแซง เสรีภาพนี้เกิดขึ้นมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ทำให้มนุษย์สามารถแสดงความคิด หรือความเห็นของตนให้ปรากฏต่อผู้อื่นได้อย่างอิสระ²²

“เสรีภาพ” หมายถึง สภาวะที่บุคคลจะไม่ถูกแทรกแซงหรือครอบงำจากบุคคลอื่น ส่วน “สิทธิ” หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้สิทธิขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็นสิทธิในเสรีภาพ และสิทธิในความเสมอภาค โดยสิทธิในเสรีภาพ หมายถึง อำนาจของบุคคลที่กฎหมายรับรองในอันที่จะกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการใดตามที่ตนต้องการ ส่วนสิทธิในความเสมอภาค หมายถึง อำนาจในอันที่จะเรียกร้องให้รัฐปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันให้เหมือนกัน และปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันออกไปตามสภาพของสิ่งนั้น ๆ²³

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) หรือ เสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) เกิดขึ้นมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ และได้รับการ สันนิษฐานว่าเป็นเสรีภาพของปัจเจกบุคคลแต่ละคนในการแสดงความคิดเห็นหรือความเห็นของตนให้ปรากฏต่อผู้อื่นผ่านทางารพูด ฉะนั้น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในความหมายดั้งเดิมจึงหมายถึง อิสระในการพูดหรือไม่พูดโดยปราศจากการตรวจสอบ ต่อมาสังคมซับซ้อนมากขึ้น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจึงขยายขอบเขตไปถึงการเขียน การแสดง การวาด การปั้น การพิมพ์ การสมาคม การรวมกลุ่ม การเดินขบวน และการประท้วง การออกเสียงลงคะแนน การรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมือง การแสดงออกทางวิชาการ เมื่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมีความหมายกว้างขึ้น การเรียกร้องเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเรียกร้องโดยอาศัยฐานของเสรีภาพที่แตกต่างกัน เช่น บุคคลหนึ่งอาจเรียกร้อง

²¹ อัศวิน อุดทาคำ, **ขอบเขตเสรีภาพในการแสดงออก: ศึกษากรณีคำพูดหรือการกระทำที่สร้างความเกลียดชังตามแนวคำวินิจฉัยศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปและศาลสหรัฐอเมริกา** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), หน้า 5.

²² ทิพวัลย์ แสงอุไร, **เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), หน้า 16-17.

²³ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, **คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน** (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 160-161.

เสรีภาพในการพูด ขณะที่อีกคนหนึ่งเรียกร่องเสรีภาพในการพิมพ์ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมีเนื้อหาซับซ้อน แต่ก็อาจสรุปอย่างคร่าว ๆ ได้ว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นประกอบด้วยเสรีภาพสำคัญ 3 เรื่อง คือ เสรีภาพในการเสนอความเห็น (Freedom of Opinion) เสรีภาพของสื่อมวลชน (Freedom of the Press) และเสรีภาพในข้อมูล (Freedom of Information) เนื่องจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นพร้อมกับความเป็นมนุษย์ ดังนั้น จึงได้รับการรับรองและคุ้มครองจากรัฐภายในและสังคมระหว่างประเทศ เช่น การรับรองตามรัฐธรรมนูญ การรับรองตามกฎหมายระหว่างประเทศ อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป (ECHR) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอเมริกัน (IACHR) เป็นต้น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจึงมีสถานะเป็นสิทธิทางรัฐธรรมนูญ และสิทธิมนุษยชน²⁴

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพที่สำคัญเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ หรือ Cyber Bullying คือหลักสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งจะต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการออกบทบัญญัติกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการควบคุมเรื่องการกระทำความผิดในลักษณะนี้ เพราะจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการที่บุคคลจะแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกภายในกรอบที่จะต้องไม่ถูกรัฐแทรกแซงจนเกินสมควร และจะต้องไม่เป็นการทำให้ผู้อื่นเสียหาย หรือกระทบต่อจิตใจ ดังนั้น ในการออกกฎหมายควบคุมการกระทำความผิดลักษณะนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักการในเรื่องนี้มาพิจารณาประกอบกัน

2) แนวคิดว่าด้วยสิทธิในความเป็นส่วนตัว จากแนวคิดที่ว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกันดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพอันเท่าเทียมกันจึงจำเป็นต้องจำกัดเสรีภาพของตนเพื่อให้ผู้อื่นและตนเองมีเสรีภาพอย่างแท้จริง ดังนั้น บุคคลย่อมไม่อาจใช้เสรีภาพของตนเพียงเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นหรือต่อส่วนรวมแต่ฝ่ายเดียวซึ่งนับว่าการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพในทางที่ไม่ชอบและเป็นการรบกวนสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

ดังนั้นในเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัวในที่นี้หมายถึงสิทธิของบุคคลที่จะต้องประกอบไปด้วยสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว รวมไปถึงสถานะที่บุคคลจะรอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบ ความลับ การรบกวนต่าง ๆ และความมีสันโดษ ไม่ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม โดยคำว่าสังคมในที่นี้ให้หมายความรวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ด้วยที่จะต้องได้รับการคุ้มครอง ไม่ให้เกิดการกระทำใด ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการรบกวนสิทธิของผู้อื่นในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์

ทั้งนี้ ขอบเขตที่บุคคลควรได้รับการคุ้มครองและการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลก็คือการที่บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระทั้งในพื้นที่สังคมจริง ๆ รวมไปถึงพื้นที่สังคมอย่างสังคม

²⁴ ทิพวัลย์ แสงอุไร, *เรื่องเดิม*, หน้า 18-19.

ออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลนั้น ๆ สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการพัฒนาการใช้ชีวิตในทิศทางที่ตนตามที่ต้องการ นำมาประยุกต์ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ เป็นพื้นที่ทางสังคมทั้งในรูปแบบของความเป็นส่วนตัวของบุคคลนั้น ๆ หรือในลักษณะของการสนทนาในพื้นที่สื่อสังคมที่เปิดกว้างสาธารณะ และมีสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาความสุขในชีวิตตามวิถีทางที่อาจเป็นไปได้ตามความพอใจของตน ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และการกระทำดังกล่าวนั้นไม่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น²⁵

2.3 แนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบ

2.3.1 หลักพื้นฐานความรับผิดชอบทางอาญา

หลักว่าด้วยความรับผิดชอบทางอาญา มีบทบาทที่สำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามแนวคิดการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) และในขณะเดียวกันก็มีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามแนวคิดกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย (Due Process Model) อีกด้วย สำหรับประเทศไทยได้บัญญัติรับรองหลักความรับผิดชอบทางอาญาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้²⁶

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคแรก บัญญัติว่า

“บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”²⁷

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า

²⁵ อัสวิน อุดทาคำ, *เรื่องเดิม*, หน้า 13.

²⁶ ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *การศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางอาญา ของนิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคลของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียน* (รายงานการวิจัย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2558), ค้นวันที่ 15 เมษายน 2564 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER067/GENERAL/DATA0000/0000184.PDF>

²⁷ มาตรา 29 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2560)

“บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”²⁸

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคแรก บัญญัติว่า

“บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา”²⁹

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว และคำอธิบายในทางวิชาการของ Gabriel Hallevy ซึ่งสามารถอธิบายความรับผิดทางอาญาของบุคคลซึ่งประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน (The Fundamental Principles) 4 หลักการดังนี้³⁰

1) หลักของความชอบด้วยกฎหมาย (The Principle of Legality) คือ หลักการซึ่งกำหนดให้บุคคลไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญา หากการกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในขณะกระทำว่าเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ ตามสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “Nullum crimen, nulla poena sine lege” หรือ “No Crime Nor Punishment Without Law” นั่นคือ หลักไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย สามารถอธิบายสาระสำคัญได้ 4 ประการ³¹ คือ

(1) การห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณีลงโทษทางอาญาแก่บุคคล หมายถึง การห้ามกำหนดการกระทำที่เป็นความผิดหรือกำหนดโทษโดยกฎหมายจารีตประเพณี องค์กรก็ตามสามารถนำกฎหมายจารีตประเพณีมาใช้ในทางที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดได้

(2) การห้ามใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งลงโทษทางอาญาแก่บุคคล หมายถึง การห้ามกำหนดหรือขยายบทกฎหมายอาญาที่มีอยู่โดยใช้หลักกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง รวมทั้งห้ามใช้เพิ่มโทษด้วย แต่ไม่รวมถึงการขยายความ และการใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งในทางที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด

(3) กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน เพื่อเป็นหลักประกันว่ากฎหมายที่บัญญัติขึ้นนั้นตรงกับเจตจำนงของฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้ประชาชนรู้ล่วงหน้า และป้องกันไม่ให้ศาลใช้กฎหมายตามความรู้สึกของตน

²⁸ มาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

²⁹ มาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

³⁰ ศุนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *เรื่องเดิม*, หน้า 25.

³¹ *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 25-26.

(4) กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง หมายถึง ถ้าบุคคลใดได้กระทำการอย่างใดและในขณะที่กระทำไม่เป็นความผิด ไม่มีโทษ ย่อมไม่อาจใช้กฎหมายอาญาที่บัญญัติในภายหลังไปกำหนดความผิด กำหนดโทษ และเพิ่มโทษ แต่ไม่รวมถึงการย้อนหลังเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด

2) หลักการกระทำ (The Principle of Conduct) คือ หลักการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับบุคคล เมื่อบุคคลนั้นได้ “กระทำการ” หรือแสดงพฤติกรรมซึ่งถือเป็นองค์ประกอบภายนอกอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา ดังนั้น การกระทำเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของกฎหมายอาญา ถ้าหากขาดการกระทำ ความรับผิดชอบย่อมเริ่มไม่ได้ เพราะหากเป็นเพียงความคิดย่อมไม่อาจสร้างความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมได้ ทั้งนี้ “การกระทำ” คือ การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวของร่างกายหรือกล้ามเนื้อภายใต้จิตใจบังคับ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การกระทำในเชิงบวก (Positive Act or Affirmative Act) และการกระทำในเชิงลบ (Negative Act or Passive Act)³²

นอกจากนี้ หลักการดังกล่าวได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการ...” และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ...” และมาตรา 59 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำ...” นั่นคือ บุคคลจะมีความรับผิดชอบทางอาญาและต้องรับโทษทางอาญาได้ก็ต่อเมื่อได้กระทำนั่นเอง³³

3) หลักความน่าตำหนิ (The Principle of Culpability) คือ หลักการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคล เมื่อบุคคลได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแล้ว ยังต้องพิจารณาว่าบุคคลนั้นได้กระทำดังกล่าวโดยมีจิตใจอันควรน่าตำหนิ หรือมีองค์ประกอบภายในที่ควรตำหนิ เช่น บุคคลได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดโดยเจตนา หรือกระทำการโดยประมาท ทั้งนี้ แม้ว่าผู้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายจะได้กระทำโดยมีองค์ประกอบภายในตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด แต่ตัวผู้กระทำอาจไม่มีลักษณะที่ควรตำหนิซึ่งกฎหมายอาจไม่ลงโทษ เช่น บุคคลที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เด็กหรือผู้เยาว์เป็นผู้กระทำความผิด เป็นต้น³⁴

4) หลักความรับผิดชอบเฉพาะตัว (The Principle of Personal Liability) คือ หลักการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับบุคคลที่ได้ “กระทำ” หรือ “มีส่วนในการกระทำ” ความผิดอาญา ดังนั้น บุคคลอื่นใดที่ไม่ได้กระทำหรือมีส่วนในการกระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็น

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

ความผิดจึงไม่อาจรับผิดทางอาญาได้ อาจกล่าวได้ว่า บุคคลย่อมไม่ต้องรับผิดโดยอาศัยการกระทำของบุคคลอื่น (Act of Others) หรือสถานะ (Status) ของบุคคลนั้นเป็นเงื่อนไขในความรับผิดทางอาญา หากบุคคลนั้นไม่ได้กระทำหรือมีส่วนในการกระทำความผิดอาญานั้นเอง³⁵

กล่าวโดยสรุป หลักการพื้นฐานในการกำหนดความรับผิดทางอาญาของบุคคลในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 4 หลักการ คือ หลักความชอบด้วยกฎหมาย หลักการกระทำ หลักความน่าตำหนิ และหลักความรับผิดเฉพาะตัว

2.3.2 ทฤษฎีแนวคิดความรับผิดทางแพ่ง

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลย่อมจะต้องมีการชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้น เพื่อที่จะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายให้กลับคืนสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงกับสถานะเดิมมากที่สุด สำหรับความรับผิดทางแพ่งเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวปลอม หากก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านชื่อเสียง เกียรติคุณ ทำให้อับอายขายหน้าต่อผู้เสียหาย ผู้เสียหายย่อมได้รับการเยียวยาและชดใช้ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด และหลักความรับผิดทางแพ่ง จึงต้องศึกษาทฤษฎีดังกล่าว ดังต่อไปนี้

2.3.2.1 ทฤษฎีความรับผิดทางละเมิด

หลักเกณฑ์ในความรับผิดในการทำละเมิดที่กระทำโดยจงใจ คือ การกระทำโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตน ถ้าหากผู้กระทำรู้ว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่บุคคลอื่นก็ถือเป็นการกระทำโดยจงใจ ส่วนความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจะมากน้อยเพียงใดนั้นไม่สำคัญ และนอกจากการกระทำโดยจงใจนี้แล้ว ยังรวมถึงการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้กระทำต้องมีความผิดตามกฎหมายจึงจะต้องรับผิดชดใช้ความเสียหายจากการกระทำนั้น ๆ ด้วย การพิสูจน์ว่าผู้กระทำมีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการกระทำหรือไม่เป็นเรื่องยาก จึงต้องนำทฤษฎีความรับผิดทางละเมิดมาพิจารณาประกอบ ซึ่งมีทฤษฎีที่สำคัญ 4 ทฤษฎี ดังต่อไปนี้³⁶

1) ทฤษฎีความรับผิดเพื่อความเสียหาย

ทฤษฎีความรับผิดเพื่อความเสียหาย มีพื้นฐานมาจากการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ในอันที่จะไม่ถูกทำให้เสียหาย ทั้งในส่วนสิทธิทางอาญาและสิทธิทางแพ่ง ความเสียหายที่เกิดขึ้นย่อมจะต้องมีผู้ชดใช้ความเสียหาย อนึ่ง แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเป็นแนวคิด

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

³⁶ ทศพล ทรรศนกุลพันธ์, **ทฤษฎีและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับละเมิด** (เชียงใหม่: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.), หน้า 10.

เกี่ยวกับความรับผิดของบุคคลในยุคแรก ๆ จึงไม่พิจารณาถึงความนึกคิดภายในจิตใจของผู้กระทำ หรือการขาดความระมัดระวังในการกระทำของผู้กระทำ ความสำคัญของแนวความคิดนี้มีอยู่แต่เพียงว่า เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว และสามารถที่จะทราบตัวผู้ก่อความเสียหาย ผู้นั้นก็ควรรับผิดชอบในความเสียหายที่ตนก่อขึ้นทั้งสิ้น³⁷

2) ทฤษฎีความผิด (Theory of Fault)

ทฤษฎีความผิด (Theory of Fault) หรือความรับผิดที่อยู่บนพื้นฐานของความผิด (Liability Based on Fault) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาต่อมาจากทฤษฎีความรับผิดเพื่อความเสียหาย โดยสำนักกฎหมายธรรมชาติเห็นว่าสิทธิเสรีภาพในความเป็นตัวตนของมนุษย์ รวมถึงทรัพย์สินควรได้รับการยอมรับ ดังนั้น ในการล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลควรจะต้องได้รับการพิสูจน์อย่างเป็นธรรม ผู้ที่ได้รับการกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อความเสียหายจะต้องเป็นผู้ที่ถูกพิสูจน์แล้วว่าเป็นผู้มี “ความผิด” (Fault)³⁸

3) ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability)

ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยการพิจารณาความรับผิดของผู้ก่อความเสียหายไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความรู้สึกนึกคิดภายในใจของผู้ก่อความเสียหายว่ามีเจตนา (Intention) หรือไม่ อย่างไรก็ตาม Saleilles ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดทฤษฎีรับภัย (théorie durisque) เห็นว่าบุคคลจะต้องรับผิดโดยเด็ดขาดเมื่อปรากฏว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลอันเนื่องมาจากการกระทำของตน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ก่อความเสียหายนั้นมีความผิดหรือไม่ ซึ่งมีแนวคิดเดียวกับทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) ตามความเห็นของ ศ.ดร. จิต เศรษฐบุตตร นอกจากนี้ ยังมีนักนิติศาสตร์บางท่านเรียกชื่อทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) แตกต่างกันไป เช่น ทฤษฎีความรับผิดโดยไม่มี ความผิด (Liability without Fault) หรือทฤษฎีความรับผิดโดยสมบูรณ์ (Absolute Liability)³⁹

4) ทฤษฎีข้อสันนิษฐานความรับผิด (Theory of Presumed Fault)

ทฤษฎีข้อสันนิษฐานความรับผิด (Theory of Presumed Fault) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งที่กำหนดให้เกิดข้อสันนิษฐานความรับผิด (Presumed Fault) เพื่อลดภาระของผู้เสียหายในการพิสูจน์ “ความผิด” ของผู้ก่อความเสียหาย เนื่องจากความนึกคิดภายในใจของผู้ก่อความเสียหายเป็นเรื่องที่ยากจะหยั่งทราบหรือพิสูจน์ให้เห็นได้ว่ามีมุ่งหมายต่อผลแห่งความเสียหายนั้นหรือขาดความระมัดระวัง กฎหมายถือว่าผู้ก่อความเสียหายมีความผิด แต่ก็ถือว่า

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ผู้ก่อความเสียหายยังสามารถที่จะแสดงให้เห็นประจักษ์ได้ว่า ตนมิได้มี “ความผิด” กล่าวคือ มิได้มีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ⁴⁰

กล่าวโดยสรุป แนวคิดและหลักความรับผิดชอบทางแพ่ง มีทฤษฎีที่สำคัญ 4 ทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งหากเกิดความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ทำละเมิด ผู้กระทำย่อมจะต้องรับผิดชอบไม่ว่าการกระทำจะได้กระทำไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ หรือก่อให้เกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใด แต่อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำละเมิดสามารถพิสูจน์หักล้างได้ว่าการกระทำของตนมิได้ก่อให้เกิด

2.4 แนวคิดการคุ้มครองเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989)⁴¹

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นกฎหมายระหว่างประเทศฉบับแรกในการให้ความคุ้มครองและส่งเสริมเด็ก ย่อมมีผลบังคับให้รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติตามในการให้ความคุ้มครองและส่งเสริมเด็กในขั้นพื้นฐานตามอนุสัญญา เนื่องจากที่ผ่านมา การคุ้มครองเด็กตามปฏิญญาแห่งกรุงเจนีวาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1924 ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1948 และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1959 นั้นยังคงเป็นเพียงถ้อยแถลงในส่วนหลักการทั่วไปเท่านั้น จึงเป็นเพียงการสร้างข้อผูกพันทางศีลธรรมและในทางการเมืองของรัฐเท่านั้น และยังไม่มียุทธศาสตร์ในทางกฎหมาย

ในการเข้าร่วมเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ย่อมมีผลให้รัฐที่สัตยาบันหรือภาคยานุวัติที่เข้าร่วมผูกพันเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีแห่งอนุสัญญา โดยทางองค์การสหประชาชาติจะดำเนินการจัดตั้ง คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (The Committee on the Rights of the Child) เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติและเคารพสิทธิเด็กของรัฐภาคี โดยรัฐภาคีจะต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าในการตอบสนองและใช้อนุสัญญาต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ โดยจะต้องดำเนินการภายในกำหนดเวลา 2 ปี แรกที่มีผลใช้บังคับและภายหลังจากนั้นจะต้องมีการจัดทำรายงานต่อคณะกรรมการทุก 5 ปี เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

⁴¹ มาตาลักษณ์ เสรมธากุล, **หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก** (รายงานการวิจัย ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562), ค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://www.law.tu.ac.th/wp-content/uploads/2020/02/หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กฯ.pdf>

ทั้งนี้ โดยเนื้อหาของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 มีลักษณะเป็นการยกระดับการให้ความคุ้มครองแก่เด็กในฐานะที่เป็น “สิทธิเด็ดขาด” ที่ไม่อาจถูกจำกัดเพื่อการละเมิดสิทธิของเด็กได้ โดยวางหลักการ กำหนดว่า การกระทำใดอันเกี่ยวข้องกับเด็กนั้นจะต้องพิจารณาถึง “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” เป็นพื้นฐาน อีกทั้งจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับรัฐภาคีเพื่อใช้ในการจัดมาตรการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเด็กมีมาตรฐานเทียบเท่าหรือดีกว่าที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญา ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กและเป็นการบังคับให้การกระทำใด ๆ ของรัฐจะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอนุสัญญาฯ

โดยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1) สิทธิของเด็ก ไม่ใช่กรณีที่รัฐให้สิทธิกับเด็ก แต่สิทธินั้นเป็นสิทธิของเด็กทุกคนมีติดตัวมาตั้งแต่เกิด โดยในอนุสัญญานี้ ให้เรียกว่า “สิทธิติดตัว” (Inherent Rights) เด็กจึงเป็นผู้มีสิทธิโดยที่ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะไปตัดทอน หรือจำกัดการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเด็ก หรือละเมิดในสิทธิของเด็กได้

2) การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กจักต้องคำนึงถึงสิทธิเด็ก และจะต้องมีการให้ความสำคัญที่สุดในเรื่องของการยึดถือหลักการประโยชน์สูงสุดของเด็ก (The Best Interest of the Child) โดยนำมาเป็นข้อพิจารณาในการดำเนินการ

คำว่า “เด็ก” ปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันโดยหลักการและทางกฎหมายระหว่างประเทศ โดยให้หมายความถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ให้คำนิยามคำว่า “เด็ก” ไว้ในข้อ 1 ว่า “เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า เด็ก หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นโดยกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น” ซึ่งจากคำนิยามดังกล่าวส่งผลให้มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จะอยู่ในความหมายของคำว่าเด็ก เว้นกรณีที่บุคคลนั้นแต่จะบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายของแต่ละประเทศที่ใช้อยู่

นอกจากนั้น อนุสัญญาฯ ยังได้กำหนดว่ารัฐภาคีสมาชิกต้องให้ความเคารพและกำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิเด็กทุกคนที่อยู่ภายในเขตอำนาจของรัฐภาคี⁴² โดยจะต้องไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ เหตุแห่งสีผิว เพศ ภาษา ความแตกต่างทางศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ต้นกำเนิดทางชาติพันธุ์ สังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมายเด็ก

หรืออาจจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า รัฐจะต้องปฏิบัติต่อเด็กทุกคนเหมือนกันหมด สำหรับเด็กกลุ่มใดที่ไม่สามารถใช้สิทธิเช่นเดียวกับเด็กอื่นเพราะสภาวะทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม เช่น เด็กที่มี

⁴² Article 2 of The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989

ความพิการทางร่างกายหรือทางสมอง เด็กเร่ร่อนหรือยากจน รัฐจะต้องจัดบริการให้เด็กเหล่านี้เป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เด็กกลุ่มนี้ได้เข้าถึงการใช้สิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมเช่นเด็กอื่น ๆ

นอกจากนี้ อนุสัญญาฯ ยังได้มีการกำหนดหลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง โดยกำหนดไว้ในข้อ 3 วรรคแรกว่า การกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก จะต้องถือว่า “หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก” เป็นหลักการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก (In All Actions Concerning Children, ... The Best Interests of the Child shall be a Primary Consideration) และนอกจากนี้ อนุสัญญาฯ ยังกำหนดพันธกรณี โดยกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องดำเนินการคุ้มครองสิทธิเด็กโดยจำแนกการคุ้มครองสิทธิเด็กออกเป็น 4 ประการ ดังนี้⁴³

2.4.1 สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด (Right of Survival)

สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด⁴⁴ คือ สิทธิของเด็กที่ได้ถือกำเนิดแล้วจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย ซึ่งอนุสัญญาฯ ได้กำหนดว่า รัฐภาคีนั้นรับรองว่าเด็กทุกคนมียอมสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดที่จะมีชีวิตและรัฐภาคีต้องให้การประกันอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เด็กอยู่รอดและมีการพัฒนาของเด็กทุกคน

โดยกำหนดว่าเด็กทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูไม่ว่าจากบิดา มารดา ญาติพี่น้องหรือโดยรัฐ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่รอด จนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และมีมาตรฐานในด้านความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพอสมควรตามฐานะ ในกรณีที่ครอบครัวไม่มีความสามารถเพียงพอในการจะจัดการชีวิตของเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำ ภาครัฐจะต้องเข้าไปดำเนินการจัดการมาตรการเยียวยาและช่วยเหลือเด็ก นอกจากนี้ เด็กย่อมมีสิทธิที่จะได้รับ การบริการพื้นฐานของภาครัฐในด้านสุขภาพอนามัย เพื่อให้เด็กให้พ้นจากโรคร้ายที่จะทำให้เด็กเสียชีวิตหรือพิการ เช่น ได้รับการตรวจรักษาโรค สิทธิในการเข้ารับบริการด้านสาธารณสุข การมีสิทธิที่จะได้รับการฉีดวัคซีน สิทธิการมีที่อยู่อาศัย สิทธิที่จะได้รับอาหารที่ครบถ้วนและถูกสุขอนามัย สิทธิที่จะมีชื่อ และสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ

ทั้งนี้เรื่องการได้สัญชาติ การหมายความว่าเด็กจะต้องได้รับสัญชาติของประเทศที่เด็กนั้นเกิดยังสามารถตีความได้ไม่เพียงพอเท่าใดนัก หากแต่จะต้องหมายความว่าเด็กทุกคนต้องไม่เกิดมาเป็นผู้ไร้สัญชาติ กำหนดหน้าที่ให้รัฐภาคีจะต้องดำเนินการให้เด็กมีสัญชาติใดสัญชาติหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ไร้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติของมารดา หรือของประเทศที่เด็กนั้นเกิดก็ตาม เพราะการที่เด็กนั้นไร้สัญชาติส่งผลกระทบต่อชีวิตของเด็กนั้นอย่างร้ายแรง

⁴³ Unicef, **Rights under the Convention on the Rights of the Child**, Retrieved November 10, 2021 from https://www.unicef.org/crc/index_30177.html

⁴⁴ Article 6 of The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989

และยิ่งไปกว่านั้น อนุสัญญาฯ ข้อ 7⁴⁵ ยังได้กำหนดไว้ว่า “เด็กจะได้รับการจดทะเบียนทันที ภายหลังเกิดและมีสิทธิที่จะมีชื่อนับแต่เกิดและมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ รวมถึงมีสิทธิที่จะได้รู้จัก และได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน” โดยรัฐภาคีจะต้องให้หลักประกันในการส่งเสริมสิทธิเช่น ภูวนั้นภายใต้กฎหมายสัญชาติของรัฐ และภายใต้การที่รัฐภาคีนั้นผูกพันตามตราสารระหว่างประเทศ ในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

สำหรับกรณีที่เด็กเป็นผู้ไร้สัญชาติ ในเรื่องของการเลี้ยงดูนั้น ภายในอนุสัญญาฯ กำหนดว่า ต้องให้ความสำคัญในเรื่องการเลี้ยงดูและเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดา โดยรัฐภาคี จะต้องให้หลักประกัน ว่าเด็กต้องไม่ถูกแยกจากบิดา มารดา หรือโดยขัดกับความประสงค์ของบิดา มารดา ยกเว้นแต่ในกรณีที่จำเป็นแยกเด็กนั้นโดยอาศัยผลของกฎหมาย ซึ่งในที่นี้จะต้องเป็นการ ดำเนินงานโดยหน่วยงานยุติธรรม เช่น ศาล และสามารถพึงกระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นที่สำคัญถึง ขนาดจะต้องแยกเด็กออกมา ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเอง

ตามพื้นฐานแล้ว บุคคลผู้ที่จะให้การดูแลและเลี้ยงดูเด็กได้ดีและเหมาะสมที่สุด คือ กรณีที่ บิดาและมารดาาร่วมกันเลี้ยงดู ซึ่งจะเป็นไปตามกลไกพื้นฐานตามธรรมชาติที่ว่า จะไม่มีบุคคลอื่นใดรัก และหวังดีต่อเด็กมากกว่าตัวบิดาและมารดาของเด็ก ยกเว้นแต่ในกรณีที่บิดาหรือมารดาของเด็กนั้นมี ปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใด จนทำให้ไม่สามารถดูแลเด็กได้ หรือบางกรณีกลับส่งผลร้ายต่อเด็กเสียเอง เช่น ในกรณีที่บิดาหรือมารดาเสพติดสารเสพติดหรือเสพยาเสพติด จนเป็นเหตุทำร้ายหรือละเลยในการ ดูแลเด็ก หรือการใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อครอบงำหรือบังคับหรือชี้้นำให้เด็กเข้าไปประเวณีหรือไป จำหน่ายยาเสพติด สำหรับกรณีที่เด็กไม่สามารถอยู่กับ บิดาหรือมารดาได้ เพราะบิดามารดานั้นหย่า ร้างแยกกัน สำหรับในกรณีเช่นนี้ต้องมีการกำหนดที่อยู่ของเด็ก โดยจะต้องกำหนดว่าจะให้เด็กนั้นอยู่ กับใครและต้องกำหนดให้ทุกฝ่ายได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ในที่นี้ให้รวมทั้งตัวเด็กเองด้วย

สำหรับกรณีที่เด็กต้องถูกแยกไปอยู่กับผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือจากทั้งสอง โดยเป็น กรณีรัฐนำมาดูแล เด็กย่อมมีสิทธิที่จะรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัว และสามารถติดต่อโดยตรงกับบิดา หรือมารดาที่เด็กไม่ได้อยู่ด้วยได้อย่างสม่ำเสมอ เว้นในกรณี การติดต่อสัมพันธ์นั้นจะขัดกับประโยชน์ สูงสุดของเด็ก⁴⁶ นอกจากนี้รัฐยังต้องใช้ความพยายามเพื่อเป็นหลักประกันว่า บิดาและมารดาจะต้องมี ความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อการเลี้ยงดูและจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก⁴⁷

⁴⁵ Article 7 of The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989

⁴⁶ Article 9 of The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989

⁴⁷ Article 18 of The United Nations Convention on the Rights of the Child

สำหรับกรณีอนุญาตให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม⁴⁸ รัฐต้องให้หลักประกันว่า ประโยชน์สูงสุดของเด็ก นั้นจะเป็นข้อพิจารณาที่มีความสำคัญที่สุดและรัฐนั้น พึงจะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่ เพื่อไม่ให้เด็กนั้นถูกนำไปทำร้าย หรือเด็กนั้นถูกนำไปเป็นเครื่องมือ เพื่อใช้ประโยชน์โดยมิชอบในด้านต่าง ๆ โดยใช้ประโยชน์เรื่องการรับบุตรบุญธรรม

2.4.2 สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Right of Protection)

เด็กย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในทุกรูปแบบจากการกระทำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก โดยรัฐภาคีมีหน้าที่จะต้องให้ดำเนินการส่งเสริม ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ เด็กย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากโรคภัยต่าง ๆ โดยคำนึงตามมาตรฐานสาธารณสุขที่ดีและมีประสิทธิภาพที่สุดเท่าที่รัฐจะสามารถดำเนินการให้ได้ และเด็กย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากถูกใช้แรงงาน เช่น ห้ามไม่ใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่าอายุขั้นต่ำที่กฎหมายอนุญาตให้ทำงานได้ และงานที่เด็กทำต้องไม่ขัดขวางการศึกษาของเด็ก

นอกจากนี้ เด็กย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกรูปแบบ รวมถึงการคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ หรือการล่วงละเมิดทางเพศ ทั้งนี้ไม่ว่าจะโดยการชักชวนหรือถูกข่มขู่ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางเพศ จากการค้าประเวณีหรือจากการเข้าไปมีส่วนในสื่อลามกเด็ก การลักพาตัว และเด็กย่อมมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกนำไปใช้ในการสูบบุหรี่หรือการสูดดมยาสูบ

ซึ่งแต่เดิมนั้น อนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดอายุขั้นต่ำของเด็กไว้ที่ 15 ปี แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขกำหนดในพิธีสารของอนุสัญญานี้ โดยขยายอายุขั้นต่ำเป็น 18 ปี และกำหนดการคุ้มครองยิ่งไปกว่า โดยกำหนดให้เด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา จะต้องได้รับการคุ้มครองในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น เด็กนั้น จะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยความทารุณโหดร้าย หรือโดยไร้มนุษยธรรม และเด็กจะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยโทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุกตลอดชีวิต

นอกจากนี้ในการจับกุมหรือคุมขังเด็ก จะต้องจัดให้มีการควบคุมตัวหรือขังแยกจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกัน ไม่ให้มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากผู้ต้องขังหรือนักโทษที่เป็นผู้ใหญ่ และเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กนั้นต้องถูกข่มเหง ถูกรังแก หรือถูกบังคับจิตใจ หรือตกอยู่ในอิทธิพลของผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ และนอกจากนี้เด็กที่ถูกคุมขัง ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายและด้าน

⁴⁸ Article 21 of The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989

อื่น และจะต้องดำเนินการโดยเร็ว เพื่อให้มีสิทธิที่ในการได้รับความช่วยเหลือฟื้นฟูทั้งในส่วนของสภาพร่างกาย สภาพจิตใจเพื่อให้เด็กได้กลับคืนสู่สังคมต่อไป

2.4.3 สิทธิในการพัฒนา (Right of Development)

สิทธิของเด็กในการพัฒนาตนเอง⁴⁹ ในเรื่องนี้จะต้องให้ความสำคัญทั้ง ทั้งในด้านของการพัฒนาทางร่างกายและสติปัญญา ทั้งนี้ สำหรับการพัฒนาทางด้านร่างกายนั้น ในอนุสัญญาฯ นั้นมุ่งเป้าไปที่การเลี้ยงดูเด็กโดยพ่อแม่ หรือโดยรัฐในบางกรณี โดยในหลักการได้กำหนดให้เด็กมีสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่ที่มีมาตรฐานดีในระดับที่มีความเพียงพอต่อการพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการพัฒนาการต่อร่างกาย พัฒนาการทางจิตใจ การเติบโตทางสติปัญญา รวมถึงตระหนักต่อศีลธรรมและสามารถเติบโตใช้ชีวิตในสังคมได้ และยิ่งไปกว่านั้น เด็กย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานและได้รับการตอบสนองในด้านการศึกษาเท่าที่จำเป็นต่อการพัฒนาตัวเองของเด็ก โดยที่ในตัวเนื้อหาบทบัญญัติอนุสัญญาฯ นั้น ได้ให้ความสำคัญว่าเด็กจะต้องมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาเพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาการ ทั้งร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมความสามารถพิเศษ และมีพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ ให้เด็กเจริญเติบโตได้เต็มศักยภาพ และเพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาการ และมีความตระหนักถึงการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและยังจะต้องคำนึงถึงเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมชีวิตให้แก่เด็กได้มีความพร้อม และให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม เสรีด้วยความเข้าใจที่แท้จริงต่อหลักการด้านสันติภาพ โดยมีความอดกลั้น ยอมรับความแตกต่างและความเสมอภาคทางเพศ และมีมิตรภาพในหมู่มวลมนุษยชนไม่แบ่งแยกว่าเป็นกลุ่มใด ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งยังต้องให้ความเคารพต่อบิดามารดา รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษาและค่านิยมทางสังคมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของตนเองและที่แตกต่างไป

สิทธิในการศึกษานั้นอยู่บนหลักการพื้นฐานที่จะต้องจัดให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยเป็นหน้าที่ของรัฐจะต้องจัดการศึกษาในภาคบังคับในระดับชั้นประถมศึกษาให้ทั่วถึงกับเด็กทุกคน โดยจะต้องปราศจากค่าใช้จ่าย และจะจัดกิจกรรมตามสมควรเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาการของเด็กในด้านการศึกษา

ในระดับชั้นการศึกษามัธยม จะต้องจัดในรูปแบบที่มีความหลากหลายเพียงพอ เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่เข้าศึกษาได้ โดยรัฐจะต้องจัดมาตรการที่มีความเหมาะสม เช่น การจัดการศึกษา โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือจัดให้มีการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการศึกษาสำหรับกรณีที่เป็น

⁴⁹ Article 29 of The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989

สำหรับการศึกษาที่สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษา⁵⁰ รัฐจะต้องจัดให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกันตามความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และรัฐจะต้องจัดมาตรการส่งเสริม เพื่อให้เด็กสามารถมาเรียนได้อย่างสม่ำเสมอและเพื่อลดจำนวนเด็กอาจจะออกจากการเรียนการสอนของโรงเรียนกลางคัน ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กนั้นจะมีสัญชาติใดก็ตาม และไม่ว่าเด็กนั้นจะอยู่ในเขตอำนาจของรัฐ โดยมีสถานะที่ถูกกฎหมายหรือไม่ก็ตาม เด็กทุกคนย่อมมีสิทธิที่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ และมีสิทธิที่ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับการศึกษาสูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ

ในส่วนของเด็กที่พิการในรูปแบบต่าง ๆ รัฐต้องจัดให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไปด้วย

2.4.4 สิทธิในการมีส่วนร่วม (Right of Participation)

สิทธิในการมีส่วนร่วมของเด็กในรูปแบบต่าง ๆ นั้นเป็นปัญหาสำคัญในประเทศแถบตะวันออก ขาดการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก โดยอนุสัญญาฯ ได้มีการให้ความสำคัญถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก ว่าสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรีในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก โดยเป็นหน้าที่ของรัฐภาคีที่จะต้องดำเนินการ เพื่อให้เด็กได้มีสิทธิแสดงความคิดเห็นและต้องมีการให้น้ำหนักต่อการแสดงความคิดเห็นของเด็กนั้น ตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับในกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาล ซึ่งเด็กสมควรจะต้องได้รับโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการถูกดำเนินการตามกฎหมาย รวมทั้งเด็กมีสิทธิในการที่จะแสวงหา ได้รับหรือส่งต่อข้อมูล และความคิดในทุก ๆ รูปแบบ และจากสื่อทุกประเภท โดยเด็กย่อมมีสิทธิเสรีภาพทางความคิด ทางมโนธรรม ทางศาสนา รวมถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมนี้หมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะสมาคมกันโดยสงบด้วย

⁵⁰ Article 28 of The United Nations Convention on the Rights of the Child 1989

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของ ไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ

ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของประเทศไทย โดยศึกษาจากประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และศึกษากฎหมายเปรียบเทียบ ทั้งในส่วนของกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศแคนาดา ในการศึกษาี้ แบ่งเนื้อหาในการศึกษากฎหมายออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ การกำหนดคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาทั้งบทบัญญัติกฎหมายของไทย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของประเทศไทย

แม้ในประเทศไทยจะไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายที่ได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลโดยตรงในเรื่องป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ แต่ก็มีกฎหมายทั่วไปอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่อาจนำมาปรับใช้บังคับกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กได้ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยมีบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1.1 ประมวลกฎหมายอาญา

เนื่องจากในประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดคำนิยาม หรือความรับผิดในเรื่องการกระทำความผิดของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกฎหมายอาญาก็คือกฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายอาญาคือกฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับให้มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยที่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้อง

ได้รับโทษ⁵¹ ดังนั้นแล้วในประเทศไทยนั้นการปล้นแก๊งค์รังแกออนไลน์จึงจำเป็นต้องอาศัยการเปรียบเทียบบทบัญญัติทางกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเพื่อนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวด้วย

ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จึงเป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เนื่องจากโดยลักษณะของการกระทำความผิดสามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาที่ผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาในครั้งนี้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ความผิดฐานช่วยหรือยุยงผู้ที่ปราศจากความช่วยเหลือตัวเอง ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 293 วางหลักว่า “ผู้ใดช่วยหรือยุยงเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือสาระสำคัญอย่างไร หรือไม่สามารถบังคับการกระทำของตนได้ให้ฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ดังนั้นในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 293 ได้กำหนดความผิดผู้ที่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการช่วยเหลือหรือยุยงให้เด็กอายุไม่เกิน 16 ปี ทำการฆ่าตนเอง ซึ่งจากการยุยงดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการกระทำรูปแบบหนึ่งของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยผู้ที่กระทำความผิดได้ทำการยุยงผู้เสียหายที่ถูกกลั่นแกล้งรังแกให้กระทำการฆ่าตัวเองตายหรือพยายามฆ่าตนเองจึงอาจเข้าพิจารณาองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 293 นี้ได้

มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ในมาตรานี้ได้มีการกำหนดอายุของผู้ถูกยุยงเอาไว้ กล่าวคือ กรณีเด็กอายุไม่เกิน 16 ปี กฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งที่จะคุ้มครองเด็กที่ยังคงมีจิตใจและความคิดที่ยังอ่อนแออยู่สามารถโดนครอบงำและเกิดความเสียหายและกระทบต่อจิตใจได้ง่าย ดังนั้นแล้วหากเด็กถูกบุคคลอื่นกระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์โดยการยุยงจนอาจทำให้ฆ่าตัวตายหรือมีการพยายามฆ่าตัวตายเกิดขึ้น ผู้ที่กระทำการยุยงนั้นก็จะต้องรับผิดตามมาตรา 293 ประมวลกฎหมายอาญานี้

2) ความผิดฐานหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 วางหลักว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 329 วางหลักว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้

⁵¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์, 2549), หน้า 1.

ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

การกระทำความที่เป็นความผิดตามมาตรา 329 คือ การที่ผู้กระทำรู้ว่าข้อเท็จจริงนั้นเกี่ยวข้องกับผู้ถูกกระทำ โดยรู้ด้วยว่าเป็นข้อเท็จจริงที่น่าจะทำให้ผู้ถูกกระทำเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังได้ และผู้กระทำต้องการใส่ความให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง⁵²

การกระทำความผิดในรูปแบบของการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม ที่จะการกระทำความผิดในลักษณะของการหมิ่นประมาทนั้น อาจอยู่ในรูปแบบของการส่งข้อความทางอินเทอร์เน็ต และกระทำผิดโดยการโพสต์ข้อความลงเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น บนหน้ากระดานหลักของเครือข่ายสังคม Facebook หรือ Instagram หรือการส่งข้อความในการสนทนาทั้งในแบบส่วนตัวหรือแบบกลุ่มผ่านโปรแกรมไลน์ ซึ่งเป็นการส่งข้อความที่กระทำโดยมีบุคคลที่สามที่สามารถรับรู้ข้อความเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทนั้นได้ ดังนั้นจากการกระทำความผิดดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพิจารณาด้วยว่าการกระทำดังเช่นว่านั้นน่าจะทำให้ผู้ถูกกระทำนั้นต้องเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง เช่น การโพสต์ภาพอนาจารหรือมีการล่วงละเมิดทางเพศของผู้ถูกกระทำ ทำให้ผู้ถูกกระทำนั้นปรากฏอยู่ในภาพอัปอาย ต้องเสียชื่อเสียง หรือมีโพสต์ภาพที่ผู้ถูกกระทำโดยมีใบหน้าที่น่าเกลียดลงหน้ากระดานหลักของ Facebook หรือส่งต่อในกลุ่มสนทนาผ่านโปรแกรมไลน์ ทำให้บุคคลที่สามที่อยู่ในกลุ่มสนทนาทำการล้อเลียนเป็นผลให้ผู้ถูกกระทำเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น เป็นต้น

นอกจากนี้หากการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว ถ้าเป็นการกระทำความผิดโดยการโฆษณา กล่าวคือ ได้มีการเผยแพร่ไปสู่สาธารณะ เช่น การเขียนข้อความหรือบทความลงหนังสือพิมพ์ หรือลงรูปภาพทางสื่ออินเทอร์เน็ตตามมาตรา 329 ได้วางหลักไว้ ซึ่งจะเป็นความผิดสำเร็จเมื่อโฆษณา สำหรับในกรณีการกระทำความผิด ได้เกิดขึ้นในพื้นที่สื่อสังคม ถ้าหากผู้กระทำได้ทำการโฆษณาข้อความหรือภาพของผู้ถูกกระทำผ่านทางสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์หรือสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มสื่ออื่นใดบนอินเทอร์เน็ต โดยเป็นข้อความที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้น ผู้กระทำจะต้องรับผิดตามมาตรา 329 ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดไว้

3) ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัวหรือความตกใจในการชู้ชู้ มาตรา 392 วางหลักว่า “ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการชู้ชู้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁵² คณิต ฌ นคร, **กฎหมายอาญาภาคความผิด** (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2549), หน้า 195.

การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓ คือ การที่ผู้กระทำขู่เชิญผู้อื่น โดยมีเจตนาให้เกิดความกลัวหรือความตกใจ ซึ่งการขู่เชิญผู้อื่นสามารถทำได้ทั้งต่อหน้าหรือกระทำผ่านอินเทอร์เน็ต เมื่อผู้ถูกกระทำถูกขู่เชิญ และเกิดความกลัวหรือตกใจเป็นผลให้ยอมกระทำการใด ๆ ตามที่ผู้ขู่เชิญได้ขู่ การกระทำความผิดดังกล่าวจึงเป็นลักษณะหนึ่งของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

4) ความผิดฐานคุกคามหรือทำให้เดือดร้อนรำคาญ มาตรา 397 วางหลักว่า “ผู้ใดกระทำความผิดโดยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

สาระสำคัญของมาตรา ๓๓ ได้กำหนดความผิดของผู้ที่กระทำการรังแก ข่มเหง หรือคุกคามผู้ถูกกระทำ โดยการกระทำความผิดดังกล่าวทำให้ผู้ถูกกระทำนั้นอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งการคุกคาม หรือทำให้อับอายหรือเดือดร้อนรำคาญก็เป็นการกระทำรูปแบบหนึ่งของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่กระทำโดยใช้ตัวอักษร คำพูด ภาพถ่าย เป็นต้น

ในส่วนของมาตรา 397 วรรค 2 ที่ได้กำหนดความผิดในมาตรานี้ที่กระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัลนั้น นิยามความหมายของสาธารณะสถานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1 (3) หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ซึ่ง “สถานที่ใด ๆ” อาจเป็นโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือยานพาหนะ เช่น ร้านค้าที่เปิดให้บริการ (ฎีกาที่ 1362/2508) ร้านขายกาแฟ (ฎีกาที่ 1732/2516) เป็นต้น ในส่วนของคำว่า “ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้” โดยไม่คำนึงว่าจะเข้าไปโดยเสรีหรือเสียค่าธรรมเนียมผ่านทางเข้า เช่น สถานที่บนขบวนรถไฟ แม้จะเสียค่าโดยสาร ก็เป็นสาธารณะสถาน (ฎีกาที่ 2024/2498) จากความหมายของคำว่าสาธารณะสถาน จะเห็นได้ว่าจะเป็นลักษณะของสถานที่ทางกายภาพที่ประชาชนจะเข้าไปได้ จึงเป็นสาระสำคัญของคำว่า สาธารณะสถานตามมาตรา ๓๓

ส่วนคำว่า “ธารกำนัล” มิได้หมายความว่าเฉพาะแต่กระทำโดยประการที่บุคคลอื่นได้เห็นโดยแท้จริงเท่านั้น เพียงแต่กระทำในลักษณะที่เปิดเผยให้บุคคลอื่นสามารถเห็นได้ แม้จะไม่มีผู้ใดเห็นก็อาจเป็นต่อหน้าธารกำนัลได้ (ฎีกาที่ 4836/2547) จากคำนิยามไม่ได้กำหนดไว้ว่าธารกำนัลจะต้องเป็นสถานที่ใด ดังนั้น หากเป็นการกระทำโดยการโพสต์หรือส่งข้อความหรือภาพลงในเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook โดยตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวเป็นสาธารณะหรือที่เพื่อนใน

เครือข่ายสังคมออนไลน์ดังกล่าวสามารถเห็นได้ ก็เป็นลักษณะของการกระทำต่อหน้าธารกำนัลตามมาตรฐานนี้

ดังนั้น การส่งข้อความ รูปภาพ อันเป็นการกระทำความผิดในลักษณะการกลั่นแกล้งรังแก เป็นการกระทำที่มีลักษณะของการข่มเหงหรือคุกคามหรือทำให้ผู้อื่นอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งอาจเป็นความผิดตามมาตรา 397 นี้ และหากการกระทำนั้นได้มีการส่งข้อความหรือโพสต์ข้อความลงบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เช่น Facebook ที่มีลักษณะเปิดเผยที่ผู้อื่นสามารถเห็นได้ ก็เป็นการกระทำที่มีการเผยแพร่ต่อหน้าธารกำนัลจะต้องระวางโทษหนักขึ้นตามมาตรา 397 นี้ได้

3.1.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เป็นการกระทำความผิดโดยการส่งข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แล้ว มีมาตราที่สามารถนำมาปรับใช้ได้กับความผิดนี้ได้ ซึ่งการนำมาปรับใช้จะพิจารณาจากลักษณะของพฤติกรรมที่กระทำลง โดยมาตราที่เกี่ยวข้องสามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

มาตรา 14⁵³ ได้กำหนดเกี่ยวกับการกระทำความผิดว่า ผู้ที่กระทำความผิดตาม (1) โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวงนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

เดิมมาตรา 14 (1) นี้สามารถปรับใช้กับการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกที่เป็นการหมิ่นประมาทได้ แต่เมื่อมีการแก้ไขมาตรานี้ การกระทำที่จะถือเป็นความผิดตามมาตรา นี้ จะเป็นลักษณะของการปลอมแปลงเพื่อเข้ามาทำลายระบบคอมพิวเตอร์ หรือ หลอกลวง ฉ้อโกง เช่น การปลอมเว็บไซต์นั้น มาตรา 14 (1) จึงไม่นำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เป็นการหมิ่นประมาทอีก

ในส่วนของการกระทำความผิดตาม (4) เป็นการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ โดยเป็นข้อมูลที่มีลักษณะลามกและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ โดยจะนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เผยแพร่ภาพลามกของผู้อื่นในเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมเป็นผลให้ผู้อื่นอับอายหรือถูกดูหมิ่น ตัวอย่างเช่น ภรรยาจับได้ว่าสามีตัวเองแอบพาผู้หญิงอื่นมานอนที่บ้าน จึงได้ถ่ายคลิปสามีตัวเองในสภาพที่ฟุ้งฝันและตะคอกให้เรียกผู้หญิงอื่นออกมาจากห้องนอน ซึ่งภรรยาได้กระชากผ้าห่มผู้หญิงอื่นจนหลุดและเปลือยล่อนจ้อน โดยคลิปนี้ได้มีการ

⁵³ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.

เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต⁵⁴ การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการเผยแพร่วิดีโออันมีลักษณะลามก เป็นผลให้ ผู้หญิงที่อยู่ในคลิปดังกล่าวอับอายหรือถูกดูหมิ่น การกระทำดังกล่าวก็เป็นลักษณะหนึ่งของการกลั่น แกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 14 (4)

และมาตรา 16⁵⁵ กำหนดความผิดของผู้ที่นำเข้าสู่ข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยเป็นภาพของ ผู้อื่นหรือภาพที่เกิดจากการสร้าง ตัดต่อ ในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ได้รับความอับอาย ซึ่งในกรณีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่กระทำการโพสต์ภาพของบุคคลอื่นลงเว็บไซต์ หรือเครือข่ายสังคมซึ่งภาพนั้นมีการสร้างขึ้น ตัดต่อ ดัดแปลง โดยการกระทำดังกล่าวทำให้บุคคลใน ภาพนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ได้รับความอับอาย เช่น นักวอลเลย์บอลสาวทีมชาติไทย โดนตัดต่อ ภาพลามกอนาจารในเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่งผลให้เสียชื่อเสียง⁵⁶ การกระทำดังกล่าวก็ เป็นความผิดตามมาตรา 16 และเป็นลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ผู้กระทำความผิดดังกล่าว จะต้องรับผิดมาตรานี้

ในการบังคับใช้กฎหมายของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะอาศัยอำนาจตาม มาตรา 20 ของพระราชบัญญัตินี้ โดยมีอำนาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขต อำนาจเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบ คอมพิวเตอร์ได้ โดยข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นการกระทำความผิดในลักษณะของการนำเข้าสู่ข้อมูลสู่ ระบบคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะเป็นการกระทำที่เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นตามมาตรา 16 ก็อาจนำมา พิจารณาประกอบว่าเป็นอำนาจของกระทรวงที่สามารถดำเนินการยื่นขอต่อศาลเพื่อสั่งให้หน่วยงาน เอกชนที่ดูแลในเรื่องสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องลบข้อมูลออกได้

3.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้น หากได้กระทำในเด็ก หากมีการกระทำความผิดและเกิด ความเสียหายขึ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ได้วางหลักไว้ว่า “ผู้ใดจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี

⁵⁴ T News, **วิจารณ์ยับ!! “เมียหลวง” ถ่ายคลิปประจาน หลังฉัวเอาสาวมากกกถึงรัง!**, ค้นวันที่ 5 เมษายน 2564 จาก <http://www.tnews.co.th/contents/199075>

⁵⁵ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

⁵⁶ “‘ปลื้มจิตร’ ผงะ! โดนตัดต่อภาพโป๊เปลือย เตรียมลุยเอาผิดถึงที่สุด,” **ไทยรัฐออนไลน์** (11 กุมภาพันธ์ 2558), ค้นวันที่ 5 เมษายน 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/content/480596>

อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ดังนั้นหากพิจารณาบทบัญญัติในเรื่องนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องความรับผิดอันเนื่องมาจากการกระทำโดยละเมิดของบุคคล โดยอาจหมายความรวมถึงกรณีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จนเกิดความเสียหายได้ ทั้งในรูปแบบความเสียหายต่อชื่อเสียงของเด็กผู้เสียหาย หรือความเสียหายต่อชีวิต กรณีที่เด็กฆ่าตัวตายจากการถูกกลั่นแกล้งรังแก ทั้งนี้กฎหมายยังได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำ ความผิดใด ๆ โดยบุคคลผู้กระทำละเมิดที่สร้างความเสียหายและกระทบสิทธิแก่บุคคลอื่น และจะต้องถือว่าเป็นการกระทำโดยทุจริตผิดกฎหมาย ซึ่งหากพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยละเอียดแล้ว จะพบว่า กฎหมายละเมิดนั้น ย่อมมีเจตนารมณ์มุ่งจะคุ้มครองเหยี่ยวาบุคคลผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำผิดกฎหมาย โดยอาจหมายความรวมถึงการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้ ถ้าเข้ากรณีที่เป็นการทำความผิดกฎหมาย และให้ผู้เสียหายที่เป็นเด็กนั้นสามารถนำข้อเท็จจริงในเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนมาฟ้องร้องคดีในศาล เพื่อเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งเพื่อเป็นการชดใช้เหยี่ยวาความเสียหายได้

3.1.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

การคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กนั้น มีทั้งการคุ้มครองเด็กในเชิงนโยบายและการคุ้มครองสิทธิเด็กในเชิงมาตรการทางกฎหมาย ดังนี้⁵⁷

1) ในเรื่องการคุ้มครองเด็กในเชิงนโยบาย ได้มีการกำหนดไว้ใน มาตรา 63 โดยกำหนดหน้าที่ให้โรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง โดยจะต้องมีการดำเนินการและกิจการเพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสมความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ซึ่งอาจตีความได้อีกนัยหนึ่งว่า การดูแลป้องกันในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นออนไลน์และในสถานศึกษาก็เป็นสิ่งที่สถานศึกษาสมควรทำ แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็เป็นเพียงบทบัญญัติที่กำหนดนโยบายกว้างๆไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการปกป้องหรือนโยบายเชิงป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา

2) ในเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการปกป้องเด็กอันอาจถูกทารุณกรรม ในพระราชบัญญัตินี้ ได้วางหลักไว้ว่า “ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ อนุมาตราแรก การกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของ

⁵⁷ มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

เด็ก” ย่อมเป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กทั้งในด้านการถูกระงับทำทารุณกรรมทั้งในทางร่างกายหรือในทางจิตใจ ซึ่งหากพิจารณาจากคำว่า “ทารุณกรรม” ที่ได้ให้คำนิยามไว้ในมาตรา 4 ของกฎหมายนี้ วางหลักไว้ว่า “การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็กการใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อ กฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม” ซึ่งอาจจะตีความได้ว่ากรกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่ได้กระทำลงต่อเด็กนั้น อาจเข้าหลักเกณฑ์ของการทารุณกรรมเด็ก โดยเจ้าพนักงานปกครองหรือเจ้าพนักงานของกรมคุ้มครองเด็กย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 78 โดยมีโทษทั้งจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2 กฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกเด็กของประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม ค.ศ. 2006 กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี (Ministry of Education Culture Sports Science and Technology หรือ MEXT) ที่นำโดยอธิบดีสำนักงานการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้มีการออกประกาศ “ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อแก้ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก” โดยเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบปะและหาทางรับมือกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกตั้งแต่แรก เพื่อสร้างโรงเรียนที่ลดปัญหาไม่ให้เกิดการรังแก และไม่ปกปิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งรังแกที่ตรวจพบภายในโรงเรียน โดยโรงเรียนและคณะกรรมการการศึกษาจะต้องทำงานร่วมมือกับครอบครัวและท้องถิ่น

โดยทาง MEXT ได้เรียกร้องให้โรงเรียนทั้งหมดทำการสำรวจแบบสอบถาม เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการรับมือป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกใน ค.ศ. 2013⁵⁸

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013 สภาเพื่อการปฏิรูปฟื้นฟูการศึกษา (The Council for the Implementation of Education Rebuilding) ได้เสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงจริยธรรมศึกษาและดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก รวมทั้งบัญญัติกฎหมายเพื่อเผชิญหน้ากับการกลั่นแกล้งรังแกโดยมีภาคสังคมให้การสนับสนุน โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกันในการ

⁵⁸ Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology Japan,

สร้างมาตรการเพื่อเผชิญหน้ากับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก และจะต้องจัดให้มีการแนะแนวอย่างเหมาะสมเมื่อเกิดการกลั่นแกล้งรังแกเกิดขึ้น และห้ามลงโทษทางกาย รวมไปถึงกำหนดแนวทางสำหรับกิจกรรมชมรมให้ส่งเสริมการเติบโตของเด็ก ซึ่งต่อมาในปีเดียวกันก็ได้มีการออกกฎหมายส่งเสริมมาตรการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกหรือ (いじめ防止対策推進法 - Act for Promotion of Measures to Prevent Bullying) ในการประชุมรัฐสภาครั้งที่ 183

ในบทบัญญัติของกฎหมายส่งเสริมมาตรการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้⁵⁹

“ในแง่ของข้อเท็จจริงที่ว่า การกลั่นแกล้งรังแกอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อชีวิตและบุคคลของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อได้ไม่จำกัด เพียงแต่ในการละเมิดสิทธิดังกล่าวนี้ในระหว่างการศึกษาชั้นอาภระทบและมีอิทธิพลอย่างร้ายแรงต่อการเติบโตทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงพัฒนาการของบุคลิกภาพ”

ดังนั้นจึงอาจพิจารณาได้ว่าในพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้ง โดยให้หมายถึงการป้องกันการกลั่นแกล้งการตรวจหาการกระทำผิดที่เป็นการกลั่นแกล้ง รวมไปถึงการกำหนดมาตรการตอบสนองต่อการกระทำผิดทำที่เป็น การกลั่นแกล้ง และโดยในเรื่องนี้เป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะได้มีการกำหนดมาตรการป้องกันขั้นพื้นฐานทั้งในเรื่องของมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งเพื่อรักษาศักดิ์ศรีและสิทธิส่วนบุคคลของเด็ก

ดังนั้นจึงสังเกตได้ว่าในกฎหมายดังกล่าวนี้ มีความประสงค์ที่จะส่งเสริมมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดในลักษณะของกลั่นแกล้งให้เกิดความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

3.2.1 คำนิยามเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกในเด็ก

การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดคำนิยามไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้⁶⁰

“การกลั่นแกล้งรังแก” หมายถึง การกระทำที่มีอิทธิพลทางจิตใจหรือทางร่างกายต่อเด็กโดยเด็กคนอื่นที่เข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกัน หรือโดยเด็กที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวบางอย่างกับเด็กที่เป็นผู้ถูกกระทำ ซึ่งในการกระทำความผิดนั้นให้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดที่ได้กระทำผ่าน

⁵⁹ Article 1 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁶⁰ Article 2 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

อินเทอร์เน็ตอีกด้วย โดยเด็กผู้ถูกระทำนั้นจะต้องถูกระทำและได้รับความเสียหาย โดยความเสียหายนั้นจะเป็นได้ทั้งในรูปแบบของความเจ็บปวดทางจิตใจหรือร่างกายก็ได้

“โรงเรียน” หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนการศึกษาที่มีความต้องการพิเศษ (ไม่รวมหลักสูตรอนุบาล)

“เด็ก” หมายถึง เด็กหรือนักเรียน นักศึกษาที่เข้าเรียนในโรงเรียน

“ผู้ปกครอง” หมายถึงผู้ใช้อำนาจปกครอง แต่ถ้าไม่มีผู้ใช้อำนาจปกครอง ก็ให้เป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์แทน

โดยในมาตรา 1 การบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับบทบัญญัติทั่วไปของการกลั่นแกล้งนั้นมองในแง่ข้อเท็จจริงของการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อชีวิตของเหยื่อ เห็นได้ชัดว่าตัวบทบัญญัติของประเทศญี่ปุ่นจะมุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองผู้เยาว์เนื่องจากข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ของประเทศมักเกิดอาชญากรรมทางออนไลน์กับผู้เยาว์ ดังนั้นจากตัวบทที่บัญญัติไว้ประเทศญี่ปุ่นจึงมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาโดยกำหนดนโยบายระดับชาติเพื่อให้ภาครัฐไปตลอดจนผู้มีอำนาจในส่วนท้องถิ่นต้องมีความรับผิดชอบในการแก้ไขและการจัดการการเฝ้าระวังปัญหานี้ด้วย

สำหรับมาตรา 2 นั้น จะเป็นการอธิบายคำจำกัดความว่าการกระทำใดถือว่าเป็นการกลั่นแกล้งถ้อยคำในบทบัญญัติก็ยังมุ่งเน้นไปที่ผู้เยาว์ โดยอธิบายอย่างชัดเจนว่าการกลั่นแกล้งนั้นคือการกระทำใดใดที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้เยาว์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวให้รวมถึงการกระทำที่ทำผ่านทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้น การทำให้ผู้เยาว์ได้รับความเสียหายต่อร่างกายหรือจิตใจผ่านทางอินเทอร์เน็ตก็ย่อมถือได้ว่าเป็นการกลั่นแกล้งตามความหมายแห่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้

3.2.2 มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในเด็ก

เนื่องจากในกฎหมายฉบับนี้มีการกำหนดมาตรการป้องกันโดยกำหนดหลักการพื้นฐานที่ว่า การกลั่นแกล้งรังแกนับว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกคน ดังนั้น ในการกำหนดมาตรการในการป้องกันของการกลั่นแกล้ง จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำจัดการกลั่นแกล้งโดยไม่คำนึงการกระทำความผิดจะเกิดขึ้นภายในหรือนอกโรงเรียน เพื่อให้เด็กทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และกิจกรรมอื่น ๆ ได้โดยไม่ต้องกังวล และในการกำหนดมาตรการในการป้องกันของการกลั่นแกล้งสมควรจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจเด็กให้ลึกซึ้งในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแก รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อจิตใจและร่างกาย เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีเด็กที่อาจจะทำกรกลั่นแกล้งหรือมองข้ามการกลั่นแกล้งที่มีเป้าหมายไปยังเด็กคนอื่น ดังนั้นในการปกป้องชีวิต สภาพจิตใจและร่างกายของเด็ก การกำหนดมาตรการในการป้องกันของการกลั่นแกล้งรังแก จะต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อเอาแก้ไขปัญหาทั้งหมดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกโดยจะต้องอาศัยความร่วมมือกันในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

โดยรัฐบาล โรงเรียน ประชาชน ครอบครัวและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงปัญหาและให้ความร่วมมือร่วมกัน

3.2.2.1 บทบัญญัติในเรื่องความผิดและการกำหนดมาตรการป้องกัน

เนื่องจากในกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติว่า “ห้ามมิให้เด็กกระทำการกลั่นแกล้งต่อบุคคลอื่น หรือเด็กคนอื่นในโรงเรียน⁶¹ ดังนั้นจึงเป็นการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาลแห่งชาติ⁶² ของกฎหมายฉบับนี้ โดยกำหนดหน้าที่ให้รัฐบาลแห่งชาติให้และภาคท้องถิ่นจะต้องมีความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรการป้องกันและจะต้องดำเนินการกำหนดมาตรการอย่างครอบคลุมเพื่อการป้องกัน การกลั่นแกล้ง โดยในเรื่องนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลที่จะต้องเข้ามากำกับดูแลในการดำเนินมาตรการในการป้องกันการกระทำการกลั่นแกล้ง⁶³ โดยมีการกำหนดมาตรการและจัดการดำเนินการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ของแต่ละหน่วยงาน หรือแต่ละชุมชน

โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และเป็นหน้าที่ของโรงเรียนจะต้องดำเนินการในการกำหนดมาตรการป้องกันต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นสำหรับการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกที่อาจจะเกิดขึ้นในโรงเรียน⁶⁴

สำหรับความรับผิดชอบของโรงเรียนและครูและบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียนในกฎหมายฉบับนี้ กฎหมายกำหนดหน้าที่ให้โรงเรียนและครูรวมไปถึงเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ในโรงเรียนย่อมมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องพยายามอย่างเต็มที่เพื่อป้องกันและตรวจจับการกลั่นแกล้งรังแกในระยะเริ่มต้น และจะต้องทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองของเด็กที่ลงทะเบียน รวมไปถึงผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ศูนย์แนะแนวเด็กและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและจะต้องดำเนินการต่าง ๆ และจะต้องมีมาตรการในการตอบสนองอย่างเหมาะสมและทันท่วงทีเมื่อสงสัยว่ามีเด็กที่เข้าเรียนถูกกลั่นแกล้งรังแก⁶⁵

ความรับผิดชอบของผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์ กฎหมายฉบับนี้ได้มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์ โดยกำหนดรายละเอียดไว้โดยผู้ปกครองถือเป็นความรับผิดชอบหลักในการศึกษาของบุตรของตนและควรพยายามให้คำแนะนำในการพัฒนาจิตสำนึกเชิงบรรทัดฐานและแนวทางที่จำเป็นอื่น ๆ เพื่อที่เด็ก ภายใต้การคุ้มครองเด็กจะไม่ทำการกลั่นแกล้งรังแก

⁶¹ Article 4 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁶² Article 5 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁶³ Article 6 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁶⁴ Article 7 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁶⁵ Article 8 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

ผู้อื่น และหากผู้ปกครองที่พบว่าเด็กภายใต้การคุ้มครองของตนถูกกลั่นแกล้งรังแก ควรจะต้องดำเนินการเพื่อปกป้องเด็กจากการกลั่นแกล้งในลักษณะที่เหมาะสม อีกทั้งผู้ปกครองควรพยายามให้ความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกที่ได้ดำเนินการโดยรัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นหรือโรงเรียน⁶⁶

3.2.2.2 การกำหนดนโยบายพื้นฐานการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในระดับรัฐ

เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งจึงได้มีการกำหนดนโยบายพื้นฐานสำหรับการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของรัฐบาลแห่งชาติ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมกีฬาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควรกำหนดนโยบายพื้นฐานในการส่งเสริมมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งในนโยบายต่อไปนี้จะเรียกว่า “นโยบายพื้นฐานแห่งชาติเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้ง” โดยจะต้องกำหนดให้มีการร่วมมือและประสานงานร่วมกันกับหัวหน้าหน่วยงานปกครองที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในส่วนนโยบายแห่งชาติในการป้องกันการกลั่นแกล้งควรจัดให้มีทั้งเรื่องเกี่ยวกับแนวทางพื้นฐานสำหรับมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก เรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก และเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้ง เพื่อยกระดับการป้องกันการกลั่นแกล้งที่อาจเกิดขึ้น ทั้งยังได้มีการกำหนดนโยบายพื้นฐานในท้องถิ่นเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งกำหนดให้รัฐบาลท้องถิ่นนั้นควรพยายามกำหนดนโยบายพื้นฐานในการส่งเสริมมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในเขตอำนาจศาลของตนอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพตามสถานการณ์ในภูมิภาค⁶⁷ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “นโยบายพื้นฐานของท้องถิ่นเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้ง” ซึ่งในขณะที่ยังดำเนินการ จะต้องคำนึงถึงนโยบายพื้นฐานแห่งชาติในการป้องกันการกลั่นแกล้ง

เพื่อแก้ปัญหาจากการกลั่นแกล้งจากสถานที่ที่เกิดปัญหาบ่อยที่สุด จึงได้มีการกำหนดนโยบายพื้นฐานของโรงเรียนในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก โดยโรงเรียนนั้นควรกำหนดนโยบายพื้นฐานที่เกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งในโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์โดยคำนึงถึงนโยบายพื้นฐานแห่งชาติในการป้องกันการกลั่นแกล้งหรือพื้นฐานของท้องถิ่น⁶⁸

โดยการจัดตั้งสภาประสานงานเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการกลั่นแกล้งรังแกโดยในการจัดตั้งสภาประสานงานในเรื่องดังกล่าวนี้จะจัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน

⁶⁶ Article 9 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁶⁷ Article 12 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁶⁸ Article 13 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

ร่วมกันระหว่างองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกลั่นแกล้ง โดยรัฐบาลท้องถิ่น อาจจัดตั้งสภาประสานงานเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการกลั่นแกล้งซึ่งประกอบด้วยโรงเรียน คณะกรรมการการศึกษาและศูนย์แนะแนวเด็กที่เกี่ยวข้อง สำนักกฎหมายหรือสำนักกฎหมาย เขต ตำรวจประจำจังหวัดและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดโดยกฤษฎีกาจังหวัด ทั้งนี้เมื่อ มีการจัดตั้งสภาประสานงานเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการกลั่นแกล้งที่อ้างถึงในย่อหน้าก่อนหน้านี้ จังหวัดควรดำเนินการที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันระหว่างสภาประสานงาน และคณะกรรมการการศึกษาของเทศบาลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สภาประสานงานจะถูกนำไปใช้อย่างเต็มที่สำหรับการป้องกัน ของการกลั่น แกล้งในโรงเรียนเทศบาลในเขตเทศบาลนั้น และจังหวัดอาจจัดตั้งองค์กรที่จำเป็นโดยเป็นองค์กร พันธมิตรที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เมื่อพบว่ามีจำเป็นในการดำเนินการกำหนด มาตรการในระดับภูมิภาคเพื่อการป้องกันการกลั่นแกล้งรังอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การ ดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายพื้นฐานของท้องถิ่นในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังจะได้มีการทำงาน ร่วมกันอย่างราบรื่นกันระหว่างคณะกรรมการการศึกษาและสภาประสานงาน⁶⁹

3.2.2.3 การกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน

การกำหนดมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน โดยกำหนดให้โรงเรียนจะต้องพยายามเสริมสร้างการศึกษาด้านศีลธรรมผ่านกิจกรรมการศึกษาและ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ทั้งหมด โดยอาศัยแนวคิดที่ว่า การปลูกฝังความมีสติสัมปชัญญะและความ สำนึกในคุณธรรมของเด็กและการพัฒนาพื้นที่สำหรับความสามารถในการสร้างความอบอุ่น ความสัมพันธ์ที่จริงใจกับผู้อื่นมีส่วนช่วยในการป้องกันการกลั่นแกล้ง⁷⁰

นอกจากนี้ยังควรให้การสนับสนุนกิจกรรมที่เอื้อต่อการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกที่ ดำเนินการโดยเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนด้วยความสมัครใจ โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความ ตระหนักในปัญหาและจัดให้ดำเนินการอื่น ๆ เท่าที่จำเป็น และจะต้องดำเนินการเพื่อทำความเข้าใจ ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นถึงความสำคัญของการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกโดยการกำหนดเป้าหมายไปที่เด็กที่ เข้าเรียนในโรงเรียน

และนอกจากนี้ผู้ปกครองของพวกเขาและครูและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนจะต้อง ให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองคนอื่น ๆ ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นนั้น ๆ และรวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วยเพื่อที่จะป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งที่อาจเกิดขึ้นโรงเรียน

⁶⁹ Article 14 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁷⁰ Article 15 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

การดำเนินการของโรงเรียนเพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกโดยโรงเรียน ควรทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กเป็นประจำ สำหรับเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือ ดำเนินการเท่าที่จำเป็นเพื่อตรวจจับการกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียนในระยะเริ่มต้น พัฒนาระบบ สำหรับการรายงานและการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกโดยดำเนินการตาม เหมาะสมเท่าที่จำเป็นรัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางไว้ และโรงเรียนควร พัฒนาระบบที่เด็กที่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน รวมถึงผู้ปกครองและครูและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน สามารถปรึกษาหารือเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นได้ และควรให้การพิจารณาอย่างเหมาะสม ในการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาเพื่อให้สิทธิในการได้รับการศึกษาและสิทธิและผลประโยชน์อื่น ๆ ของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองโดยร่วมมือกับครอบครัวที่เกี่ยวข้องและท้องถิ่นที่ เกี่ยวข้อง⁷¹

ในการตั้งคณะทำงานร่วมกันและการประสานความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องโดย รัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นควรพยายามเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวงและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโรงเรียนครอบครัวชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงาน เอกชนให้การสนับสนุนหน่วยงานเอกชนหรือพัฒนาระบบที่จำเป็นเพื่อให้การสนับสนุน สำหรับเด็กที่ ตกเป็นเหยื่อ หรือผู้ปกครองและคำแนะนำสำหรับเด็ก ที่กลั่นแกล้งหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองของ พวกเขาหรือมาตรการอื่น ๆ ในการป้องกัน ของการกลั่นแกล้งจะดำเนินการอย่างเหมาะสมโดย ร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง⁷²

สำหรับการพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนร่วมในมาตรการป้องกัน การกลั่นแกล้งและการ เพิ่มคุณภาพของบุคลากร โดยรัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นควรเสริมสร้างการปลูกฝังและการ ฝึกอบรมครูเพื่อเพิ่มคุณภาพปรับใช้ครู ครูพยาบาลและเจ้าหน้าที่การสอนอื่น ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อ ปรับปรุงระบบการแนะแนวนักเรียน โดยนำบุคลากรที่มีความรู้ทางวิชาชีพด้านจิตวิทยา มาให้ คำปรึกษาด้านการศึกษา รวมถึงการกำหนดแนวทางป้องกันการกลั่นแกล้ง และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เหล่านี้จะถูกส่งไปโรงเรียนตามคำร้องขอเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งหรือ ดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้การสนับสนุนเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ หรือผู้ปกครองของเด็ก รวมไปถึงให้ คำแนะนำสำหรับเด็กที่ทำการกลั่นแกล้งหรือเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองของพวกเขา และกำหนด มาตรการอื่น ๆ ในการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งเพื่อที่จะนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสม และ นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องจัดให้ครูและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรการในการ

⁷¹ Article 16 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁷² Article 17 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

ป้องกัน การกลั่นแกล้งหรือดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในสื่อดิจิทัลกับนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ⁷³

ในการส่งเสริมมาตรการต่อต้านการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต โดยมีรายละเอียดดังนี้⁷⁴

1) ในกรณีที่ข้อมูลที่ส่งผ่านอินเทอร์เน็ต และผู้ส่งไม่เปิดเผยชื่อผู้ส่ง โรงเรียนและโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นจึงควรระมัดระวังเท่าที่จำเป็น โดยที่กำหนดเป้าหมายไปที่เด็กในโรงเรียนและร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตและดำเนินการมาตรการป้องกันตอบสนองต่อเหตุการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

2) รัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งตรวจสอบในเรื่องการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นกับเด็กและพยายามพัฒนาระบบเพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

3) ในกรณีที่มีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์และเมื่อพบเด็กที่ตกเป็นเหยื่อหรือในกรณีที่ผู้ปกครองของพวกเขาร้องขอให้ลบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งหรือขอให้เปิดเผยข้อมูลประจำตัวของผู้ส่งข้อมูลที่เป็นการกระทำความผิด โดยผู้ส่งข้อมูลในที่นี้หมายถึงการระบุตัวตนผู้ส่งข้อมูลที่เป็นการกระทำความผิดโดยผู้ปกครองสามารถขอความร่วมมือจากสำนักกฎหมายหรือสำนักกฎหมายเขตได้ตามความจำเป็น

การส่งเสริมการศึกษามาตรการป้องกันการกลั่นแกล้ง โดยรัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นควรดำเนินการสำรวจและศึกษาตลอดจนการตรวจสอบเกี่ยวกับวิธีการป้องกันและตรวจจับการกลั่นแกล้งในระยะเริ่มต้นวิธีที่พึงปรารถนาในการให้การสนับสนุนเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ หรือผู้ปกครองของพวกเขาและคำแนะนำสำหรับเด็ก ที่กลั่นแกล้งหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองการตอบสนองที่เหมาะสมต่อการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตและเรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการป้องกันการกลั่นแกล้ง และสถานะการดำเนินการของมาตรการในการป้องกัน ของการกลั่นแกล้งและควรเผยแพร่ผลลัพธ์ดังกล่าว⁷⁵

สำหรับกรณีกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในปัญหาการกลั่นแกล้ง รัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นควรเผยแพร่ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับอิทธิพลทางจิตใจและร่างกายของการกลั่นแกล้งเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ ความสำคัญของการป้องกันการกลั่นแกล้งและระบบการให้

⁷³ Article 18 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁷⁴ Article 19 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁷⁵ Article 20 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

คำปรึกษาหรือระบบการแก้ไขเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งหรือดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง⁷⁶

3.2.2.4 การป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของวิทยาลัยเทคโนโลยี

ในการดำเนินการที่วิทยาลัยเทคโนโลยีตาม มาตรา 35 วิทยาลัยเทคโนโลยีควรดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันการกระทำใด ๆ เทียบเท่ากับการกลั่นแกล้งนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในวิทยาลัยเทคโนโลยีและเพื่อตรวจการกระทำดังกล่าวในระยะเริ่มต้นและมีมาตรการต่อการกระทำดังกล่าวตามสถานการณ์ของวิทยาลัยเทคโนโลยี

3.2.3 องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กในโรงเรียน

ในการกำหนดมาตรการในการป้องกันการกลั่นแกล้งในโรงเรียน กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้โรงเรียนนั้นสมควรจัดให้มีองค์กรสำหรับมาตรการในการป้องกันของการกลั่นแกล้งซึ่งประกอบด้วยครูหลายคนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางด้านจิตวิทยาและสวัสดิการ รวมไปถึงผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อที่จะดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกอย่างมีประสิทธิภาพที่โรงเรียน โดยองค์กรสำหรับมาตรการควบคุมการกลั่นแกล้งนั้น ตามมาตรา 23⁷⁷ จะเป็นกรณีที่ครูในโรงเรียนและเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ให้คำปรึกษาแก่เด็ก และผู้ปกครองเด็ก ให้ได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งจากเด็ก และเมื่อสงสัยว่ามีการกลั่นแกล้งพวกเขาควรรายงานกรณีดังกล่าวไปยังโรงเรียนที่เด็กนั้นถูกรังแกและจัดให้มีการดำเนินการอย่างเหมาะสม⁷⁸

ดังนั้นเมื่อโรงเรียนได้รับรายงานหรือสงสัยว่าเด็ก ที่เข้าเรียนในโรงเรียนอาจถูกกลั่นแกล้งทางโรงเรียนสมควรดำเนินการโดยทันทีเพื่อยืนยันการกระทำความผิดในการกลั่นแกล้งของเด็ก และรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวไปยังโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น โดยโรงเรียนต้องมีครูหลายคนหรือเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ของโรงเรียนให้การสนับสนุนเด็กที่ตกเป็นเหยื่ออย่างต่อเนื่อง หรือผู้ปกครองเด็กที่โดนรังแกหรือแนะนำผู้ปกครองในขณะที่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางด้านจิตวิทยาและสวัสดิภาพ เพื่อหยุดการกลั่นแกล้งและป้องกันไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้งซ้ำอีก

เมื่อโรงเรียนเห็นว่าจำเป็นโรงเรียนควรดำเนินการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เด็กที่ตกเป็นเหยื่อ และเด็กคนอื่น ๆ ได้รับการศึกษาอย่างสบายใจ เช่น มีเด็กกลั่นแกล้ง ก็สมควรจัดให้เรียนในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่ห้องเรียนที่เด็กที่ตกเป็นเหยื่อใช้อีกห้องเรียนต่างหาก

⁷⁶ Article 21 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁷⁷ Article 23 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁷⁸ Article 22 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องจัดให้มีครูหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ให้การสนับสนุนคำแนะนำ โรงเรียนควรดำเนินการเพื่อปกป้องข้อมูลเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งกับผู้ปกครองของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อหรือดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อไม่ให้เกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ปกครองเหล่านี้

สำหรับโรงเรียนที่พบว่ามีความเสี่ยงและควรได้รับการดำเนินการทางอาญาโรงเรียนควรดำเนินการตอบสนองร่วมกับสถานีตำรวจที่มีอำนาจและเมื่อมีความเสี่ยงที่ชีวิตบุคคลหรือทรัพย์สินของเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนอาจได้รับความเสียหายร้ายแรงโรงเรียนต้องรายงานไปยังสถานีตำรวจที่มีอำนาจทันทีเพื่อขอความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

การดำเนินการโดยผู้จัดตั้งโรงเรียน ในการดำเนินการตามมาตรา 24⁷⁹ เมื่อได้รับรายงานผู้จัดตั้งโรงเรียนควรให้การสนับสนุนที่เท่าที่จำเป็นแก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยสั่งให้โรงเรียนดำเนินการที่จำเป็น หรือดำเนินการสอบสวนเท่าที่จำเป็นในกรณีที่รายงานด้วยตนเอง

สำหรับการดำเนินการทางวินัยโดยครูใหญ่โรงเรียนและครูในการดำเนินการกฎหมายเมื่อเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนกำลังกระทำการกลั่นแกล้ง ให้ครูใหญ่และครูของโรงเรียนเห็นว่าจำเป็นต้องมีการศึกษาควรดำเนินการทางวินัยกับเด็กที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม⁸⁰ เช่น โดยการพักการเรียน

ในการพักการเรียน คณะกรรมการการศึกษาของเทศบาลควรออกคำสั่งพักการเรียนจากโรงเรียนของเด็กที่ถูกกลั่นแกล้ง ให้กับผู้ปกครองของเขาหรือดำเนินการที่จำเป็นในทันทีเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กที่ตกเป็นเหยื่อและเด็กคนอื่น ๆ จะได้รับการศึกษาอย่างสบายใจ⁸¹

สำหรับการพัฒนาระบบความร่วมมือและความร่วมมือระหว่างโรงเรียน โดยรัฐบาลท้องถิ่นจะต้องพัฒนาระบบสำหรับการทำงานร่วมกันและความร่วมมือระหว่างโรงเรียน⁸² เพื่อให้โรงเรียนสามารถให้การสนับสนุนเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ หรือผู้ปกครองของเด็กและคำแนะนำสำหรับเด็กที่กลั่นแกล้งหรือให้คำแนะนำแก่เหยื่อและผู้ปกครองอย่างเหมาะสมแม้ในกรณีที่เด็กที่ตกเป็นเหยื่อ และเด็กที่ถูกกลั่นแกล้ง จะไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกัน

3.2.3.1 การดำเนินมาตรการกรณีเกิดสถานการณ์ที่ร้ายแรง

“สถานการณ์ร้ายแรง” หมายถึง กรณีเมื่อพบว่ามีความเสี่ยงว่ากรกลั่นแกล้งก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อชีวิตจิตใจและร่างกายหรือทรัพย์สินของเด็ก ที่เข้าเรียนในโรงเรียน หรือเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนถูกบังคับให้ขาดเรียนเป็นระยะเวลานานเนื่องจากการกลั่นแกล้ง

⁷⁹ Article 24 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁸⁰ Article 25 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁸¹ Article 26 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁸² Article 27 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

มาตรการที่จะต้องดำเนินการโดยผู้จัดตั้งโรงเรียนหรือโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ มาตรการกรณีที่เป็นเหตุการณ์ที่ร้ายแรง จะต้องที่ดำเนินมาตรการในกรณีโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นหรือสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นควรพัฒนาองค์กรภายใต้ผู้จัดตั้งโรงเรียนหรือโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น โดยทันทีและดำเนินการสอบสวนโดยใช้แบบสอบถามหรือโดยวิธีการอื่นที่เหมาะสมเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง⁸³

เมื่อดำเนินการสอบสวนแล้วโรงเรียนที่ควรให้ข้อเท็จจริงที่พบผ่านการสอบสวนเกี่ยวกับสถานการณ์ร้ายแรงและข้อมูลที่จำเป็นอื่น ๆ แก่เด็กที่ตกเป็นเหยื่อที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองอย่างเหมาะสม เมื่อโรงเรียนดำเนินการสอบสวนแล้วสถานศึกษาควรให้ข้อมูล ให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนที่จำเป็นในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวน

สำหรับความรับผิดชอบและหน้าที่ของสถานศึกษาในเครือมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ให้โรงเรียนในเครือกับมหาวิทยาลัยแห่งชาติที่จัดตั้งโดยบรมหวิทยาลัยแห่งชาติต้องรายงานสถานการณ์ที่ร้ายแรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมกีฬาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผ่านทางประธานของประเทศที่เกี่ยวข้อง บริษัท มหาวิทยาลัย และเมื่อได้รับรายงานแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมกีฬาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาจดำเนินการตรวจสอบผลการสอบสวน เมื่อรัฐมนตรีเห็นว่าจำเป็นสำหรับการตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องกับรายงานหรือการป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้น และภายหลังจากผลการสอบสวน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมกีฬาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาจใช้อำนาจดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้มหาวิทยาลัยแห่งชาติหรือโรงเรียนในเครือที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนเพื่อดำเนินมาตรการต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นอีก⁸⁴

ความรับผิดชอบและหน้าที่ของสถานศึกษาของรัฐ ได้มีการกำหนดหน้าที่ให้โรงเรียนที่จัดตั้งโดยรัฐบาลท้องถิ่นต้องรายงานสถานการณ์ร้ายแรงต่อหัวหน้ารัฐบาลท้องถิ่นผ่านคณะกรรมการการศึกษาของท้องถิ่นนั้น รัฐบาลเมื่อได้รับรายงานหน่วยงานราชการในท้องถิ่นอาจดำเนินการสอบสวนโดยวิธีการเช่นการจัดตั้งหน่วยงานในสังกัด สำหรับการสอบสวนเมื่อหัวหน้าพบว่าเป็นสำหรับการตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องกับรายงานหรือป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้อง และเมื่อได้ดำเนินการสอบสวนแล้วหัวหน้าส่วนราชการในท้องถิ่นต้องรายงานผลการดำเนินการดังกล่าว ภายหลังจากผลการสอบสวน

⁸³ Article 28 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁸⁴ Article 29 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

ออกแล้ว หัวหน้ารัฐบาลท้องถิ่นและคณะกรรมการการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการที่จำเป็นภายใต้อำนาจและความรับผิดชอบของตนเองเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรายงานหรือการป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้อง⁸⁵

สำหรับความรับผิดชอบและหน้าที่ของสถานศึกษาเอกชน นั้นสถานศึกษาเอกชนต้องรายงานเหตุการณ์ร้ายแรง ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือโรงเรียน และเมื่อได้รับรายงานแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนผลการสอบสวน โดยวิธีการ เช่น การจัดตั้งหน่วยงานในสังกัดสำหรับการสอบสวน ทั้งนี้เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าจำเป็นสำหรับการตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องกับรายงานหรือการป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้อง ผู้ว่าราชการจังหวัดควรใช้อำนาจอย่างเหมาะสมตามที่จำเป็นเพื่อให้สถาบันการศึกษา โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสามารถดำเนินการตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงนั้นอีก⁸⁶

สำหรับความรับผิดชอบและหน้าที่ของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นเมื่อรายงานหัวหน้าหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับความเห็นชอบอาจดำเนินการตรวจสอบผลการสอบสวน โดยวิธีการดังกล่าวเช่นการจัดตั้ง หน่วยงานในสังกัดสำหรับการสืบสวนเมื่อหัวหน้าพบว่าจำเป็นสำหรับการตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องกับรายงานหรือป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้อง โดยหัวหน้ารัฐบาลท้องถิ่นที่ได้รับการอนุมัติควรใช้อำนาจของตนอย่างเหมาะสมหรือดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้บริษัทที่จัดตั้งโรงเรียนหรือโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยเกี่ยวข้องกับการสอบสวนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ใด ๆ ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ร้ายแรงที่เกี่ยวข้อง⁸⁷

สำหรับการกำหนดคำแนะนำและความช่วยเหลือโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมกีฬาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือคณะกรรมการการศึกษาประจำจังหวัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมกีฬาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาจให้คำแนะนำคำแนะนำและความช่วยเหลือแก่จังหวัดหรือเทศบาลและคณะกรรมการการศึกษาประจำ

⁸⁵ Article 30 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁸⁶ Article 31 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁸⁷ Article 32 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

จังหวัดอาจให้คำแนะนำคำแนะนำและความช่วยเหลือแก่เทศบาลเพื่อให้แน่ใจว่าเหมาะสม การประมวลผลของจังหวัดหรือเทศบาลเกี่ยวกับการตอบสนองต่อสถานการณ์ร้ายแรง⁸⁸

3.2.3.2 การประเมินโรงเรียน

ในการประเมินโรงเรียน หมายถึง เมื่อประเมินโรงเรียนโดยคำนึงถึงมาตรการในการ ป้องกัน ของการกลั่นแกล้ง ควรสังเกตเพื่อให้แน่ใจว่ามีความพยายามในการตรวจจับการกลั่นแกล้งใน ระยะเริ่มต้นและป้องกันการกลั่นแกล้งซ้ำอีก จึงควรจัดให้มีการได้รับการประเมินอย่างเหมาะสม เพื่อให้ ไม่มีการปกปิดข้อเท็จจริงของการกลั่นแกล้งและการตรวจสอบสถานะของการกลั่นแกล้งและ การกระทำต่อการกลั่นแกล้งควรดำเนินการอย่างเหมาะสม⁸⁹

หากพิจารณาจากเนื้อหาของบทบัญญัติกฎหมายนี้ สังเกตได้ว่า เป็นกฎหมายที่มีการ กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กในสถานศึกษา โดยกฎหมายนี้ กำหนดให้ โรงเรียน ทุกโรงเรียนต้องมีนโยบายเพื่อรับมือและป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกอย่างเหมาะสม ต้องมี การแนะ แนว อบรมจริยธรรม สำนวณนักเรียน ตรวจพบการกลั่นแกล้งรังแกอย่างเหมาะสม และเมื่อมี การกลั่น แกล้งรังแกเกิดขึ้นก็ต้องตอบสนองอย่างรวดเร็วเหมาะสมด้วย นอกจากนี้ตามกฎหมายยัง กำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนและรัฐบาลท้องถิ่นมีนโยบายป้องกันการกลั่นแกล้ง รังแก มีการจัดให้คำปรึกษา และต้องแจ้ง เหตุเมื่อสงสัยว่ามีการกลั่นแกล้งรังแกเด็กเกิดขึ้น กระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี หรือ MEXT ก็รับผิดชอบในการ กำหนดนโยบายระดับประเทศ และสำรวจสถิติเกี่ยวกับ การกลั่นแกล้งรังแกโดยเน้นย้ำให้โรงเรียนใส่ใจกับการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้น สำหรับองค์กรหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกในเด็ก เช่น องค์กรสนับสนุนและบริการให้คำปรึกษาแก่ชุมชน ชาวต่างชาติในประเทศญี่ปุ่น ทั้งการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์เป็นภาษาอังกฤษ การประเมินและ บำบัดโดยผู้เชี่ยวชาญ และโครงการอื่น ๆ หนึ่งในนั้นคือโครงการต่อต้านการกลั่นแกล้งรังแกเพื่อ ปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างความตระหนักถึงปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก หรือจัดให้มี Japan Helpline สำหรับให้ คำปรึกษาเป็นภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามจากสถิติเมื่อปี ค.ศ. 2020 มีรายงานการรังแก 612,000 คดี ในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมปลาย ตามรายงานของกระทรวงศึกษาธิการ รายงานระบุว่า มีนักเรียนฆ่าตัวตาย 479 คน ซึ่งเป็นสถิติใหม่ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาทางการเงินและ จิตใจในช่วงการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 แต่มีกรณีหลักถึง 6 คนที่เชื่อมโยงกับการถูกกลั่นแกล้ง ในสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะ การกลั่นแกล้งรังแกจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมาก

⁸⁸ Article 33 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

⁸⁹ Article 34 of Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013

ขึ้นในโรงเรียนญี่ปุ่น ซึ่งมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่แยแสต่อเด็กที่ถูกเพื่อนรังแกข่มเหง ในสังคมที่มีการแข่งขันสูงของประเทศญี่ปุ่น ทำให้ปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมักเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดในระยะยาวโดยกลุ่มนักเรียนที่กระทำต่อบุคคลที่อาจถูกมองว่าอ่อนแอหรือแตกต่าง โดยเฉพาะกับเด็กที่มีความสามารถโดดเด่น มีความพิการทางร่างกาย หรือการเลี้ยงดูจากต่างประเทศก็สามารถตกเป็นเป้าหมายได้เช่นกัน

คดีตัวอย่างที่โด่งดังคือ กรณีของเด็กหญิงชายะ ฮิโรเสะ⁹⁰ นักเรียนเกรดแปด หายตัวไปจากบ้านของเธอในอาซาฮิกาวะบนเกาะฮอกไกโดทางเหนือตอนเหนือในเดือนกุมภาพันธ์ เจ้าหน้าที่กล่าวว่าเธอถูกพบเสียชีวิตในสวนสาธารณะ และไม่มีร่องรอยของการก่ออาชญากรรม นิตยสาร Weekly Bunshun ที่อ้างถึงผลการชันสูตรพลิกศพของตำรวจ ระบุว่า เธอน่าจะเสียชีวิตด้วยภาวะอุณหภูมิต่ำกว่าปกติหลังจากหายตัวไปไม่นาน การเสียชีวิตของเธอและคำกล่าวของแม่ของเธอว่าเธอถูกรังแก กระตุ้นให้ นายมาซาฮิโตะ นิชิคาว่า นายเทศมนตรีเมืองอาซาฮิกาวะ สั่งการให้เจ้าหน้าที่การศึกษาสอบสวนคดีนี้อีกครั้ง หลังจากการสอบสวนพบว่า การกลั่นแกล้งของเด็กหญิงชายะ เริ่มต้นขึ้นในฤดูใบไม้ผลิปี ค.ศ. 2019 ไม่นานหลังจากที่เธอเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเมืองอาซาฮิกาวะ เมื่อเพื่อนร่วมชั้นจำนวนหนึ่งบังคับให้ถ่ายรูปร่างของเธอและโพสต์บนโซเชียลมีเดีย ตามรายงานของนิตยสาร Weekly Bunshun เธอขอร้องให้พวกเขาหยุดกลั่นแกล้งรังแก แต่สุดท้ายก็ถูกเด็กคนอื่นโน้มน้าวด้วยการให้กระโดดลงไปแม่น้ำเพื่อฆ่าตัวตาย

ภายหลังจากเหตุการณ์นั้นชายะได้รับการช่วยเหลือและเหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การสอบสวนภายใน โดยหน่วยงานด้านการศึกษาของโรงเรียนและเมืองอาซาฮิกาวะ พวกเขาสรุปว่าไม่มีการกลั่นแกล้ง จากเหตุการณ์ในครั้งนั้นส่งผลให้เด็กหญิงชายะต้องย้ายไปเรียนที่โรงเรียนอื่นในเมือง แต่เธอกลายเป็นคนสันโดษและพัฒนาความคิดฆ่าตัวตายมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งก่อเหตุฆ่าตัวตายในเวลาต่อมา

ภายหลังจากการเสียชีวิตของเด็กหญิงชายะส่งผลให้ นายโคอิชิ ฮากิอุตะ รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการได้เรียกร้องให้มีการสอบสวนการเสียชีวิตของเธออย่างเต็มรูปแบบ ผลของการสืบสวนพบว่ามักไม่มีใครสังเกตเห็นเรื่องการกลั่นแกล้งในโรงเรียนที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งครูแต่ละคนจะต้องจัดการชั้นเรียนที่มีนักเรียนประมาณ 40 คนและยุ่งอยู่กับกิจกรรมหลังเลิกเรียนและงานอื่น ๆ

⁹⁰ Mari Yamaguchi Associated Press, **Girl's Death in Japan Prompts Probe of Alleged Bullying**, Retrieved October 19, 2021 from <https://abcnews.go.com/International/wireStory/girls-death-japan-%20prompts-probe-alleged-bullying-77528058>

การพิสูจน์ทราบถึงการกลั่นแกล้งถือเป็นเรื่องน่าอับอายสำหรับโรงเรียนจึงมักถูกปิดซ่อนไว้เป็นปัญหาใต้พรมเสมอมา

ในการต่อสู้กับปัญหาการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้น ญี่ปุ่นกำลังเดินทางด้วยแผนที่จะเพิ่มบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับการละเมิดทางออนไลน์ กระทรวงยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่นกล่าวว่าร่างกฎหมายที่เสนอโทษจำคุกสูงสุดหนึ่งปีและปรับสูงสุด 300,000 เยน (ประมาณ 2,630 ดอลลาร์สหรัฐ) รัฐบาลยังต้องการขยายอายุความของคดีดังกล่าวจากหนึ่งปีเป็นสามปี นอกจากนี้กระทรวงยุติธรรมยังจะพิจารณาร่างดังกล่าวก่อนที่จะเสนอให้รัฐสภาอนุมัติ ซึ่งในปัจจุบัน ผู้ที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดฐานกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตต้องเผชิญกับโทษจำคุกสูงสุด 30 วัน และปรับ 10,000 เยน (ประมาณ 87 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ) แต่ถึงอย่างไรก็ตามบทลงโทษนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักว่าอ่อนปรนกินกว่าจะควบคุมภัยคุกคามที่เพิ่มมากขึ้นได้ เนื่องจากในประเทศญี่ปุ่นพบกรณีการเสียชีวิตจำนวนมากเนื่องจากปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

นอกจากนี้ยังมีคดีของ นางสาวฮานะ คิมูระ นักมวยปล้ำอาชีพอายุ 22 ปีและสมาชิกในรายการเรียลลิตี้โชว์ยอดนิยมของ Netflix เรื่อง “Terrace House” เธอเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายในเดือนพฤษภาคมปี ค.ศ. 2020 หลังจากที่เธอตกเป็นเป้าหมายของข้อความแสดงความเกลียดชังออนไลน์หลายร้อยข้อความจากบัญชีประมาณ 200 บัญชี การเสียชีวิตของเธอทำให้คนทั้งประเทศตกตะลึง และเรียกร้องให้มีบทลงโทษที่เข้มงวดยิ่งขึ้นสำหรับการละเมิดทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น หลังจากที่ชายสองคนที่กระทำความผิดถูกปรับเพียง 9,000 เยน (ประมาณ 80 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ) ในคดีนี้ หลังการเสียชีวิตของคิมูระ ผู้ให้บริการเว็บอเมริกัน Yahoo ประกาศในเดือนธันวาคมว่าจะลบเนื้อหาที่ “แสดงความเกลียดชังและหมิ่นประมาท” ที่โพสต์ทางออนไลน์ในประเทศญี่ปุ่น⁹¹

นอกจากนี้ยังพบว่าในรายงานฉบับปี ค.ศ. 2020 ที่ตีพิมพ์โดย The Lancet พบว่าพฤติกรรมการมีความคิดที่อยากฆ่าตัวตายสัมพันธ์กับอัตราการฆ่าตัวตายที่กระทำสำเร็จสูงขึ้น การเสียชีวิตดังกล่าวเพิ่มขึ้นในบริบทและได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการกลั่นแกล้งและการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต สรุปได้ว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดตั้งและเสริมสร้างโปรแกรมและนโยบายที่มุ่งหมายเพื่อลดการกลั่นแกล้งและการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำไปสู่การลดพฤติกรรมฆ่าตัวตายและการกระทำที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างข้างต้นเน้นให้เห็นถึงความจริงที่ว่า การกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ระดับประเทศของญี่ปุ่น ซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ

⁹¹ Asia-Pacific, **Japan Eyes Jail Time as Part of Stricter Penalties for Cyberbullying**, Retrieved November 19, 2021 from <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/japan-eyes-jail-time-as-part-of-stricter-penalties-for-cyberbullying/2399758>

สุขภาพจิตของทั้งเด็กและผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อมุมมองของบุคคลทั่วโลกในเรื่องการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

หลังการเสียชีวิตของคิมูระ พรรค Liberal Democratic Party (LDP) ของญี่ปุ่นได้พบปะและหารือเกี่ยวกับข้อเสนอกฎหมายที่จะช่วยเปิดโปงโทรลล์อินเทอร์เน็ตที่ไม่เปิดเผยตัวตนโดยกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ที่พบ เพื่อให้มีส่วนรับผิดชอบต่อปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ทั้งในรูปแบบของข้อความแสดงความเกลียดชังที่ไม่เปิดเผยตัวตนผู้ใช้ ที่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ สำนักงาน SNS ยักษ์ใหญ่ของญี่ปุ่น Facebook, Twitter และ Line ก็ร่วมออกแถลงการณ์อย่างรวดเร็วหลังจากข่าวการเสียชีวิตของคิมูระ โดยให้คำมั่นว่าจะลดความสามารถของผู้คนจากการโพสต์แสดงความคิดเห็นที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นบนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ของญี่ปุ่น ซึ่งทั้งนี้ ขั้นตอนการดำเนินการอาจรวมถึงการแบนผู้ใช้ที่จงใจโจมตีและโพสต์ความคิดเห็นที่เสื่อมเสียต่อผู้ใช้รายอื่นเพื่อลดปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์⁹²

ดังนั้นจึงอาจสรุปผลการศึกษานโยบายการกำหนดมาตรการทางกฎหมายป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์หรือ Cyber Bullying ของประเทศญี่ปุ่น พบว่ามีการออกกฎหมายในเชิงนโยบายเพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งในสถานศึกษา ซึ่งในขณะนี้อาจตีความหมายรวมถึงการกระทำ ความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กที่ได้กระทำในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ด้วย แต่อย่างไรก็ตามพบว่าไม่ได้มีการกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาการกระทำความผิด และเป็นเพียงกฎหมายเฉพาะที่ใช้เพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กที่เกิดขึ้นในเชิงนโยบายเท่านั้น ทำให้ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และยังพบว่าปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในปัจจุบันนั้นไม่ได้มีขอบเขตเฉพาะเด็กเท่านั้นแต่ทำให้เกิดความเสียหายกับผู้ใหญ่ด้วย ดังเช่นคดีสะเทือนขวัญเกิดขึ้นกับนักแสดง คิมูระ ฮานะ ที่สะท้อนว่าบทบาทของกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นมากในประเทศญี่ปุ่นและยังมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ตอบสนองกับสภาพปัญหาทันต่อไป

⁹² The Diplomat, Asia Life, **Cyberbullying and the Tragedy of Hana Kimura**, Retrieved November 19, 2020 from <https://thediplomat.com/2020/06/cyberbullying-and-the-tragedy-of-hana-kimura/>

3.3 กฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกเด็กของประเทศแคนาดา

ในปัจจุบัน ปัญหาการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของประเทศแคนาดามีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดสำหรับการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กในหลาย ๆ รัฐ โดยมีการกำหนดปรับใช้กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาเช่นเดียวกับในประเทศไทย โดยไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ แต่สามารถปรับใช้ได้กับบทบัญญัติที่มีอยู่ เช่น กฎหมายแพ่ง เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในทรัพย์สิน ศักดิ์ศรีส่วนบุคคล และเสรีภาพจากการบาดเจ็บ ดังนั้นมาตรการบังคับของกฎหมายแพ่งในเรื่องการกลั่นแกล้งออนไลน์โดย ผู้กลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ย่อมถือได้ว่าการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท หากสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงของใครบางคนด้วยการเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับบุคคลนั้น ซึ่งโดยทั่วไปการหมิ่นประมาทมี 2 แบบคือ การหมิ่นประมาทที่เป็นการปรากฏชั่วคราว ซึ่งเป็นการกระทำเป็นคำพูดที่ไม่ได้บันทึกไว้หรืออยู่ในการถ่ายทอดสด และการหมิ่นประมาทที่ปรากฏอย่างถาวร ซึ่งปรากฏในหนังสือหรือบนเว็บไซต์ ในกรณีหมิ่นประมาท เป้าหมายสามารถยื่นฟ้องต่อบุคคลที่กล่าวได้ หากฟ้องสำเร็จ ผู้แจ้งความจะต้องชดเชยค่าเสียหายเป็นตัวแทนแก่ผู้เสียหาย แต่อย่างไรก็ตามบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าหมิ่นประมาทอาจปกป้องตัวเองโดยกล่าวว่าข้อความดังกล่าวเป็นความจริงว่าเป็นความคิดเห็นที่ยุติธรรมได้ ซึ่งเป็นเพียงคำวิจารณ์ที่ไม่ใช่การโจมตีส่วนตัว

ในกรณีกฎหมายอาญา คือกฎหมายสาขานี้กำหนดว่าการกระทำใดเป็นอาชญากรรมต่อรัฐ การล่วงละเมิดถือเป็นอาชญากรรมตามประมวลกฎหมายอาญา การล่วงละเมิดคือเมื่อสิ่งที่บุคคลพูดหรือทำให้ผู้อื่นกลัวความปลอดภัยของตน หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้อื่น แม้ว่าผู้กระทำความผิดไม่ได้ตั้งใจจะทำให้ใครกลัว แต่เธอหรือเขาอาจถูกตั้งข้อหาล่วงละเมิดได้หากเป้าหมายรู้สึกว่าคุณคุกคาม การล่วงละเมิดทางอาญามีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี

สำหรับการกระทำที่เป็นการหมิ่นประมาทเป็นอาชญากรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้นการกลั่นแกล้งทางออนไลน์จึงถือว่าเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง หากคำกล่าวหมิ่นประมาทนั้นมุ่งเป้าไปที่ผู้อื่นโดยอาจทำให้เกิดอันตรายต่อชื่อเสียงของเขาอย่างร้ายแรง โดยการหมิ่นประมาทมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี การเผยแพร่ภาพอนาจารโดยไม่ได้รับความยินยอมถูกเพิ่มเป็นความผิดในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่ภาพโดยจงใจ “เป็นภาพที่บุคคลนั้นเปลือยเปล่า เปิดเผยอวัยวะสืบพันธุ์หรือบริเวณทวารหนักหรือหน้าอกของผู้อื่นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศอย่างชัดแจ้ง”

และเนื่องจากส่วนที่ 2 ของกฎบัตรแห่งสิทธิและเสรีภาพของแคนาดาได้มีการประกันสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่สมเหตุสมผลตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้นที่จะสามารถพิสูจน์ได้อย่างสมเหตุสมผลในสังคมเสรีประชาธิปไตย ทำให้กรณีของการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตจะต้องมีการพิจารณาตาม

มาตรา 7 แห่ง กฎบัตรแห่งสิทธิและเสรีภาพของแคนาดาว่าการประกัน สิทธิ ชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล ตามมาตรา 2 ย่อมไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นข้อต่อสู้ทั้งในกรณีที่มีการต่อสู้คดีในชั้นศาล ไม่ว่าจะเป็คดีแพ่งหรือคดีอาญาก็ตาม

แต่อย่างไรก็ดีในประเทศแคนาดา ในปี 2013 ได้เกิดเหตุการณ์คดีที่เป็นข่าวดังในระดับโลก อย่างคดีของเด็กหญิง Amanda Todd⁹³ ที่ได้ฆ่าตัวตายเนื่องจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ซึ่งเด็กหญิงอแมนด้าเป็นเด็กผู้หญิงชาวอเมริกัน ที่มีหน้าตาดี แต่มีนิสัยขี้อาย โดยสวนทางกับพรสวรรค์ในการร้องเพลง ซึ่งเด็กหญิงคนดังกล่าวได้มีการใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ในการแสดงออกถึงความสามารถในการร้องเพลง ด้วยความเป็นผู้เยาว์ และยังคงศึกษาเพียงระดับชั้นมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1 ด้วยความที่เด็กนั้นยังไม่ได้มีความรู้สึกนึกคิด หรือไม่ได้มีประสบการณ์ชีวิต และด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ทำให้อแมนด้าเผลอไปเปิดเผยเรื่อร่างในไลฟ์สด ตามคำยุยงของ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ที่นามว่า “Tyler Boo” ซึ่งได้มีการบันทึกภาพหน้าจอไว้เพื่อเตรียมการแบล็กเมลแล้ว

หลังจากนั้นชีวิตของอแมนด้าก็ถูกข่มขู่ การกระทำความผิดโดยการปล่อยรูปออกไปทั่วพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงในพื้นที่อินเทอร์เน็ตอื่น ๆ จนทำให้กลายเป็นถูกสังคมในโรงเรียนนั้น วิพากษ์วิจารณ์ แม้อแมนด้าจะย้ายโรงเรียนหนีก็ถูกนาย “Tyler” ตามมากระทำการกลั่นแกล้งรังแกในรูปแบบเดิม

หลังจากที่ย้ายโรงเรียนหนี อแมนด้าก็ยังเผลอไปมีความสัมพันธ์กับคนที่มีแฟนแล้ว ซึ่งก็จบไม่สวย เพราะนอกจากจะถูกชายคนนั้นหลอก ยังถูกแฟนสาวของเขายกพวกมารุมทำร้าย ต่ำทอต่อว่า สารพัดทำให้อแมนด้าก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์และถูกสังคมในสถานศึกษาใหม่กลั่นแกล้งเช่นเดิม

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทั้งหมด ทำให้อแมนด้าที่เป็นผู้เสียหายทนไม่ไหวกับสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะรูปหลุด ชีวิตพัง ถูกหลอก โดนทำร้าย กลายเป็นตัวประหลาด ทำให้ตัดสินใจฆ่าตัวตายด้วยผงฟอกขาว แต่ก็ถูกช่วยไว้ได้ทันโดยมารดา และเมื่ออแมนด้าปลอดภัยก็ได้ระบายเรื่องราวความรู้สึกต่าง ๆ ใน Facebook แต่กลับถูกผู้คนบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ซ้ำเติมด้วยข้อความประมาณาว่า “สมควร” “ตายไปซะ” และมีผู้คนรอบตัวคอยซ้ำเติม โดยนำเรื่องของเธอไปล้อเลียนต่าง ๆ นานา ทำให้อแมนด้าเครียดหนักจนต้องไปบำบัดที่โรงพยาบาล

หลังจากเหตุการณ์ทั้งหมด อแมนด้ายังต้องหนีอีกหลายครั้ง แต่ทุกครั้งก็จะถูกนาย “Tyler” ผู้กระทำความผิดตามมากระทำการกลั่นแกล้งรังแกตลอด จนกระทั่งเธอตัดสินใจทำคดีวิดีโอความ

⁹³ Pannawit Thavarawuth, เรื่องราวอันน่าเศร้าของ Amanda Todd เหยื่อ Cyber Bullying ที่คนทำมองว่าตลกแต่คนถูกกระทำเหมือนตกนรกทั้งเป็น, คัณวันที่ 19 ตุลาคม 2564 จาก <https://missiontothemoon.co/entertainment-cyber-bullying>

ยาว 9 นาที บอกเล่าเรื่องราวมรสุมชีวิตผ่านแผ่นกระดาษ พร้อมตั้งใจไปสักคำว่า “Stay Strong” ไว้เป็นสัญลักษณ์แสดงออกถึงความเข้มแข็งให้ตัวเอง แต่ 1 เดือนต่อมาแมนด้าก็ตัดสินใจฆ่าตัวตาย

โดยคลิปรีดิโอดังกล่าวมีผู้กดเข้าไปดูมากถึง 10 ล้านครั้งและจากคดีสะเทือนขวัญดังกล่าวทำให้ประเทศแคนาดา ในรัฐมานิโตบา ได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นว่าสมควรจะต้องมีการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ให้เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีความชัดเจนซึ่งนำไปสู่การผ่านร่างกฎหมายพระราชบัญญัติการป้องกันการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (The Cyberbullying Prevention Act) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้มีการออกเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกและคุ้มครองเด็กจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดคดีสะเทือนขวัญอย่างเช่นคดีของ Amanda Todd อีก ซึ่งภายในบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 คำนิยามเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก

การกำหนดคำจำกัดความ รวมไปถึงการกำหนดคำนิยามการกระทำความผิดของการกลั่นแกล้งรังแก โดยกำหนดตามไว้ในมาตรา 2⁹⁴ และมาตรา 3⁹⁵ ในกฎหมายนี้ โดยคำนิยามทั่วไป ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 2 (1) โดยมีรายละเอียดดังนี้

“ศาล” หมายถึง ศาล Queen’s Bench

“การกลั่นแกล้งออนไลน์” หมายถึง การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบใด ๆ รวมถึงโซเชียลมีเดียการส่งข้อความการส่งข้อความโต้ตอบแบบทันทีเว็บไซต์และอีเมลโดยทั่วไปจะซ้ำหรือมีผลต่อเนื่องซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือคาดว่าจะทำให้เกิดความกลัวการข่มขู่ความอับยศ อดสู หรืออื่น ๆ ความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลอื่นความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ความภาคภูมิใจในตนเองหรือชื่อเสียงและรวมถึงการช่วยเหลือหรือสนับสนุนการสื่อสารในลักษณะใด ๆ

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การสร้างบันทึกส่งหรือจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัลหรือรูปแบบอื่นที่จับต้องไม่ได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แม่เหล็กแสงหรือวิธีการใด ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีซึ่งรองผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในสภาให้บริหารพระราชบัญญัตินี้ (กระทรวง)

“ผู้เยาว์” หมายความว่า บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

⁹⁴ Article 2 of The Cyberbullying Prevention Act 2013

⁹⁵ Article 3 of The Cyberbullying Prevention Act 2013

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เยาว์ และให้หมายความรวมถึงบุคคลใด ๆ ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดหาผู้เยาว์หรือบุคคลใด ๆ ที่มีการดูแลหรือควบคุมผู้เยาว์ในทางกฎหมายหรือในความเป็นจริง

“คำสั่งคุ้มครอง” หมายความว่า คำสั่งคุ้มครองผู้เสียหายที่ถูกกระทำความผิดตามมาตรา 7

3.3.2 มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก

ในเรื่องการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของประเทศแคนาดา ได้มีการกำหนดมาตรการป้องกันไว้โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.2.1 มาตรการดำเนินการกับผู้ปกครองของเด็กผู้กระทำความผิด

เมื่อเด็กในสถานศึกษามีการกระทำความผิดขึ้น ผู้ปกครองอาจถูกพิจารณาเป็นบุคคลที่จะต้องร่วมรับผิดชอบด้วยซึ่งในเรื่องนี้ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 2 (2)⁹⁶ และมีรายละเอียดดังนี้

โดยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ บิดาหรือมารดาของผู้เยาว์นั้น ย่อมต้องถือว่ามีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตหากผู้เยาว์ที่อยู่ในความดูแลนั้นมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์และผู้ปกครองนั้นรู้ถึงการกระทำที่เป็นความผิด โดยรู้หรือควรมีเหตุผลที่จะคาดหวังว่ากิจกรรมนั้นจะก่อให้เกิดความกลัวการข่มขู่ความอับอายหรือความเสียหายอื่น ๆ หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลอื่นความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ความนับถือตนเองหรือชื่อเสียง และล้มเหลวในการดำเนินการดูแลผู้เยาว์ของตนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกิจกรรมดำเนินต่อไป

3.3.2.2 คำสั่งคุ้มครองการกลั่นแกล้งรังแก

ในเรื่องคำสั่งคุ้มครองการกลั่นแกล้งรังแก ได้มีให้กำหนดไว้ในมาตรา 3⁹⁷ โดยมีการกำหนดรายละเอียดดังนี้

“ผู้ยื่นคำขอ” หมายความว่า ผู้ขอรับคำสั่งคุ้มครอง

“ผู้พิพากษา” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการศาลยุติธรรมตามพระราชบัญญัติศาลจังหวัดและหมายความรวมถึงผู้พิพากษาประจำจังหวัด

“เจ้าหน้าที่ตำรวจ” หมายความว่า สมาชิกของตำรวจแคนาดาหรือบริการของตำรวจที่จัดตั้งขึ้นหรือยังคงอยู่ภายใต้การให้บริการของตำรวจพระราชบัญญัติ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกขอคำสั่งคุ้มครอง

“หัวเรื่อง” หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นหรือถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

“โทรคมนาคม” รวมถึง การใช้โทรศัพท์มือถือหรือการส่งแฟกซ์ของเอกสาร

⁹⁶ Article 2 (2) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

⁹⁷ Article 3 of The Cyberbullying Prevention Act 2013

3.3.2.3 การขอคำสั่งคุ้มครองการกลั่นแกล้งรังแก

ในการขอคำสั่งคุ้มครองได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 4 (1)⁹⁸ การยื่นคำร้องขอคำสั่งคุ้มครองอาจยื่นต่อกระบวนการยุติธรรมโดยถ้าผู้เสียหายมีอายุอย่างน้อย 16 ปี หรือถ้าผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ สามารถทำได้โดยผู้ปกครอง ถ้าในกรณีของอาสาสมัคร ก็ให้อยู่ในความดูแลของหน่วยงานบริการเด็กและครอบครัว หรืออาจจะโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือบุคคลที่รัฐมนตรีกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการยื่นคำขอคำสั่งคุ้มครอง มาตรา 4 (2)⁹⁹ การยื่นขอคำสั่งคุ้มครองอาจกระทำได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ

สำหรับวิธีการขอคำสั่งคุ้มครองที่ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 4 (3)¹⁰⁰ อาจมีการส่งใบคำสั่งคุ้มครองด้วยตนเองโดยผู้ยื่นคำขอหรือทางโทรศัพท์หรือทางโทรคมนาคมไม่ว่าจะโดยนายความเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือบุคคลที่รัฐมนตรีมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อการนี้โดยได้รับความยินยอมจากผู้ยื่นคำขอ

ในการระบุผู้รับความคุ้มครอง ตามมาตรา 4 (4)¹⁰¹ สำหรับแอปพลิเคชันสำหรับคำสั่งคุ้มครองต้องตั้งชื่อผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องต้องเป็นบุคคลที่มีกรรมสิทธิ์หรือใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ Internet Protocol เว็บไซต์ชื่อผู้ใช้หรือบัญชีที่อยู่อีเมลหรือตัวระบุเฉพาะอื่น ๆ ซึ่งถูกใช้เพื่อการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์หรือเป็นผู้ปกครองของบุคคลนั้นหากบุคคลนั้นเป็นผู้เยาว์

สำหรับกรณีที่ไม่ทราบชื่อผู้ถูกร้องตามมาตรา 4 (5)¹⁰² และไม่สามารถตรวจสอบได้โดยง่ายแอปพลิเคชันสำหรับคำสั่งคุ้มครองอาจระบุผู้ถูกร้องตามที่อยู่อินเทอร์เน็ตโพรโทคอลเว็บไซต์ชื่อผู้ใช้หรือบัญชีที่อยู่อีเมลหรือตัวระบุเฉพาะอื่น ๆ ซึ่งระบุในแอปพลิเคชันว่า ถูกใช้เพื่อการกลั่นแกล้งออนไลน์รวมถึงกำหนดให้ต้องแสดงหลักฐานคำสาบาน มาตรา 4 (6)¹⁰³ ผู้ยื่นคำร้องจะต้องแสดงหลักฐานที่สนับสนุนการยื่นขอคำสั่งคุ้มครองและจะต้องมีการยืนยันตัวตนอีกด้วย

โดยหลักเกณฑ์ในการให้คำสั่งคุ้มครองได้กำหนดไว้ในมาตรา 7¹⁰⁴ ในการออกคำสั่งคุ้มครอง ในการออกคำสั่งคุ้มครองหากจะต้องคำนึงถึงความยุติธรรม จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยในการออกคำสั่งคุ้มครอง โดยพิจารณาว่าผู้ถูกร้องมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งออนไลน์และมีเหตุอันควรเชื่อ

⁹⁸ Article 4 (1) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

⁹⁹ Article 4 (2) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

¹⁰⁰ Article 4 (3) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

¹⁰¹ Article 4 (4) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

¹⁰² Article 4 (5) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

¹⁰³ Article 4 (6) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

¹⁰⁴ Article 7 of The Cyberbullying Prevention Act 2013

ว่าผู้ถูกร้องอาจจะมีดำเนินการกระทำความผิดก่อกวนออนไลน์ในอนาคตขึ้นอีกและระยะเวลาของคำสั่งคุ้มครองนั้นกำหนดไว้ในมาตรา 8 (2)¹⁰⁵ ศาลอาจมีคำสั่งคุ้มครองได้ แต่จะต้องเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี

3.3.2.4 บทบัญญัติเกี่ยวกับความผิด

สำหรับบุคคลที่ก่อกวนรังแกบุคคลอื่น ถือว่ากระทำความผิดมาตรา 15 หรือคำสั่งตามมาตรา 16 มีความผิดฐานมีความผิดและต้องรับโทษโดยแบ่งเป็นกรณีของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล สำหรับในกรณีของบุคคลธรรมดาปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์หรือจำคุกไม่เกินสองปีหรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีของบริษัท ปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์

นอกจากนี้ยังมีในเรื่องของความรับผิดกรณีที่มีการล่อลวงให้ผู้อื่นกระทำความผิดในลักษณะของการ Cyber Bullying ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 19 ว่าการที่บุคคลใดล่อลวงบุคคลอื่นให้ก่อกวนรังแกทางอินเทอร์เน็ตย่อมถือว่าได้กระทำการละเมิดโดยตรงบุคคลนั้นโดยตรง

3.3.2.5 มาตรการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการก่อกวนรังแกออนไลน์

สำหรับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายในเรื่องมาตรการเยียวยาสำหรับผู้ที่ได้ถูกก่อกวนรังแกออนไลน์ ได้กำหนดไว้ในมาตรา 20¹⁰⁶ โดยศาลอาจให้รางวัลแก่โจทก์ซึ่งรวมถึงความเสียหายทั่วไปกรณีพิเศษที่ซ้ำเติมและลงโทษ และออกคำสั่งห้ามเกี่ยวกับข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ศาลกำหนดว่าเหมาะสมในสถานการณ์หรือสิ่งการอื่นใดที่ศาลพิจารณาว่าสมเหตุสมผลและสมเหตุสมผลในสถานการณ์

3.3.3 องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการก่อกวนรังแกออนไลน์ในเด็ก

เนื่องด้วยวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ได้มีการบัญญัติไว้ในตามมาตรา 1¹⁰⁷ โดยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ ก็เพื่อให้สังคมและชุมชนปลอดภัยขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการสร้างกระบวนการบริหารและมิจานยุติธรรม โดยกำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจดูแลในเรื่องการก่อกวนรังแกออนไลน์ และสามารถดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อใช้ในการคุ้มครองสิทธิของเด็กผู้ได้รับความเสียหายและป้องกันปัญหาการก่อกวนรังแกออนไลน์

ดังนั้นจึงสังเกตได้ว่า ในกฎหมายป้องกันการก่อกวนรังแกออนไลน์ของประเทศแคนาดา ในรัฐ Manitoba ได้มีการให้นิยามและความหมายของการกระทำความผิดในลักษณะของการก่อกวนรังแกซึ่งรวมไปถึงการก่อกวนรังแกทางอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะ และทำให้ผู้ปกครองของเด็กต้องรับผิดชอบต่อการ

¹⁰⁵ Article 8 (2) of The Cyberbullying Prevention Act 2013

¹⁰⁶ Article 20 of The Cyberbullying Prevention Act 2013

¹⁰⁷ Article 1 of The Cyberbullying Prevention Act 2013

กระทำผิดในลักษณะของกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของบุตร หากผู้ปกครองทราบ และทำให้ผู้ปกครองสามารถคาดการณ์ผลกระทบของการกลั่นแกล้งได้อย่างสมเหตุสมผล นอกจากนี้ยังให้อำนาจผู้พิพากษาในการออกคำสั่งคุ้มครองที่อาจป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดสามารถกระทำความผิดโดยการติดต่อกับผู้เสียหายหรือแม้กระทั่งการใช้การอุปถัมภ์สื่อสารดิจิทัลใด ๆ และนอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดการละเมิดของการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในกฎหมายแพ่งและอนุญาตให้เป้าหมายฟ้องผู้กระทำความผิดหรือผู้ปกครอง จึงเป็นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อเป็นการป้องกันปัญหา โดยการกำหนดมาตรการต่าง ๆ กับผู้ปกครองเพื่อป้องกันปัญหาการกระทำผิดลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกเนื่องจากการกระทำความผิดในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นกับเด็กเป็นส่วนมาก เพื่อให้เกิดการคุ้มครองทางกฎหมายต่อเด็กที่ยังไม่มีวุฒิภาวะ และมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และนอกจากนี้รัฐมานิบาแล้ว ในรัฐออนแทรีโอพระราชบัญญัติโรงเรียนปลอดภัยได้จัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันพฤติกรรมกลั่นแกล้งทางออนไลน์โดยเฉพาะ ในปัจจุบันนักเรียนที่กระทำความผิดสามารถถูกพักการเรียนหรือถูกไล่ออกจากโรงเรียนได้ เนื่องจากการกลั่นแกล้งผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต แม้ว่าจะเป็นกระทำนอกโรงเรียน ซึ่งตามกฎหมายแล้ว บุคคลต้องรับผิดชอบต่อผลใด ๆ ที่เขาอาจคาดเดาได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะเกิดขึ้น เช่น ผู้กระทำความผิดซึ่งแนะนำว่านักเรียนที่เป็นโรคซึมเศร้าควรฆ่าตัวตายจะต้องรับผิดชอบหากนักเรียนฆ่าตัวตายจริง เป็นต้น

นอกจากนี้ ในกฎหมายยังกำหนดให้โรงเรียนต้องจัดให้มี คำแนะนำในการป้องกันการกลั่นแกล้งในระหว่างปีการศึกษาสำหรับนักเรียนทุกคน กำหนดให้ออกแบบมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งและจัดให้มีโครงการพัฒนาวิชาชีพที่ออกแบบมาเพื่อให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียนในเขตอำนาจศาลเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง และกลยุทธ์ในการจัดการกับการกลั่นแกล้ง นอกจากนี้คณะกรรมการโรงเรียนแต่ละแห่งยังต้อง จัดทำแผนป้องกันการกลั่นแกล้งสำหรับการกลั่นแกล้งในโรงเรียนภายในเขตอำนาจของคณะกรรมการเพราะกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกเนื่องจากผู้กระทำความผิดอาจสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยโดยทำให้เป้าหมายรู้สึกที่ไม่สามารถไปโรงเรียนได้เพราะอาจต้องเผชิญกับความรุนแรง การล้อเลียน หรือการกีดกัน โรงเรียนและสถานที่ทำงานจะต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียนหรือพนักงาน และต้องดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อทำเช่นนั้น ดังนั้น โรงเรียนจึงอาจลงโทษนักเรียนสำหรับพฤติกรรมกลั่นแกล้งทางออนไลน์ที่ทำให้นักเรียนคนอื่นรู้สึกไม่ปลอดภัย

3.4 ตารางสรุปเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องมาตรการป้องกันกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ 1) ประมวลกฎหมายอาญา 2) ประมวลกฎหมายแพ่ง 3) พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 4) กฎหมายส่งเสริมมาตรการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกหรือ (Act for Promotion of Measures to Prevent Bullying) ของประเทศญี่ปุ่น 5) กฎหมายพระราชบัญญัติการป้องกันการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (The Cyberbullying Prevention Act) ของประเทศแคนาดา สามารถทำตารางสรุปบทบัญญัติกฎหมายเรื่องมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของแต่ละประเทศได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางสรุปเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ประเด็นข้อกฎหมาย	ไทย	ญี่ปุ่น	แคนาดา
1. คำนิยาม	ไม่ได้มีการกำหนดคำนิยามไว้เป็นการเฉพาะ แต่เป็นการปรับใช้กฎหมายเดิมที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก	“การกลั่นแกล้งรังแก” หมายถึง การกระทำที่มีอิทธิพลทางจิตใจหรือทางร่างกายต่อเด็ก โดยเด็กคนอื่นที่เข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกัน หรือโดยเด็กที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวบางอย่างกับเด็กที่เป็นผู้ถูกรังแก ซึ่งในการกระทำควมผิดนี้ให้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดที่ได้กระทำความผิดอันต่อเนื่องอีกด้วย โดยเด็กผู้ถูกรังแกนั้นจะต้องถูกกระทำและได้รับความเสียหาย โดยความเสียหายนั้นจะเป็นได้ทั้งในรูปแบบของความเจ็บปวดทางจิตใจหรือร่างกายก็ได้	“การกลั่นแกล้งออนไลน์” หมายถึง การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบใด ๆ รวมถึงโซเชียลมีเดียการส่งข้อความการส่งข้อความโต้ตอบแบบทันทีเว็บไซต์และอีเมลโดยทั่วไปจะทำซ้ำหรือมีผลต่อเนื่องซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือคาดว่าจะทำให้เกิดความกลัวการข่มขู่ความอับยศ อดสู หรืออื่น ๆ ความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลอื่นความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ความภาคภูมิใจในตนเองหรือชื่อเสียงและรวมถึงการช่วยเหลือหรือสนับสนุนการสื่อสารในลักษณะใด ๆ
2. มาตรการป้องกัน	ไม่มีกฎหมายป้องกัน มีเพียงกฎหมายบังคับใช้ภายหลังจากที่เกิดการกระทำ ความผิดขึ้นแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมาย	มีกฎหมายส่งเสริมมาตรการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก ได้มีการกำหนดการกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก โดยกำหนดทั้งในส่วนของโรงเรียนและ	มีกฎหมายพระราชบัญญัติการป้องกันการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต ได้วางหลักการดำเนินการกำหนดมาตรการป้องกัน การกระทำความผิดซ้ำ เช่น การขอคำสั่ง

ประเด็นข้อกฎหมาย	ไทย	ญี่ปุ่น	แคนาดา
	<p>แพ่ง และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก และพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์</p>	<p>ระดับท้องถิ่นที่ต้องรับผิดชอบ</p>	<p>คุ้มครองการกลั่นแกล้งรังแก หรือการกำหนดมาตรการเยียวยาความเสียหาย</p>
<p>3. องค์การและ</p>	<p>ไม่มีกลไกเชิงรุก และไม่มีความชัดเจน แต่มี</p>	<p>มีกฎหมายส่งเสริมมาตรการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก ได้กำหนดให้โรงเรียน</p>	<p>กฎหมายพระราชบัญญัติการป้องกันการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต กำหนดให้ศาล</p>
<p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>จะต้องจัดให้มีองค์การสำหรับมาตรการในการป้องกันของการกลั่นแกล้งซึ่งประกอบด้วยครูหลายคนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางด้านจิตวิทยาและสวัสดิการ รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ</p>	<p>ยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจดูแลในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ และสามารถดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อใช้ในการคุ้มครองสิทธิของเด็กผู้ได้รับความเสียหายและป้องกันการปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์</p>

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายตามตารางข้างต้น พบว่ากฎหมายไทย อาจสรุปประเด็นปัญหาเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศได้ 3 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก กฎหมายไทยไม่มีการกำหนดคำนิยามไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นในเด็ก เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นและประเทศแคนาดาที่มีการกำหนดคำนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้ในกฎหมายเฉพาะ ประเด็นที่สอง กฎหมายไทยไม่มีการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก โดยแตกต่างจากกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดาที่มีการกำหนดมาตรการป้องกันไว้ในกฎหมายเฉพาะ และประเด็นที่สาม กฎหมายไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งต้องรับผิดชอบในเรื่องมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ซึ่งประเด็นปัญหาทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะถูกนำไปศึกษาเปรียบเทียบเพื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาต่อไปในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

บทวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการป้องกัน การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็นปัญหาในการวิเคราะห์ ได้แก่ ประเด็นแรก ปัญหาในด้านการตีความคำนิยามของกฎหมายไทยในปัจจุบันที่อาจเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และประมวลกฎหมายแพ่ง ประเด็นที่สอง การกำหนดมาตรการป้องกันกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ประเด็นที่สาม ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา เพื่อนำไปสู่การสรุปถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นแนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะเพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จะได้กล่าวในบทต่อไป

4.1 การตีความนิยามการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก

สำหรับปัญหาการตีความคำนิยามการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์กับกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งประเด็นในการศึกษาวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1.1 กฎหมายอาญา

เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดคำนิยาม หรือกำหนดความรับผิดในเรื่องการกระทำความผิดของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ทำให้ในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการปรับใช้กฎหมายอาญาที่เป็นกฎหมายที่บัญญัติว่ากำหนดว่าการกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย จึงถือได้ว่ากฎหมายอาญามีบทลงโทษกับผู้กระทำความผิดโดยตรง และเป็นกฎหมายที่ใช้ในการเอาผิดกับผู้กระทำความผิดทางอาญา ดังนั้นการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกไม่ว่าจะได้กระทำไว้ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ หรือการกระทำทางกายภาพที่

เกิดขึ้นในรูปแบบทางสังคมอื่น ๆ ยังต้องอาศัยการเปรียบเทียบบทบัญญัติทางกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเพื่อนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดที่อาจจะใกล้เคียงในลักษณะดังกล่าวด้วย

ปัญหาการการก่อกวนแก๊งค์รังแกสามารถกระทำความผิดได้หลากหลายรูปแบบ และมีความหลากหลายในการกระทำ โดยลักษณะของการกระทำนั้น อาจเกิดขึ้นต่อหน้า ลับหลัง หรือโดยกระทำความผิดผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้การปรับใช้บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาทำได้ยาก เนื่องจากการตีความกฎหมายอาญาในความเป็นจริงแล้วจะต้องตีความการใช้กฎหมายอาญาอย่างเคร่งครัด และตามตัวบทอักษร ดังนั้นเมื่อไม่มีบทบัญญัติที่มีการกำหนดคำนิยามคำว่า การก่อกวนแก๊งค์รังแก ไว้ในกฎหมายอาญา หรือในกฎหมายอื่น ทำให้ขาดความชัดเจนในเนื้อความและเกิดปัญหาในการตีความบทบัญญัติ ซึ่งจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา พบว่ามีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อาจจะเป็นลักษณะของการก่อกวนแก๊งค์รังแกออนไลน์ ได้แก่ ความผิดฐานช่วยเหลือผู้ที่ยังผู้ที่ปราศจากความช่วยเหลือของตนเองตามมาตรา 293 ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 และความผิดฐานคุกคามก่อความเดือดร้อนรำคาญใจตามมาตรา 397

4.1.1.1 ความผิดฐานช่วยเหลือผู้ที่ยังผู้ที่ปราศจากความช่วยเหลือของตนเอง

ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 293 วางหลักว่า “ผู้ใดช่วยเหลือผู้ที่ยังเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือสาระสำคัญอย่างไร หรือไม่สามารถบังคับการกระทำของตนได้ ให้ฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากข้อกฎหมายดังกล่าวสามารถแบ่งประเด็นวิเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

- 1) การกระทำความผิดที่เป็นการกระทำในลักษณะของการยุยง ถึงแม้ว่าจะมองได้ว่า คำว่า “ยุยง” เป็นการกระทำรูปแบบหนึ่งของการก่อกวนแก๊งค์รังแกออนไลน์ ถ้าเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ทำการก่อกวนแก๊งค์รังแก โดยผู้ยุยงผู้เสียหายโดยหวังผลโดยตรงให้ผู้เสียหายกระทำการฆ่าตัวตายหรือพยายามฆ่าตัวตายอาจเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 293 ได้ก็ตาม แต่ก็พบว่า อาจเกิดปัญหาการตีความบทบัญญัติกฎหมายได้ เนื่องจากคำว่า “ยุยง” นั้น จะต้องตีความตัวกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งในปัจจุบันมีรูปแบบการยุยงในการกระทำความผิด ทั้งในรูปแบบของการกระทำต่อหน้าและการกระทำออนไลน์หลากหลายรูปแบบ หากนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดจริงแล้วอาจจะเป็นการยากในการนำบทบัญญัติกฎหมายมาตีความ เช่น กรณีที่มีการคอมเมนต์หรือลงข้อความเป็นการกระทำในลักษณะของการไล่ให้ไปตาย เช่นคำว่า “ไปตายซะ” ซึ่งผู้กระทำความผิดที่ก่อกวนแก๊งค์รังแกในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์นั้น การกระทำความผิดโดยส่วนใหญ่จะไม่ได้ใช้ข้อความหรือถ้อยคำที่เป็นลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นการยุยงโดยตรงให้กระทำ แต่อาจจะเป็นการกระทำในรูปแบบอื่นโดยทางอ้อมที่อาจจะมิวัตถุประสงค์ หรือคาดหวังได้ว่าการกระทำที่ได้กระทำไป จะเป็นการด้อยค่าในตัวผู้ถูกระทำในรูปแบบกระทำซ้ำ ๆ โดยอาจจะพิจารณาในรายละเอียดได้

ว่าการกระทำไม่ได้มีเจตนาโดยตรง ทั้งโดยหวังผล หรือมีความประสงค์ต่อผลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เพื่อให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ แต่การกระทำดังกล่าวเป็นเพียงการกลั่นแกล้งรังแก หรือด้อยค่าผู้ถูกระทำเพียงเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น การโพสต์รูปภาพที่น่าอับอายของเด็กผู้เสียหาย รูปภาพตัดต่อผู้เสียหายในเชิงภาพคนตาย มีการเผยแพร่ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ในวงกว้าง หรือการโพสต์ข้อความที่เป็นการเหยียด หรือในลักษณะของการด้อยค่าผู้เสียหายในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งได้กรต่อหน้าบุคคลอื่นในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้พบเห็นจำนวนมาก ซึ่งการกระทำคามผิดเหล่านี้ถือเป็นการกระทำอย่างหนึ่งซึ่งเป็นการกลั่นแกล้ง แต่ไม่สามารถนำมาตีความได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการกระทำที่เป็นการยุยงตามความผิดในบทบัญญัติมาตรานี้

2) ในเรื่องหลักเกณฑ์ของผู้เสียหาย มีข้อสังเกตในประเด็นว่ามาตรานี้ได้มีการกำหนดอายุของผู้ถูกยุยงเอาไว้ เป็นเด็กอายุไม่เกิน 16 ปี หรือ บุคคลที่ไม่สามารถเข้าใจการกระทำของตน หรือไม่สามารถบังคับการกระทำของตนเองได้ จึงอาจจะตีความได้ว่ากฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งที่จะคุ้มครองผู้เสียหายที่มีสภาพจิตใจและความคิดที่ยังอ่อนแอ สามารถเกิดความเสียหายและกระทบต่อจิตใจได้ง่าย แต่ในปัจจุบันพบว่าปัญหาการกระทำคามผิดซึ่งเป็นการกลั่นแกล้งรังแก ที่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่ออนไลน์และไม่ได้เกิดความเสียหายที่จำกัดเพียงแค่เด็กเท่านั้นแต่ยังเกิดขึ้นกับผู้ใหญ่ได้ และหากโดนกระทำซ้ำ ๆ เป็นจำนวนมากอาจสร้างความเสียหายต่อจิตใจอย่างร้ายแรงให้แก่บุคคลที่มีสภาวะทางจิตใจปกติได้เช่นเดียวกัน เช่น การกระทำคามผิดในรูปแบบของการคอมเมนต์เพื่อด้อยค่าบุคลิกของบุคคลที่เป็นนักแสดง ซึ่งเป็นการกระทำคามผิดซึ่งเป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เคยเกิดขึ้นทั้งในประเทศไทย ประเทศเกาหลี และประเทศญี่ปุ่น เกิดการคอมเมนต์ด้อยค่าบุคลิก รวมถึงมีการยุยงให้ฆ่าตัวตายเสีย ในกรณีดังกล่าวนี้ ผู้ถูกระทำคามผิดย่อมถือได้ว่าถูกระทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง จากบุคคลหลายคนด้วยข้อความอันเป็นการกระทำในลักษณะการกลั่นแกล้ง (Bully) ทำให้เกิดความเสียหายต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกระทำเป็นอย่างมาก จนนำไปสู่การฆ่าตัวตายตามมา

ซึ่งจากกรณีปัญหานี้ ทำให้พบว่า การที่กฎหมายอาญามีการกำหนดอายุให้เด็กหรือบุคคลที่มีความพิการทางจิตใจเป็นผู้เสียหายตามมาตรานี้ ย่อมมีความไม่เหมาะสม เนื่องจากการกระทำคามผิดซึ่งเป็นการ “ยุยง” หากได้มีการกระทำคามผิดซ้ำ ๆ หลายครั้งเป็นจำนวนมากจากบุคคลเดียวหรือหลายคนจำนวนมาก แม้จะเป็นบุคคลที่มีสภาพจิตใจปกติ ก็อาจจะเกิดความเสียหายต่อจิตใจได้อย่างรุนแรงหากได้ถูกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นแล้วบทบัญญัติในมาตรานี้ แม้จะเสมือนว่าจะนำมาปรับใช้ได้ก็ตาม แต่ถ้าหากมาพิจารณาด้วยบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้โดยละเอียดแล้ว จะพบว่ายังสามารถปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติที่มีความทันสมัยครอบคลุมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

4.1.1.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 วางหลักว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 329 วางหลักว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาท ได้กระทำให้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

จากข้อกำหนดดังกล่าวสามารถแบ่งประเด็นวิเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

1) ปัญหาในเรื่องการตีความการกระทำความผิดที่เป็นการกระทำตามมาตรานี้ ย่อมต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง และผู้กระทำต้องมีเจตนาที่จะใส่ความให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง โดยตรง และการกระทำความผิดนั้นจะต้องเป็นการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม ดังนั้นหากพิจารณาถึงลักษณะการกระทำความผิดในลักษณะของการหมิ่นประมาทในบางรูปแบบ ที่มีลักษณะเป็นกลั่นแกล้งรังแกที่ได้กระทำในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวนั้นก็อาจจะนำกฎหมายในเรื่องการหมิ่นประมาททั่วไปมาปรับใช้ให้เข้ากับการกระทำความผิดได้ เช่น การโพสต์ข้อความใส่ร้ายบุคคลอื่นทางเว็บไซต์หรือพื้นที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook หรือ Instagram) โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบของการคอมเมนต์ตามสื่อสังคมออนไลน์ หรือการกระทำความผิดที่เป็นลักษณะของการส่งข้อความในการสนทนา ทั้งในแบบการส่งข้อความแบบส่วนตัว (Private Chat) กับบุคคลอื่นในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ หรือแบบกลุ่มสนทนาขนาดใหญ่ขึ้นผ่านโปรแกรมสนทนา (Group Chat) ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Messenger Instagram หรือ Line ซึ่งการกระทำดังกล่าวข้างต้น ถ้าเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการส่งข้อความใส่ร้ายบุคคลอื่น โดยที่กระทำดังกล่าวนั้นมีบุคคลที่สามที่สามารถรับรู้ข้อความเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท ก็เป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท และเป็น การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่สามารถนำกฎหมายอาญามาปรับใช้ได้

แต่หากพิจารณาบทบัญญัติโดยละเอียดแล้วจะพบว่ามีปัญหาการปรับใช้บทบัญญัติ โดยพบว่า การตีความการกระทำความผิดที่เป็นการดูหมิ่นนั้น หากพิจารณาจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาจะพบว่า การกระทำความผิดนั้นจะต้องเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเป็นการด่าทอผู้เสียหายจนเกิดความเสียหายถึงขนาดในการกระทำครั้งหนึ่งครั้งเดียว หากเป็นเพียงการกระทำความผิดที่เป็นการล้อเลียนกลั่นแกล้ง (Bully) ในบางกรณี มิใช่กรณีที่มีการกระทำความผิดครั้งเดียวแล้วจะเกิดความเสียหายจากการโพสต์โดยตรงจากการกระทำนั้น แต่เป็นการกระทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง

ทั้งจากผู้กระทำความผิดคนเดียวหรือรวมถึงบุคคลอื่นในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามาทำการวิพากษ์วิจารณ์ หรือรวมการสนทนาในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ด้วยนั้น โดยการกระทำการกลั่นแกล้ง (Bully) ดังกล่าวนั้น อาจเกิดการกระทบต่อจิตใจผู้เสียหายได้ แม้เกิดความเสียหายเพียงเล็กน้อยต่อจิตใจ ที่อาจจะไม่เหมาะสมที่จะมีบทบัญญัติในทางอาญาเพื่อเอาผิดก็ตาม แต่หากได้กระทำซ้ำหลายครั้งทั้งจากผู้กระทำคนเดียวหรือคนจำนวนมากในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ อาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและกระทบกระเทือนต่อจิตใจได้ ซึ่งในหลายกรณีนำไปสู่การทำร้ายตัวเองหรือในการฆ่าตัวตายตามมาในภายหลัง ดังนั้นการตีความกฎหมายให้เข้ากับลักษณะการกระทำความผิดในรูปแบบนี้จึงสามารถตีความให้เป็นการกระทำหมิ่นประมาทได้ยาก ตัวอย่างเช่น การโพสต์ภาพล้อเลียนผู้ถูกกระทำในรูปแบบของภาพที่ทำให้ตกลงในสายตาผู้อื่น อาจจะเป็นภาพอับอาย การโพสต์ภาพที่ผู้ถูกกระทำโดยมีใบหน้าที่น่าเกลียดของผู้เสียหายโดยอาจจะเป็นภาพตอนเปลื้องหน้าพื้นที่ แสดงความคิดเห็นในเชิงเสียหายหรืออาจจะเป็นการด้อยค่าผู้เสียหายในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ Facebook หรือการส่งต่อข้อความกลั่นแกล้งในกลุ่มสนทนาผ่านโปรแกรม Messenger Instagram หรือ Line ทำให้บุคคลที่สามที่อยู่ในกลุ่มสนทนาได้ร่วมทำการล้อเลียนผู้เสียหายจนได้รับความเสียหายได้รับความเสียหายต่อจิตใจ

2) ปัญหาที่เป็นการกระทำผิดตามมาตรา 329 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ต้องรับโทษหนักขึ้น หากการกระทำผิดได้กระทำโดยการโฆษณา กล่าวคือ ได้มีการเผยแพร่ไปสู่สาธารณะ ในกรณีนี้อาจจะพิจารณาได้ว่า กรณีการกระทำความผิดผ่านทางพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เช่น การลงรูปภาพทางสื่อสังคมออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตตามที่มาตรา 329 ย่อมสามารถตีความได้ว่าเป็นการเผยแพร่สู่สาธารณะ เพราะพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เป็นพื้นที่เปิดที่มีผู้อื่นเข้ามาเข้าชมและแสดงความคิดเห็นได้เป็นวงกว้าง กรณีการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่อาจจะเป็นการโฆษณานั้นอาจพิจารณาครอบคลุมไปถึงกรณีที่มีผู้กระทำความผิดที่เป็นการคอมเมนต์แสดงความคิดเห็นให้เสียหาย ซึ่งเป็นการกระทำที่อยู่ในพื้นที่เปิดเผย (Open Comment) ย่อมเป็นกรณีที่อาจจะเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ดังนั้นหากมีการกระทำที่เป็นการโพสต์กลั่นแกล้งอย่างรุนแรงจนเข้าลักษณะของการหมิ่นประมาท เช่น การโพสต์ภาพตัดต่อเปลือยของบุคคลลงในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ก็ย่อมเป็นการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทที่เป็นการโฆษณาได้

แต่ก็ยังมีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาในประเด็นของคำว่า การโฆษณา อาจจะตีความได้กว้างมาก และเกิดปัญหาว่า กรณีการโพสต์ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ของตัวเอง เช่น หน้า Feed ส่วนตัวของตัวเอง แต่มีกลุ่มเพื่อนของผู้กระทำความผิดเท่าที่นั้นที่สามารถมองเห็นข้อความหรือรูปหาดังกล่าวได้ โดยพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวมีผู้เข้าชมจำนวนไม่มากนัก แต่ก็ได้กระทำความผิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นจะเข้าหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินคดีกับบุคคลที่มากกระทำผิดในฐานะ

ความผิดนี้หรือไม่ หรือการกระทำในลักษณะของการติด Tag ข้อความในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ที่ข้อความ Tag อาจจะเป็นการกลั่นแกล้งต่อตัวผู้เสียหาย ซึ่งการที่บทบัญญัติกฎหมายในปัจจุบันยังไม่ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติในเรื่องนี้ให้มีความทันสมัย ก็ทำให้เกิดความยุ่งยากในการตีความบทบัญญัติในมาตรานี้ตามมา

4.1.1.3 ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัวหรือความตกใจในการขู่เข็ญ

มาตรา 392 วางหลักว่า “ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการขู่เข็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

การกระทำความผิดตามมาตรา 392 ลักษณะของการกระทำความผิดนั้นอาจพิจารณาได้ว่า การกระทำความผิดจะต้องเป็นกรณีที่เป็นกรณีก่อขึ้นในลักษณะของการขู่เข็ญผู้อื่น โดยจะต้องมีเจตนาในการกระทำความผิด เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความกลัวหรือความตกใจขึ้นภายในจิตใจ ซึ่งถ้าหากได้พิจารณาโดยละเอียดแล้วจะพบว่า การถูกข่มขู่ และการขู่เข็ญ จะต้องประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลจากการกระทำได้ว่า การกระทำนั้นจะทำให้เกิดความกลัวหรือตกใจกับผู้ถูกระทำ ทำให้เป็นที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า การกระทำส่วนใหญ่จะมีลักษณะจึงเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงและหวังผลให้เกิดความกลัว ส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำเพียงครั้งเดียวแต่ถึงขนาดให้เกิดความกลัวได้ เช่น การพูดซึ่งหน้าว่า “เดี๋ยวยิงทิ้งหมดเลย” (ฎีกาที่ 2280/2555) “มึงจะลองกับกูหรือมึงอยากตายหรือโง่” โดยพูดในขณะที่กำลังถือปืนข่มขู่อยู่ (ฎีกาที่ 6496/2541) ซึ่งหากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรณีก่อความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์แล้ว การกระทำความผิดที่เป็นกรณข่มขู่ (Harassment) นั้นสร้างความเสียหายแก่จิตใจแก่ผู้ที่ถูกกระทำได้ แต่ก็ยังเป็นเพียงการกระทำการกลั่นแกล้งรังแกในรูปแบบหนึ่งของเท่านั้น และเป็นรูปแบบที่มีความรุนแรงเท่านั้น ถึงจะนำมาปรับใช้กับบทบัญญัติในมาตรานี้ได้

ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่ากรณีการกระทำที่เป็นลักษณะการกลั่นแกล้ง (Bullying) ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์นั้น ส่วนมากจะเป็นการกระทำความผิดในลักษณะของการโพสต์ในเชิงกลั่นแกล้งที่มีพฤติการณ์ที่ไม่มีการโพสต์ถ้อยคำที่มีความรุนแรงมากนัก ซึ่งในการกระทำนั้น ๆ อาจจะสามารถสังเกตได้ว่าไม่ได้มีเจตนาในการกระทำความผิดที่ประสงค์ต่อผล หรือเล็งเห็นผลในการกระทำการข่มขู่โดยตรงจนถึงขนาดเกิดความกลัวจากการกระทำ แต่เป็นเพียงการโพสต์ในเชิงต่อว่า และบั่นทอนสภาพจิตใจ และคุณค่าชีวิตของผู้ถูกระทำเท่านั้น เช่น การโพสต์ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ที่เปิดเผยสาธารณะว่า “ไปตายซะ หน้าตาอัปลักษณ์” แต่ก็ไม่ได้กล่าวว่าจะทำอะไรกับผู้เสียหาย หากมีการตีความข้อความดังกล่าว ถ้าพิจารณาโดยคำนิยามว่า ไปตายซะ ย่อมไม่ใช่กรณีที่มีการข่มขู่ให้ผู้ถูกระทำเกิดความกลัวได้ในขณะนั้น และผู้กระทำไม่ได้โพสต์ขู่ว่าจะทำร้ายหรือจะทำอันตรายโดยตรงซึ่งหน้า หรือในทางอ้อมแต่อย่างใด จึงไม่สามารถตีความให้เข้ากับมาตรานี้ได้ ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ เป็นกรณีที่ศาลจะนำบทบัญญัติตามมาตรา 392 มาปรับใช้ ย่อมอาจจะตีความการกระทำ

ความผิดได้ยาก และไม่มีกฎหมายที่ใกล้เคียงมาปรับใช้ได้ โดยกรณีดังกล่าวนี้ เป็นเหตุการณ์สามารถพบได้ทั่วไปกับบุคคลผู้มีชื่อเสียงหรือนักแสดงในต่างประเทศ จนนำไปสู่การฆ่าตัวตายของบุคคลที่เป็นผู้เสียหายในต่างประเทศ

4.1.1.4 ความผิดฐานคุกคามหรือทำให้เดือดร้อนรำคาญ

มาตรา 397 วางหลักว่า “ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

หากพิจารณาสาระสำคัญของมาตรานี้ ซึ่งได้กำหนดความผิดของผู้ที่กระทำการใด ๆ ที่อาจจะเป็นการรังแก ข่มเหง หรือคุกคามผู้ถูกระทำ โดยการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ถูกระทำนั้น อับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งการคุกคาม หรือทำให้ อับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ หากพิจารณาจากหลักกฎหมายในเรื่องนี้แล้ว นับว่าเป็นบทบัญญัติที่มีความใกล้เคียงอย่างยิ่งกับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ การกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้ง ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด เช่น การโพสต์ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ทั้งในรูปแบบของตัวอักษร คำพูด ภาพถ่าย ย่อมเป็นกรณีที่สามารถพิจารณาได้ว่า หากลักษณะหรือผลแห่งการกระทำนั้นมีการ “รังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอาย” ซึ่งหากนำมาตีความแล้วบทบัญญัตินี้ย่อมสามารถตีความของการกระทำใด ๆ ที่เข้าข่ายลักษณะนี้ย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 397 ได้ทั้งหมด และสามารถตีความได้กว้างมาก เช่น การจอดรถขวางหน้าบ้านบุคคลอื่น ก็ถือว่าเป็นการกระทำใด ๆ ที่อาจจะเป็นการสร้าง ความเดือดร้อนรำคาญตามมาตรานี้ได้ ทำให้บทบัญญัติมาตรานี้สามารถปรับใช้กับกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกต่อบุคคลอื่นได้ในหลากหลายกรณี เช่น การโพสต์ในเชิงไล่ไปตาย ย่อมเป็นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้ได้รับความเดือดร้อนรำคาญ หรือการโพสต์ภาพที่น่ารังเกียจของผู้เสียหายในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นการโพสต์เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับความอับอาย ซึ่งกฎหมายมาตรานี้บัญญัติไว้โดยสามารถตีความหมายกว้างมาก ไม่ว่าจะทำต่อกายภาพ หรือกระทำในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ก็อาจจะตีความเข้าบทบัญญัติในมาตรานี้ได้ โดยศาลอาจจะต้องเป็นผู้ตีความค่านิยมของการ รังแก ข่มเหง และ คุกคาม ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับบทบัญญัติมาตรานี้ ทำให้เปิดช่องให้ศาลสามารถใช้อำนาจนี้

ตีความปรับใช้กฎหมายกับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ได้

แต่เป็นที่น่าพิจารณาเพิ่มเติมว่า ถ้าประเทศไทยได้มีการกำหนดบทบัญญัติ หรือมีกฎหมายเฉพาะที่ให้คำนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกไว้ ไม่ว่าจะอยู่ในกฎหมายอื่น ที่ไม่ได้มีบทลงโทษชัดเจน แต่อยู่ในรูปแบบกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ อาจจะช่วยให้ตีความของศาลเพื่อนำไปสู่การปรับใช้บทบัญญัติตามมาตรานี้ได้มีความชัดเจนดียิ่งขึ้นต่อไป รวมถึงการปรับบทลงโทษอาจจะกำหนดบทลงโทษโดยสามารถตีความจากความเสียหายได้มากขึ้นได้

ในส่วนของมาตรา 397 วรรค 2 ที่ได้กำหนดคำว่า “ธารกำนัล” มิได้หมายความว่าเฉพาะแต่กระทำโดยประการที่ทำให้บุคคลอื่นได้เห็นโดยแท้จริงเท่านั้น เพียงแต่กระทำในลักษณะที่เปิดเผยให้บุคคลอื่นสามารถเห็นได้ แม้จะไม่มีผู้ใดเห็นก็อาจเป็นต่อหน้าธารกำนัลได้ (ฎีกาที่ 4836/2547) จากคำนิยามไม่ได้กำหนดไว้ว่าธารกำนัลจะต้องเป็นสถานที่ใด ดังนั้น หากเป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่กระทำโดยการโพสต์หรือส่งข้อความหรือภาพลงในเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook โดยตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวเป็นสาธารณะหรือที่เพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ดังกล่าวสามารถเห็นได้ ก็เป็นลักษณะของการกระทำต่อหน้าธารกำนัลตามมาตรา นี้ เมื่อพิจารณาถึงการกระทำความผิดที่เป็นการการส่งข้อความ รูปภาพ อันเป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จึงเป็นลักษณะของการข่มเหงหรือคุกคามหรือทำให้ผู้อื่นอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 397 นี้ และหากเป็นการส่งข้อความหรือโพสต์ข้อความลงบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เช่น Facebook ที่มีลักษณะเปิดเผย ผู้อื่นสามารถเห็นได้ ก็เป็นลักษณะกระทำต่อหน้าธารกำนัลจะต้องระวางโทษหนักขึ้นตามมาตรา 397 นี้ได้

ผู้เขียนยังคงมีความเห็นว่าการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแก ที่เป็นการกระทำความผิดที่ได้กระทำในระบบคอมพิวเตอร์ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากในปัจจุบันตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงสมควรที่จะให้มีการแก้ไขกฎหมาย โดยกำหนดคำนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ คำนิยามในเรื่อง สื่อสังคมออนไลน์ โดยแยกออกเป็นถ้อยคำเฉพาะในกฎหมายมาตรานี้ หรือในกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยมากขึ้น เพราะในปัจจุบันการกระทำความผิดในลักษณะนี้ เกิดขึ้นมากในสังคมไทยปัจจุบัน เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และต้องมีบทบัญญัติกฎหมายมาเขียนรองรับไว้ให้ชัดเจนเพื่อให้สะดวกแก่การตีความของศาล และเพื่อให้ประชาชนที่มีได้ศึกษาในคำพิพากษาศาลฎีกา จะได้เห็นถึงมาตรการตามกฎหมายในการเอาผิดดำเนินคดีหากได้มีการกระทำความผิดในพื้นที่สังคมออนไลน์เกิดขึ้น

4.1.2 กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เป็นการกระทำความผิดโดยการส่งข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีมาตราที่สามารถเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ซึ่งการจะนำมาปรับใช้อาจพิจารณาจากลักษณะของพฤติกรรมที่กระทำลง โดยมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

4.1.2.1 ความผิดฐานนำเข้าสู่ข้อมูลอันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์

ในมาตรา 14 ได้กำหนดเกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ว่า ผู้ที่กระทำความผิดตาม

(1) โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวงนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชนอันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

แต่เดิมในมาตรา 14 (1) ในกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เคยสามารถปรับใช้กับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เป็นการหมิ่นประมาทได้เนื่องจากการไม่ได้ระบุถ้อยคำว่า โดยทุจริต ดังนั้น การที่มีบุคคลใดมาทำการโพสต์ถ้อยคำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแก เช่น การไล่ไปตาย หรือคอมเมนต์เป็นการด้อยคุณค่าและกระทบจิตใจของผู้เสียหาย เป็นกรณีที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชนย่อมเป็นการกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา 14 (1) เดิมได้ แม้การกระทำนั้นจะเป็นการกระทำโดยสุจริต ไม่ได้ผิดกฎหมาย หรือบทบัญญัติใด ๆ เป็นการเฉพาะก็ตาม

แต่ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขมาตรานี้ในกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 แล้ว การกระทำที่จะถือเป็นความผิดตามมาตรา 14 (1) จะมีคำว่า “โดยทุจริต” ซึ่งการตีความคำนี้ จะต้องพิจารณาในแง่ของพฤติการณ์ที่ว่า การกระทำความผิดนั้นต้องมีเจตนาทุจริต หรือ หลอกลวง ฉ้อโกง หรือเพื่อเข้ามาทำลายระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การปลอมเว็บไซต์เพื่อทำการหลอกลวงประชาชน หรือการกระทำการทำลายระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น ทำให้มาตรา 14 (1) ในปัจจุบันถูกกำหนดคำจำกัดความให้มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นและจึงไม่สามารถนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เป็นการหมิ่นประมาทได้อีก

สำหรับกรณีการกระทำความผิดตาม (4) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้การนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีลักษณะลามกและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ บทบัญญัตินี้สามารถจะนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้ เฉพาะในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เผยแพร่ภาพลามกโดยไม่ว่าภาพดังกล่าวจะเป็นภาพจริงของผู้อื่น หรือเป็นภาพที่ถูกดัดแปลง ตัดต่อรูปภาพ ให้เหมือนผู้ถูกกระทำโดยกระทำการเผยแพร่ลงในเว็บไซต์หรือพื้นที่

เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้เข้าถึงเป็นจำนวนมาก และการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นผลให้ผู้อื่นอับอายหรือถูกดูหมิ่นและเกิดความเสียหายหรือน่าจะได้รับความเสียหายต่อจิตใจแก่ผู้ถูกระทำ ซึ่งการกระทำเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์รูปแบบหนึ่งที่สามารถนำบทบัญญัติกฎหมายในมาตรานี้มาปรับใช้ได้ ตัวอย่างการกระทำความผิดในลักษณะนี้ เช่น กรณีมีพนักงานของโรงแรมแห่งหนึ่ง ได้แอบถ่ายคลิปในห้องน้ำของโรงแรมในขณะที่ลูกค้าได้เข้ามาใช้บริการในร้านอาหารของโรงแรม ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าลูกค้ารายดังกล่าวนั้นเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและคลิปลดังกล่าวนี้ได้มีการเผยแพร่ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ย่อมเป็นการเผยแพร่วิดีโออันมีลักษณะลามกอนาจาร จนทำให้ผู้เสียหายในคลิปลดังกล่าวต้องอับอายหรือถูกดูหมิ่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ทำให้ลูกค้าคนดังกล่าวได้รับความเสียหายต่อจิตใจ การกระทำของพนักงานคนนั้นย่อมถือได้ว่าเป็นเป็นการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในรูปแบบหนึ่ง ศาลจึงสามารถนำข้อเท็จจริงข้างต้นมาปรับเข้ากับบทบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 14 (4) ได้

4.1.2.2 ความผิดฐานนำเข้าสู่ข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยเป็นภาพของผู้อื่นหรือภาพที่เกิดจากการสร้าง ตัดต่อ ในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ได้รับความอับอาย เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์

มาตรา 16 กำหนดความผิดของผู้ที่นำเข้าสู่ข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยเป็นภาพของผู้อื่นหรือภาพที่เกิดจากการสร้าง ตัดต่อ ในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ได้รับความอับอาย

ในกรณีการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่ได้กระทำโดยการโพสต์ภาพของบุคคลอื่นลงเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งภาพนั้นมีการสร้างขึ้น ตัดต่อ ตัดแปลง โดยการกระทำดังกล่าวย่อมทำให้บุคคลในภาพนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ได้รับความอับอายนั้นการกระทำในลักษณะนี้ ย่อมถือได้ว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีเจตนาที่จะให้ผู้เสียหายต้องได้รับความอับอายจากการถูกระทำในลักษณะที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแก ซึ่งถือได้ว่าเป็นกรณีที่สามารถเอาผิดตามมาตรานี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่บทบัญญัติเขียนไว้ในประเด็นคำว่า ในประการที่น่าจะทำให้เสียชื่อเสียง หรือเสียหายอับอาย ถ้อยคำดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา แต่มีความเฉพาะเจาะจงไปว่า เป็นการกระทำความผิดที่ได้มีการกระทำขึ้นในระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งตีความโดยหมายความรวมถึงคำว่า “สื่อสังคมออนไลน์” ได้ จึงสามารถปรับใช้ในการตีความกับการกระทำความผิดบางลักษณะของการกระทำที่เป็นกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้ ตัวอย่างการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในลักษณะนี้ ยกตัวอย่างเช่น กรณีมีการตัดต่อภาพของบุคคลอื่นในเว็บไซต์ให้มีความน่าเกลียด เพื่อนำไปโพสต์ลงพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์และถูกบุคคลจำนวนมากที่เห็น นำไปติตติงจำนวนมาก หรือนำไปเติมข้อความ เติม Caption และติด Tag

ผ่านเครือข่ายผู้คนในสังคมออนไลน์เป็นวงกว้าง โดยการกระทำดังกล่าว แม้จะส่งผลให้เสียชื่อเสียง แต่ถ้าไม่ใช่กรณีที่เป็นถ้อยคำที่มีความกระหึ่มรุนแรงมาก ศาลอาจจะต้องใช้ความระมัดระวังในการตีความกฎหมายฉบับนี้ อาจทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในกับตีความกฎหมายได้ ถ้าศาลตีความโดยเคร่งครัดจนเกินสมควรก็อาจจะขัดกับหลักการในเรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามรัฐธรรมนูญได้

4.1.3 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เนื่องจากปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้นเป็นการกระทำความผิดที่ผู้กระทำผิดที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้นกับผู้เสียหายได้ โดยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายนั้นเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบของการกระทบกระเทือนต่อร่างกาย ต่อจิตใจ หรือความเสียหายต่อชื่อเสียง ซึ่งนำมาสู่การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในคดีแพ่งได้ โดยมีบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีความเกี่ยวข้องดังนี้

4.1.3.1 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องละเมิด ตามมาตรา 420

“มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ในการตีความบทบัญญัติในเรื่องนี้ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องความรับผิดอันเนื่องมาจากการกระทำโดยละเมิดของบุคคล เพื่อให้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดใดๆ ที่สร้างความเสียหายและกระทบสิทธิแก่บุคคลอื่น และจะต้องเป็นการกระทำโดยทุจริตผิดกฎหมาย ซึ่งหากพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยละเอียดแล้วจะพบว่า กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองเยียวยาบุคคลผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำความผิดกฎหมาย ให้ผู้เสียหายนั้นสามารถนำข้อเท็จจริงในเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนมาฟ้องร้องคดีในศาล เพื่อเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งได้

สำหรับกรณีการกระทำความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ในบางลักษณะที่เป็นการกระทำที่เข้ากับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีอยู่แล้ว เช่น การโพสต์ภาพหรือข้อความให้ผู้อื่นเสียหาย ดังนั้นความผิดในรูปแบบนี้ถือได้ว่าเป็นความผิดทางอาญาอยู่แล้ว เมื่อเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดได้กระทำละเมิดกับผู้เสียหาย ดังนั้นย่อมเป็นความผิดที่ผู้เสียหายสามารถนำมาฟ้องเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งได้ แต่อย่างไรก็ดี ถ้าเป็นกรณีการกระทำความผิดที่เป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกในบางรูปแบบที่เกิดขึ้นโดยมีความเสียหายที่ไม่ชัดเจน เช่น ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อจิตใจ หรือน่าจะเกิดขึ้นต่อจิตใจ กรณีที่มีการโพสต์ด้อยค่า (Bully) ผู้เสียหาย เนื่องจาก

ความเสียหายต่อจิตใจ ยากที่จะนำมาปรับตีความกฎหมายเพื่อใช้ให้เกิดความเหมาะสมได้ อีกทั้งประเด็นในการสืบหาข้อเท็จจริงในเรื่องความเสียหายต่อจิตใจ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถนำสืบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นในทางแพ่งได้ ทำให้ในบางกรณี การกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้น ศาลจึงไม่อาจจะใช้กฎหมายแพ่งเพื่อเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างครอบคลุมทุกกรณี อีกทั้งในประเทศไทยไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายที่รองรับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ดังนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติความผิดไว้โดยชัดเจน หรือกำหนดโทษทางแพ่งไว้ ย่อมทำให้ศาลไม่อาจจะตีความการกระทำความผิดดังกล่าวเพื่อกำหนดมูลค่าของความเสียหายในเชิงละเมิดได้

ในบางกรณี การกระทำการกลั่นแกล้งรังแกในบางรูปแบบ ที่มีใช้การกระทำที่ผิดกฎหมายอาญา เช่นการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กในสถานศึกษา การใช้ถ้อยคำหยาบคาย และกลั่นแกล้งรังแกของเด็ก การกระทำนั้นอาจจะไม่ได้ผิดกฎหมายและไม่สามารถนำมาปรับใช้ตามความผิดในมาตรานี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่มีการกลั่นแกล้งรังแกของเด็ก ที่มีการหยอกล้อ หรือด้อยค่า หรือใช้ถ้อยคำหยาบคายใส่นักเรียนร่วมห้องเป็นการกระทำกลั่นแกล้งรังแกโดยกระทำซ้ำกันหลายครั้ง ซึ่งในท้ายที่สุดเกิดความเสียหายต่อชีวิต โดยเด็กผู้เสียหายได้ทำการฆ่าตัวตายเนื่องจากได้รับความกระทบกระเทือนต่อจิตใจอย่างรุนแรง ซึ่งคดีดังกล่าวนี้หากเกิดขึ้นในประเทศไทย ย่อมเป็นกรณีที่ศาลไม่อาจจะตีความได้ว่ากรกลั่นแกล้งของนักเรียนดังกล่าวจะนำไปสู่การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งได้ เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความเสียหายต่ออารมณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้นจึงไม่อาจจะเรียกค่าเสียหายได้ (ตามฎีกาที่ 2816/2528) แต่ในทางกลับกัน คดีตัวอย่างเช่นว่าเป็นคดีที่เกิดขึ้นจริงในประเทศญี่ปุ่น จนนำไปสู่การออกกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในสถานศึกษาของญี่ปุ่น ซึ่งในคดีนี้ ศาลจังหวัดโอสึของประเทศญี่ปุ่นก็ได้พิพากษาให้จำเลยทั้งสองที่เป็นผู้กระทำความผิด ต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ปกครองของผู้เสียหายเป็นจำนวนเงินถึง 37 ล้านบาท ซึ่งสุดท้ายแล้วคดีนี้ก็นำไปสู่การมีกฎหมายบัญญัติค่านियามการกระทำความผิดในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้ แม้จะเป็นกฎหมายที่เป็นมาตรการป้องกันก็ตาม ก็สามารถทำให้ศาลสามารถนำไปปรับใช้กับบทบัญญัติในเรื่องการกระทำความผิดฐานละเมิด ตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

สำหรับประเด็นนี้ ในประเทศแคนาดาได้มีการให้คำนิยามว่าการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เป็นการละเมิด หมายถึง “ผู้ที่เผยแพร่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนตัวของผู้อื่นจะต้องรับผิดชอบต่ออีกฝ่ายหนึ่งในการบุกรุกความเป็นส่วนตัวของอีกฝ่ายหนึ่งหากเรื่องที่เผยแพร่หรือการกระทำของสิ่งพิมพ์ จะเป็นที่น่ารังเกียจอย่างมาก ต่อบุคคลที่มีเหตุมีผล และไม่เป็นการหวังประโยชน์ด้วยกฎหมายต่อสาธารณะ” หรืออาจจะสามารถพิจารณาได้อีกนัยหนึ่งว่า ประเทศแคนาดาได้กำหนดบทบัญญัติกฎหมายละเมิดที่มีเนื้อเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เพื่อให้ศาลได้นำบทบัญญัติไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และเพื่อให้

ผู้เสียหายสามารถเรียกค่าเสียหายเยียวยาจากการกระทำความผิดได้ เนื่องจากมีบัญญัติของกฎหมายรองรับอยู่นั่นเอง

4.1.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ได้กำหนดว่าการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่อาจเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก จะเป็นความผิดตามกฎหมายและจะต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ หากพิจารณาถึงเนื้อหาของบทบัญญัตินี้ อาจตีความได้ว่าการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่มีการกระทำความผิดในลักษณะของการส่งข้อความหรือรูปภาพ โดยที่มีลักษณะรุนแรงทำให้เกิดความเสียหายต่อจิตใจของเด็กได้ ผ่านพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์นั้นย่อมเป็นกรณีการกระทำความผิดที่พระราชบัญญัตินี้คุ้มครองได้ แต่หากพิจารณาในเนื้อหาโดยละเอียดแล้ว การที่กฎหมายฉบับนี้วางหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันการกระทำอันอาจกระทบต่อจิตใจเด็ก ยังคงต้องอาศัยการตีความตัวบทบัญญัติ ในถ้อยคำที่ว่า ทารุณกรรมต่อจิตใจนั้นมีความรุนแรงถึงขนาดที่จะต้องรับผิดหรือไม่ ดังนั้น ย่อมไม่อาจปรับใช้กฎหมายได้โดยตรง แต่ยังคงอาศัยการตีความกฎหมายโดยเจ้าพนักงานตามกฎหมายนี้ ซึ่งอาจจะมีปัญหาในด้านการตีความบทบัญญัติกฎหมายได้ และไม่สามารถบังคับใช้บทบัญญัติกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับประเทศไทยที่ไม่ได้มีการกำหนดคำนิยามในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้โดยชัดเจนนั้น แม้คำนิยามในส่วนของคำว่าสื่อสังคมออนไลน์จะได้มีการกำหนดไว้โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไว้แล้ว และในกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ก็ได้มีคำนิยามของการดูหมิ่นที่ได้กระทำลงในคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 16 แล้วก็ตาม แต่ก็ยังพบว่ายังคงขาดความชัดเจน เนื่องจากมิได้มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องนี้ เช่นเดียวกับในต่างประเทศ หรืออาจจะพิจารณาอีกนัยหนึ่งได้ว่า การปรับใช้ตีความกฎหมายที่มีลักษณะเป็นบทบัญญัติทั่วไปนั้น ไม่สามารถนำมาตีความโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อให้เกิดการใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพได้ดีเพียงพอ ขาดคำนิยามอื่น ๆ ที่มีความเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ง่ายต่อการตีความ ดังนั้นย่อมอาจจะพิจารณาได้ว่า ในประเทศไทยนั้นสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีบทบัญญัติกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กที่มีลักษณะเฉพาะของปัญหา โดยอาจจะกำหนดให้มีการระบุคำนิยามเฉพาะไว้ในกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กทั้งคำนิยามในส่วนของเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายว่าจะต้องมีหลักเกณฑ์อย่างไร หรือคำนิยามในส่วนของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก หรือผู้ปกครองที่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบว่ามีบุคคลใด บ้างรวมไปถึงบุคคลผู้ที่ได้ส่งข้อความอันอาจจะเป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ในบริบทของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์หมายความว่าอย่างไร รวมไปถึงคำนิยามของการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยอาจจะนำคำนิยามของกฎหมายต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขกฎหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในตัวบทบัญญัติกฎหมายเองเพื่อให้สะดวกต่อการปรับใช้กฎหมาย โดยองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

ในประเทศไทยเนื่องจากไม่ได้มีการกำหนดกฎหมายที่มีเนื้อหาเป็นการกำหนดมาตรการเชิงป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กไว้เป็นการเฉพาะ โดยปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ของไทยมีเพียงกฎหมายบางฉบับที่อาจตีความไม่ครอบคลุมได้ในบางรูปแบบการกระทำความผิดการการกลั่นแกล้งรังแกเนื่องจากไม่ได้มีบทบัญญัตินิยามเฉพาะ ดังที่ได้วิเคราะห์มาในหัวข้อก่อน แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่ใช่บทบัญญัติกฎหมายที่มีการกำหนดหรือได้ให้คำนิยามของการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้โดยตรง ทำให้ขาดความชัดเจนในการปรับใช้กฎหมาย ที่ต้องอาศัยการตีความของศาลเป็นหลัก ส่งผลให้การใช้กฎหมายของประเทศไทยต้องมีการปรับใช้และตีความกับกฎหมายเดิมที่มีอยู่ และกฎหมายที่มีอยู่ก็เป็นเพียงกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ในมาตรา 26 ซึ่งกฎหมายทั้งหมดนี้เป็นกฎหมายที่มีขึ้นเพื่อดำเนินการเอาผิดกับบุคคลผู้ที่ได้กระทำความผิดหลังจากความผิดได้เกิดแล้ว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดหลังจากที่ได้มีการกระทำความผิดไปแล้ว ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ได้ยาก และไม่เหมาะสมกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน ส่วนกฎหมายในเชิงมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็ก

ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงมุมมองในด้านการออกกฎหมายในเชิงป้องกันเป็นสำคัญเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควรและยังต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของเด็กเป็นสำคัญ

จากการศึกษาจากบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยแล้วพบว่า ในการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกทั้งนี้ทั้งในประเทศแคนาดาและประเทศญี่ปุ่นเนื่องจากลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จะเป็นการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งในรูปแบบของการกระทำที่ได้สร้าง หรือน่าจะได้สร้างความเสียหายต่ออารมณ์และจิตใจแก่ผู้เสียหายโดยขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจของผู้เสียหายด้วยประการหนึ่ง โดยจากการกระทำนั้นผู้เสียหายได้รับการกระทบกระเทือนต่อจิตใจครั้งเดียวหรือหลายครั้งจนอาจทำให้ผู้เสียหายกระทบกระเทือนต่อจิตใจ และนำไปสู่ผลร้ายอย่างอื่นตามมา เช่น การที่ผู้เสียหายการทำร้ายตัวเองหรือบุคคลรอบตัว หรืออาจจะรุนแรงถึงขั้นผู้เสียหายฆ่าตัวตาย ซึ่งบ่อยครั้งพบว่าการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกทั้งแบบซึ่งหน้าและการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ มีหลายกรณี และเป็นส่วน

ใหญ่ ที่การกลั่นแกล้งรังแก (Bully) ไม่ได้รุนแรงมากนัก แต่เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนจิตใจ ผู้เสียหายจำนวนหลายครั้งซ้ำ ๆ กัน ซึ่งในต่างประเทศก็ได้มีการทำสำรวจ และวิเคราะห์ลักษณะของการกระทำ ความผิดจากคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จนในที่สุดก็ออกกฎหมายในลักษณะเชิงป้องกันการกระทำ ความผิด โดยการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำ ความผิดในลักษณะของการรังแกซ้ำ เพื่อป้องกันความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น หรืออาจจะป้องกันไม่ให้เกิดได้รับความเสียหายต่อจิตใจซ้ำ ๆ รวมถึงกำหนดให้มีความรับผิดชอบของบุคคลที่สามที่เกี่ยวข้องกับเด็ก หรือเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบดูแลเด็กโดยตรง เช่น ผู้ปกครอง ครู หรือสถานศึกษา หรือแม้แต่หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

ในการออกกฎหมายป้องกัน มีทั้งการกำหนดค่านิยมของการกลั่นแกล้งรังแก ทำให้มีการวาง มาตรการรวมไปถึงการกำหนดหน้าที่ตามกฎหมายให้บุคคลรวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความ รับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อป้องกันปัญหา รวมไปถึงจัดให้มีองค์กรกำกับดูแล เฉพาะและจะต้องมีการตรวจสอบและประสานงานการทำงานระหว่างกันตลอดเวลา เพื่อประเมิน สภาพปัญหา และแก้ไขปัญหการกลั่นแกล้งรังแกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ในการกำหนดมาตรการป้องกันในการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กของแต่ละประเทศ จะพบว่า มีการออกมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ เพื่อป้องกันกระทำ ความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้ง รังแก ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎหมายที่มีการให้ค่านิยมของการกลั่นแกล้งรังแก หรือกฎหมายในเชิง ป้องกันที่มีการวางหลักการให้ภาครัฐต้องเข้าไปตรวจสอบปัญหา และแก้ไขปัญหในเชิงนโยบายของ สถานศึกษา โดยการกำหนดแนวทางของกฎหมายมีการพิจารณาจากสภาพปัญหาในสังคมที่มีการ กลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ย่อมเป็นหน้าที่ของแต่ละประเทศที่จะต้องให้ความสำคัญและจะต้อง ดำเนินการ เนื่องจากทุกประเทศมีหน้าที่ผูกพันกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC 1989) ที่จะต้องให้การคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะการคุ้มครองเด็กจากการถูกกลั่นแกล้งรังแก ไม่ว่าจะเป็นทาง กายภาพ หรือในการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นมากในปัจจุบัน ย่อมเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็ก ตามหลักการว่าด้วยเรื่องสิทธิที่เด็กย่อมจะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Right Of Protection)

ทั้งจากการรวบรวมข้อมูลทางสถิติรวมไปถึงคำพิพากษาในคดีต่าง ๆ จึงอาจสังเกตได้ว่า ในแต่ละประเทศมีแนวเฉพาะของตัวเองทางการแก้ไขปัญหการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ และสำหรับ การกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กนั้นหลายประเทศได้มีการกำหนดมาตรการใน เชิงป้องกันเป็นหลักโดยเฉพาะการกำหนดมาตรการป้องกันเชิงนโยบายไว้ในสถานศึกษา เพราะใน กรณีการกระทำ ความผิดในเด็กนั้นเป็นการจะดำเนินคดีทั้งในทางแพ่ง หรือทางอาญา สามารถเอาผิด กับเด็กในภายหลังที่กระทำ ความผิดได้ยากเนื่องจากหลักการใน UNCRC นั้น เด็กย่อมได้รับความ คุ้มครองจากการถูกดำเนินคดีใด ๆ และรัฐจะต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันแยกต่างหากจากมาตรการ ทางกฎหมายในการกระทำ ความผิดของผู้ใหญ่

ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ยังคงเกิดขึ้น และเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในต่างประเทศนั้นการกลั่นแกล้งเป็นปัญหาที่รุนแรงและมีมากขึ้นในทุกปี ทางภาครัฐจึงต้องมีความจริงจังในการแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบายมาก เพื่อลดจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นมากกว่าการพุ่งเป้าไปดำเนินคดีความซึ่งเป็นกรณีที่ปัญหาดังกล่าวได้เกิดขึ้นมาแล้ว

ในต่างประเทศ การกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นในเด็กนั้นเกิดขึ้นในสถานศึกษาเสียส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีคดีที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกเป็นจำนวนมากในสังคม และมีแนวโน้มการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เพิ่มขึ้นและมีปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้นในทุกปี เนื่องจากสภาพสังคมญี่ปุ่นที่มีความอนุรักษ์นิยม มีความเข้มงวด และความเคร่งครัดสูงมาก อีกทั้งยังเป็นภาคสังคมที่มีการแข่งขันรุนแรง ทำให้การศึกษาของเด็กในสถานศึกษา มีสภาพสังคมภายในสถานศึกษามีความกดดันและสร้างความเครียดให้กับเด็กเป็นอย่างมาก จึงพบว่าปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กนั้นเกิดขึ้นมากในประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งการกลั่นแกล้งรังแกจะอยู่ในลักษณะที่มีความรุนแรง ทั้งในด้านรูปแบบการกระทำที่มีความรุนแรง ไม่ว่าจะโดยการกระทำภายนอก เช่น การทำร้ายร่างกาย หรือการกระทำต่อจิตใจ เช่น การหลีกเลียงไม่พูดคุย หรือการไม่ให้เข้าสู่พื้นที่สังคมภายในสถานศึกษา ซึ่งจากการกลั่นแกล้งรังแกของเด็ก จะพบว่าในบางคดีที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความรุนแรงมาก ทำให้เด็กได้รับความเสียหายทางจิตใจขั้นรุนแรงจนถึงขนาดมีผู้เสียชีวิตที่มีการฆ่าตัวตายจากการถูกกลั่นแกล้งรังแก หรือผู้เสียหายอาจจะลงมือกระทำในสิ่งที่ตนไม่สามารถกระทำได้เพื่อให้ได้รับการยอมรับ เช่น การพยายามว่ายน้ำเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนนักเรียนภายในสถานศึกษา จนนำไปสู่การจมน้ำจนเสียชีวิตเนื่องจากว่ายน้ำไม่เป็น ซึ่งทั้งหมดนี้ยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดในประเทศญี่ปุ่นและมีการตรวจพบการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กที่มากขึ้นในทุก ๆ ปี ถึงแม้ว่าจะได้มีการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกก็ตาม แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติกฎหมายในเชิงนโยบายของรัฐกับหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเพียงเท่านั้น อาจเป็นข้อพิจารณาได้ว่าภาครัฐญี่ปุ่นนั้นยังคงดำเนินมาตรการตามกฎหมายเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นได้ไม่ดีเท่าที่ควร อีกทั้งสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ทำให้การกระทำความผิดในลักษณะการกลั่นแกล้งรังแกมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น จนทำให้เกิดปัญหาในการกำหนดแนวทางมาตรการป้องกันภายในสถานศึกษาที่จะนำมาบังคับใช้ และยังทำให้สถานศึกษาก็ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากหลายๆกรณี เด็กญี่ปุ่นทำการกลั่นแกล้งรังแกผ่านพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งอาจจะเป็นที่สังเกตได้ว่า พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะที่ยากที่สถานศึกษา หรือผู้ปกครองจะสามารถเข้าไปตรวจสอบ (Monitor) ได้อยู่ตลอดเวลา จนสุดท้ายก็เกิดการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในรูปแบบใหม่ ๆ ที่กฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของญี่ปุ่นก็ไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาได้ ถึงแม้จะได้มีการอบรม หรือปลูกฝังจิตสำนึกตามที่กฎหมายกำหนดไว้

แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมหรือสังคมของประเทศญี่ปุ่นทำให้ลำพังการดำเนินมาตรการป้องกันแต่เพียงอย่างเดียวของสถานศึกษานั้นยังไม่ดีพอ

เนื่องจากปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กในญี่ปุ่น ถือว่าเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงกระทบต่อสังคมของประเทศญี่ปุ่นอย่างมาก และจากการสำรวจข้อมูลการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กจากทางรัฐบาลญี่ปุ่น ภาครัฐตรวจพบได้ว่าปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กนั้นเพิ่มมากขึ้นในทุกปี ทำให้ประเทศญี่ปุ่นต้องมีตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญ เพื่อพิจารณาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง จนกระทั่งมีคดีที่มีความรุนแรงเกิดขึ้น ทำให้ประเทศญี่ปุ่นต้องออกกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กภายในสถานศึกษา ที่มีการกำหนดคำนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกในสถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางการดำเนินการเชิงนโยบาย ดูแลเด็กในสถานศึกษาเพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้น การกำหนดหน้าที่ให้ครู บุคลากรของสถานศึกษา หรือองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงผู้ปกครอง ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม เช่น การตรวจสอบปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก การกำหนดแนวทางการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกเพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก รวมถึงจัดให้มีองค์กรขนาดเล็กภายในสถานศึกษาเพื่อควบคุมปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยป้องกันการกระทำการกลั่นแกล้งรังแกซ้ำเพื่อป้องกันความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่จิตใจเด็กผู้ถูกระทำ เป็นต้น

สำหรับประเทศแคนาดานั้นจากการศึกษาพบว่า ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กนั้นมีความรุนแรง และพบว่าปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกส่วนใหญ่ เป็นที่น่าสังเกตว่า ได้มีการกระทำความผิดในเกิดขึ้นในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งแตกต่างกับประเทศญี่ปุ่นที่พบว่าการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กนั้น มีการกระทำทั้งในรูปแบบกายภาพในชั้นเรียน ในรูปแบบของการไม่ให้เข้าร่วมสังคม หรือแม้แต่ในรูปแบบของการกระทำทางอินเทอร์เน็ต ทำให้รูปแบบการจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกของประเทศแคนาดานั้นมีความแตกต่างกับประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ในประเทศแคนาดา เนื่องจากสภาพปัญหานั้นเป็นการกระทำความผิดในพื้นที่ของสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งยังเคยมีคดีที่มีความเสียหายต่อชีวิตเกิดขึ้นจากการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ทำให้มีการออกกฎหมายเชิงป้องกันสำหรับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เช่น ในรัฐ Manitoba ก็ได้มีการกำหนดการกำหนดคำนิยามของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้ในตัวบทบัญญัติเป็นการเฉพาะรวมถึงมีมาตรการป้องกันเฉพาะสำหรับยับยั้งการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกและกำหนดให้มีหน่วยงานที่ต้องมากำกับดูแลในเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจจะพิจารณาอีกนัยหนึ่งได้ว่า ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กในประเทศแคนาดาในรัฐ Manitoba มีลักษณะที่เป็นการกระทำในพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้การออกกฎหมายในเชิงป้องกันนั้นต้องให้ความสำคัญกับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber

Bullying) มีรูปแบบของการบังคับใช้กฎหมายในเชิงป้องกันที่มีความเฉพาะเจาะจงกว่าญี่ปุ่นที่ได้ออกกฎหมายในลักษณะเชิงป้องกันตรวจสอบภายในสถานศึกษาเป็นหลัก

ถ้าหากพิจารณาจากทั้งสองประเทศดังกล่าวข้างต้นจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในแต่ละประเทศมีสภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน และมีสภาพปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นก็แตกต่างกัน จึงทำให้การออกกฎหมายเพื่อกำหนดค่านิยม รูปแบบมาตรการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกของเด็กจึงมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ โดยมีการออกแบบมาตรการป้องกันในทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับปัญหา และเพื่อที่จะพยายามแก้ไขปัญหาในเชิงป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ได้มากที่สุด ซึ่งในเรื่องนี้ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะที่กำหนดหน้าที่ในเชิงป้องกันให้สถานศึกษาต้องมากำกับดูแลในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกในเด็ก จึงอาจมองได้ว่าปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกของไทยยังไม่ได้รับการใส่ใจเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะพิจารณาได้ในส่วนหนึ่งว่าในประเทศไทยยังไม่เกิดคดีที่มีความเสียหายรุนแรงดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น ทำให้ภาครัฐอาจจะมองว่าปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกของไทยไม่ได้รับแรงกดดันขนาดที่ต้องมีกฎหมายเฉพาะเพียงแต่การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันก็เพียงพอ และไม่ได้ใส่ใจกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เนื่องจากยังไม่พบคดีที่สร้างความเสียหายรุนแรงต่อสังคมมากนัก ทำให้ประเทศไทยละเลยในการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ และไม่ได้มีแนวทางที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้น และมีเพียงการกำกับดูแลปัญหาในเรื่องนี้โดยอาศัยบทบัญญัติกฎหมายทั่วไป หรือเป็นหน้าที่เชิงนโยบายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่มีหน้าที่ทั่วไปในการดูแลปัญหาในเรื่องนี้เท่านั้น

นอกจากนี้ยังพบว่าการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกที่ไม่ว่าจะเป็นการทำในลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกทางกายภาพที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) เช่น การโพสต์ หรือคอมเมนต์แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในพื้นที่สังคมออนไลน์สาธารณะที่เปิดกว้างกว่าในอดีตมาก หรืออาจจะกล่าวได้ว่า พื้นที่ออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตนั้น มีความเปิดกว้างซึ่งมีทั้งข้อดีในทางสังคมที่สามารถเชื่อมต่อสื่อสารกันได้สะดวกมากขึ้นแต่ก็สามารถสร้างปัญหาได้เช่นเดียวกันว่าการเชื่อมต่อสื่อสารที่เปิดกว้างมากขึ้นย่อมหมายถึงการกระทำความผิดนั้นสามารถกระทำได้ง่ายดายและมีความสะดวกเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน อีกทั้งยังทำให้เกิดการกระทำความผิดในรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มจากในอดีตอีกด้วย

ในส่วนของการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ประเทศไทยจะต้องกลับมาพิจารณาถึงกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกภายในสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันแม้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ก็อาจจะมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอในการจัดการกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกที่อาจเกิดขึ้น ภาครัฐจึงจะต้องให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวเพิ่มขึ้น โดยอาจจัดให้มีการแก้ไข

เพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมาย เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเพื่อปรับบทลงโทษสำหรับการดูหมิ่นซึ่งเข้มงวดขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เช่นเดียวกับในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งการแก้ไขกฎหมายอาญาดังกล่าวมีทั้งในส่วนการเพิ่มโทษทั้งในส่วนของการปรับในทางแพ่งและรวมถึงอัตราโทษจำคุก ก็ถือว่าการแก้ไขปัญหาในเชิงป้องกันได้ในทางหนึ่งเช่นเดียวกัน หรือกำหนดให้บุคคลที่สาม หรือกำหนดบทลงโทษเฉพาะสำหรับผู้ปกครองของเด็กต้องมีส่วนในการรับผิดชอบกรณีที่เด็กได้กระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ต่อเด็กคนอื่น ทั้งนี้ก็เพื่อเกิดการตระหนักถึงการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ว่าจะมีบทลงโทษตามกฎหมายที่รุนแรงตามมาแต่ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาประกอบกับหลักการในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญประกอบกันที่ต้องมีการชั่งน้ำหนักว่าจะสมควรกำหนดบทลงโทษเพิ่มเติมเพียงใด เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพียงพอในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ แต่ก็ไม่ใช่เป็นการกระทบต่อสิทธิของเด็กจนเกินสมควร โดยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวนี้ อาจทำได้ทั้งในรูปแบบของการแก้ไขกฎหมายเดิมที่มีอยู่ หรืออาจจะออกกฎหมายเฉพาะในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกของเด็ก เพื่อให้ง่ายต่อการตีความและบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก

ในประเทศไทย การกำหนดอำนาจหน้าที่ในเรื่องการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้นหากพิจารณาโดยหน้าที่นั้นในปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องของสองหน่วยงานคือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ ซึ่งหากพิจารณาลงไปในอำนาจหน้าที่ และพันธกิจที่เกี่ยวข้องแล้ว โดยพิจารณาแยกกันสองหน่วยงานได้ดังนี้

- 1) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยตัวบทบัญญัติกฎหมายแล้วมีภาระหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงอำนาจหน้าที่อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่นหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการจัดการสื่อสังคมออนไลน์ให้มีความเรียบร้อย เช่นการตรวจสอบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การปล่อยข่าวปลอมในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งหากพิจารณาในหน้าที่ของกระทรวงแล้วจะพบว่า เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทั่วไป ไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการปัญหาเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ และไม่ได้มีขั้นตอน หรือกระบวนการในการลงไปตรวจสอบถึงปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่ใช่ภาระหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง

2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยทั่วไปแล้ว มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลเรื่องความเป็นธรรม และสร้างความเสมอภาคในสังคม รวมไปถึงจะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชน ซึ่งหากพิจารณาแล้ว อาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานนี้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เพียงแต่การกำกับดูแลของหน่วยงานนี้ จะเป็นการกำกับดูแลในเชิงนโยบายที่เข้าไปดูแลร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ แต่ก็ได้มีหน้าที่โดยตรงในการเข้าไปตรวจสอบ หรือกำกับดูแลปัญหาที่เกิดขึ้น แต่อำนาจหน้าที่ของกระทรวงนั้นเพียงแต่นำเสนอนโยบายลงไปสู่ระดับการปฏิบัติงานเป็นเพียงเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอในการตรวจสอบถึงปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นทางกายภาพ ในสถานศึกษาและที่เกิดขึ้นในสื่อสังคมออนไลน์ แต่จะเป็นหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิเด็ก ที่มีอำนาจตามโดยอาศัยการกำหนดในนโยบายของสถานศึกษา และผู้ปกครอง ที่มีหน้าที่ในเชิงนโยบายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กในมาตรา 63 แต่ในมาตราดังกล่าว ก็เป็นเพียงการกำหนดภารกิจในเชิงนโยบายเท่านั้น ไม่ได้มีบทบาทเชิงรุกดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยกฎหมายเฉพาะของญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก และมีการกำหนดกรอบและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานไว้อย่างเป็นระบบ

ซึ่งหากพิจารณากรณีที่เกิดการกระทำความผิดที่เป็นกรณีกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กเกิดขึ้น การประสานงานระหว่างหน่วยงานอาจจะเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการตรวจสอบการกระทำความผิด เนื่องจากไม่ได้มีหน่วยงานที่มีอำนาจโดยตรงที่ทำหน้าที่ในเชิงรุกในการตรวจสอบในเรื่องการกระทำความผิดที่เป็นกรณีกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เช่น กรณีมีการกระทำความผิดที่เป็นกรณีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในสถานศึกษาเกิดขึ้น ในประเทศไทย เจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าว คือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองท้องถิ่น และเจ้าพนักงานของหน่วยงานโดยตรงเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาจะพบว่าไม่ได้ประจำอยู่ใกล้ชิดเด็กในสถานศึกษาอีกทั้งยังมีภาระหน้าที่ทั่วไปที่ต้องจัดการ และไม่ได้ลงตรวจสอบการกระทำความผิดในเชิงรุก ซึ่งกรณีนี้จะแตกต่างกับประเทศญี่ปุ่น ที่กฎหมายมีกฎหมายเฉพาะในเรื่องคุ้มครองการกลั่นแกล้งรังแก และกฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งหมด ทั้งส่วนจังหวัด ภูมิภาค สถานศึกษา ท้องถิ่น รวมไปถึงผู้ปกครอง จะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบปัญหา และดำเนินมาตรการตามความเหมาะสมทั้งในเชิงนโยบายการศึกษาประกอบกับในเชิงปฏิบัติที่สามารถทำได้ในสถานศึกษาหรือในความดูแลของผู้ปกครอง ทำให้การทำงานมีความสอดคล้องต่อเนื่องกันและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าในประเทศไทย หรือแม้แต่ในประเทศแคนาดา ที่กำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจในการออกคำสั่งคุ้มครองไม่ให้มีการกลั่นแกล้งรังแกซ้ำ ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การมีกฎหมายเฉพาะเรื่องในการคุ้มครองสิทธิเด็กในเรื่องการกลั่น

แก๊งค์รังแกออนไลน์นั้น จะต้องมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และทำให้มีหน่วยงานที่สามารถเข้ามาดูแลในเรื่องดังกล่าวได้โดยตรง

ซึ่งทางผู้เขียนมองว่า ถ้าประเทศไทยจะได้มีการออกกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับแก๊งค์รังแกออนไลน์ โดยกำหนดหน้าที่แยกเฉพาะให้สถานศึกษาต้องมีหน้าที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากหน้าที่เชิงนโยบายตามมาตรา 63 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ย่อมทำให้มีการตรวจพบการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วกว่า เพราะกฎหมายดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดอำนาจหน้าที่ให้บุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็กนั้นจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการที่จะเข้ามาตรวจสอบและจัดการกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เช่น ครู ผู้ปกครองของเด็ก มีหน้าที่ในการตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้กฎหมายเฉพาะมีบทบัญญัติให้อำนาจบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะ และอาศัยการทำงานร่วมกับสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนสำหรับกรณีการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กโดยประสานกับภาคผู้ประกอบการเอกชนที่ประกอบกิจการสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบการกระทำความผิดที่เป็นการใช้กลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก และมีมาตรการดำเนินการตอบสนองได้อย่างทันที เช่น เมื่อครูพบเห็นการถูกกลั่นแกล้งรังแกของเด็กกันเองในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเด็กเข้ามาแจ้งถึงปัญหาหรือครูตรวจพบเอง โดยครูอาจพิจารณาการดำเนินการลงโทษของเด็กภายในสถานศึกษานั้นได้ทันที เช่น การตัดคะแนนความประพฤติ เป็นต้น

นอกจากภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ จำเป็นต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ และมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นร่วมกันเพื่อหาทางออกในการแก้ไขปัญหา หรืออาจจะโดยทำงาน หรือประสานงานร่วมกัน โดยในบางครั้ง มาตรการทางกฎหมายอาจจะไม่ใช่ทางออกเสมอไปสำหรับการกระทำความผิดในรูปแบบนี้ หากแต่ภาครัฐอาจจะต้องหารือร่วมกับภาคเอกชน เพื่อหาทางออกร่วมกัน เช่น การกำหนดหน้าที่ให้ภาคเอกชนที่เป็นผู้ประกอบการสื่อสังคมออนไลน์ ต้องเป็นผู้มีหน้าที่ตรวจสอบการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เช่น การระงับบัญชีผู้ใช้งาน การที่ต้องกำหนดให้มีการ Report คอมเมนต์ที่รุนแรงและไม่มีความเหมาะสม รวมถึงมีการส่งต่อข้อมูลการกระทำความผิดกับทางภาครัฐอยู่ตลอด อาจจะมีสิ่งที่ดีว่ามีความคล้ายคลึงกับกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกในประเทศญี่ปุ่น เพียงแต่ว่าสลับหน้าที่ให้เอกชนเป็นผู้ตรวจสอบเนื่องจากสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วกว่า และเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดมากกว่าการให้ภาครัฐออกกฎหมายเอาผิดกับผู้กระทำความผิดโดยตรงซึ่งจะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลบนพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ได้

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากปัญหากฎหมายในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ทั้งในส่วนของปัญหาการกำหนดคำนิยามของการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ปัญหาในเรื่องการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ และปัญหาในเรื่ององค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแลโดยตรงในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก เมื่อได้ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎี หลักกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศญี่ปุ่นและประเทศแคนาดา เพื่อนำมาวิเคราะห์ศึกษาปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถมีบทสรุปและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

ในปัจจุบันเนื่องจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้คน ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ในรูปแบบใหม่ ๆ มากขึ้น และผู้คนสามารถเชื่อมต่อถึงกันได้ง่ายมากขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีการรวมกลุ่มผู้คนกันในภาคสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Instagram Twitter Line เป็นต้น ทำให้การเผยแพร่ข้อความ การเผยแพร่ความคิด หรือการสนทนาในปัจจุบันมีลักษณะที่ค่อนข้างเปิดกว้างและมีการเปลี่ยนแปลงไปมากในสภาพสังคมในอดีต ทำให้การกระทำ ความผิดในเรื่องการก่ออาชญากรรมในรูปแบบของอาชญากรรมทางความคิดนั้นสามารถกระทำได้ง่าย และเกิดการกระทำ ความผิดในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) หรือการคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Harassment) เป็นต้น ดังนั้นภาครัฐจึงไม่สมควรที่จะละเลยในปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นในเด็ก เนื่องจากเด็กเป็นบุคคลที่เกิดความเสียหายต่อจิตใจได้ง่ายและมีวุฒิภาวะต่ำ ดังนั้นภาครัฐจะต้องมีมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่มีความเหมาะสม เพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่อาจเกิดขึ้นในเด็กได้ จากการศึกษาในต่างประเทศพบว่า ได้มีการให้ความสำคัญและมีการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะ ทั้งในประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา รัฐ Manitoba ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีมาตรการป้องกันการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากนำมาศึกษาวิเคราะห์กับประเทศ

ไทยแล้ว จะพบว่าในประเทศไทย ไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก จึงทำให้มีปัญหาในเรื่องการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ในเด็กที่เกิดขึ้นมากในปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษา ผู้เขียนสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

5.1.1 คำนียามการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

ในประเทศไทยนั้นแม้จะมีบทบัญญัติทางกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ได้มีการกำหนดความผิดบางลักษณะที่อาจจะนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้ในบางลักษณะ แต่ก็ยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ทำให้ไม่มีการให้ค่านิยมการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ และทำให้เกิดปัญหาในการปรับใช้ตามกฎหมายที่มีอยู่เนื่องจากไม่ใช่บทบัญญัติโดยตรงซึ่งจะปรับใช้ได้ ซึ่งหากได้ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้วจะพบว่า ในต่างประเทศมีการให้ความสำคัญกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในสังคม ในประเทศญี่ปุ่น แม้จะไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายที่เป็นมาตรการบังคับทางอาญาโดยตรงในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ของเด็ก แต่เนื่องจากปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกที่เพิ่มมากขึ้นและทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ทำให้ภาครัฐเห็นความสำคัญจะต้องออกกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกภายในสถานศึกษา โดยมีการกำหนดค่านิยมของการกลั่นแกล้งรังแกไว้ในกฎหมายส่งเสริมและป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก ซึ่งในการกำหนดนิยามก็เพื่อให้เกิดหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาในการตรวจสอบการกลั่นแกล้งรังแกภายในสถานศึกษาของเด็ก อีกทั้งทำให้เกิดความสะดวกต่อศาลที่จะนำไปตีความเพื่อกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดกับผู้ปกครองเด็กอื่นที่สร้างปัญหาในการกลั่นแกล้งรังแกเด็กคนอื่นได้ หรือแม้แต่ในประเทศแคนาดา ในรัฐ Manitoba มีการออกบทบัญญัติในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เป็นกฎหมายเฉพาะ และมีค่านิยมเฉพาะสำหรับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ รวมถึงกำหนดค่านิยมของเด็กและผู้ปกครอง รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้และตีความกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 มาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

สำหรับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก เป็นปัญหาที่ประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร โดยพิจารณาได้จากการที่ประเทศไทย ไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะในการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก มีแต่เพียงการกำหนดในเชิงนโยบาย อบรมของสถานศึกษาเท่านั้นซึ่งไม่เพียงพอ และขาดประสิทธิภาพ ซึ่งหากพิจารณาถึงปัญหาในด้านการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กที่พบมากขึ้นในสถานศึกษาของไทย ในปัจจุบันการบังคับใช้

บทบัญญัติทางกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เท่านั้น อาจจะไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมในการป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก อีกทั้งกฎหมายเหล่านี้ไม่ใช่การออกกฎหมายที่เฉพาะที่กำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ทำให้การกำกับดูแลปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ขาดประสิทธิภาพ

ซึ่งหากศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นพบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาไว้โดยละเอียด โดยกำหนดทั้งในส่วนการดำเนินการร่วมกันของสถานศึกษา รวมถึงผู้ปกครองและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการมาตรการกับเด็กที่ได้กระทำความผิด รวมถึงกำหนดความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้ปกครองหรือผู้ดูแล และกรณีมาตรการพิเศษสำหรับกรณีการกระทำความผิดที่เกิดความเสียหายร้ายแรง ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กในประเทญี่ปุ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกในเด็กสูงมากเป็นอันดับต้นๆของโลก และมีปัญหาร้ายแรงที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

สำหรับประเทศแคนาดา รัฐ Manitoba ได้มีการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยมีบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำสำหรับเด็กที่กระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เนื่องจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นร้ายแรงอาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำความผิดซ้ำกันต่อเนื่องหลายครั้ง ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้งรังแกซ้ำอีกจนเกิดความเสียหายต่อจิตใจซึ่งนำไปสู่ความเสียหายที่รุนแรงเช่น การทำร้ายร่างกายตัวเอง หรือการฆ่าตัวตายได้ดังคดี Amanda Todd

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความคิดเห็นว่าการออกบทบัญญัติกฎหมายกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็กนั้นมีความสำคัญ และอาจพิจารณาได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีความเหมาะสมกับการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่มีการกระทำความผิดที่มีลักษณะเฉพาะ โดยจะช่วยปกป้องเด็กที่มีความบอบบางต่อจิตใจต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หรือมีมาตรการเอาผิดผู้ปกครองนำไปสู่การตระหนักถึงปัญหาและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการคุ้มครองสิทธิเด็กตาม หลักการของ UNCHR

5.1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

ในประเทศไทยปัจจุบันไม่มีกลไกเชิงรุก และไม่มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำความผิดของเด็กในสถานศึกษาที่มีความชัดเจนในประเทศไทย แต่มีเพียงหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทั่วไปในการกำกับดูแลเชิงนโยบาย ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมี

อำนาจหน้าที่เฉพาะเรื่องในการดูแลตรวจสอบพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ในภาพรวมเท่านั้นและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีอำนาจหน้าที่ทั่วไปในเชิงนโยบายในเรื่องการพัฒนาสังคม และกำหนดการปลูกฝังแนวคิดของเด็กในสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งในกฎหมายพระราชบัญญัติสถานศึกษาก็ไม่ได้ให้อำนาจหน่วยงานโดยตรงอย่างกรมคุ้มครองเด็กได้มีบทบาทในเชิงรุกในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นแล้วพบว่ามีการตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากและมีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้หน่วยงานรัฐจะต้องปฏิบัติตาม ทั้งมาตรการป้องกันตามกฎหมายและมาตรการเชิงรุกของสถานศึกษา รวมไปถึงหน่วยภาคท้องถิ่น และประชาชนที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีส่วนในการตรวจสอบปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

ผู้เขียนมีความเห็นว่าสมควรกำหนดให้มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะให้เป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ควรกำหนดคำนิยาม โดยคำนิยามต่าง ๆ จะต้องตีความอย่างรัดกุม และครบถ้วนสำหรับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ทั้งการกำหนดคำนิยามของการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ การกำหนดคำนิยามคำว่าเด็ก ทั้งในส่วนของเด็กผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดทั้งที่เป็นเด็กหรือบุคคลธรรมดา รวมถึงกำหนดคำนิยามอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องเช่น ผู้ปกครอง โรงเรียน ท้องถิ่น สถานศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความบทบัญญัติกฎหมาย และนำไปสู่การบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการออกกฎหมายดังกล่าวอาจประยุกต์จากแนวคิดทฤษฎีการกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ รวมถึงพิจารณาศึกษาคำนิยามของต่างประเทศมาปรับใช้ตามความเหมาะสมประกอบกัน

2) ควรกำหนดมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ไว้ในกฎหมายเฉพาะ โดยอาจกำหนดได้ทั้งในกรณีการกำหนดมาตรการในเชิงป้องกันภายในสถานศึกษา หรือในเชิงนโยบายของสถานศึกษาดังเช่นกฎหมายป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในสถานศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการเอาผิดสำหรับบุคคลที่ได้การกระทำความผิดที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ในเด็ก ไม่ว่าจะได้กระทำในสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษาหรือไม่ รวมถึงมาตรการทางกฎหมายกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วมีการกระทำความผิดซ้ำ

เพื่อป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมถึงกำหนดความรับผิดชอบของผู้ปกครองหรือบุคคลที่อาจเกี่ยวข้องในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็ก

ทั้งนี้อาจจะกำหนดให้มีการกำหนดให้มีโทษทั้งในทางอาญาและโทษปรับในทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสม

3) ควรกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนและกำหนดหน้าที่ดูแลโดยตรงในการตรวจสอบปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำความผิดที่เป็นลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้ในเชิงรุก โดยทำงานประสานรับเรื่องจากสถานศึกษาถ้ามีการรายงานเข้ามา และสมควรจัดให้มีการดำเนินมาตรการทางกฎหมาย หรือกำหนดมาตรการตักเตือน หรือลบ บล็อกข้อความที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายนั้น โดยอาจจะขอความร่วมมือกับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Line Twitter หรือ Instagram ในการขอความร่วมมือในการตรวจสอบและจัดมาตรการลงโทษในทางอื่นนอกจากทางอาญา หรือการปรับทางแพ่ง เช่น การระงับบัญชีผู้ใช้งานทั้งในกรณีการระงับบัญชีผู้ใช้เป็นการชั่วคราว หรือเป็นการถาวร หรือ การลบการโพสต์ข้อความแสดงความคิดเห็นที่อาจจะเป็นการเข้าข่ายลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นกรกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ หรือกำหนดบทบัญญัติเฉพาะ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมคุ้มครองเด็กจะต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายในเชิงรุกให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเข้ามาโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเฉพาะหรือแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่และมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการกับการกระทำความผิดที่เป็นกรกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ทำงานสัมพันธ์กับหน่วยงานรัฐอื่น ๆ เช่น สถานศึกษา ทั้งในภาคท้องถิ่นและภาคประชาชนเพื่อเป็นการตรวจสอบปัญหาร่วมกัน เช่นเดียวกับในประเทศญี่ปุ่นที่ต้องอาศัยความร่วมมือของหลายหน่วยงานประกอบกัน โดยมีกฎหมายเฉพาะเพื่อกำหนดหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานร่วมกัน

5.2.2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ในการแก้ไขปัญหการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ สมควรจัดให้มีการอบรม สัมมนาความรู้ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในกรณีของเด็กและของผู้ใหญ่ เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงปัญหา และนำไปสู่มาตรการทางสังคมที่อาจจะนำมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหานั้นได้ เช่น การอบรมเด็กและปลูกฝังเด็กในสถานศึกษาในเรื่องการกลั่นแกล้งรังแกภายในสถานศึกษา หรือการอบรมภายในองค์กรท้องถิ่น หรือภาคเอกชนต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือและกำหนดแนวทางในเชิงนโยบายร่วมกันในองค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงปัญหา และเป็นการปลูกฝังแนวคิดและจิตสำนึกเพื่อลดการกลั่นแกล้งรังแกเสียตั้งแต่แรกก่อนจะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เพราะการกระทำความผิดที่เป็นกรกลั่นแกล้งรังแก (Bullying) เป็นการกระทำความผิดที่สามารถป้องกันได้

หากภาคสังคมให้ความร่วมมือในการตรวจสอบปัญหา (Monitor) อยู่ตลอด และมีการแก้ไขปัญหาเสียตั้งแต่เนิ่น ๆ เช่น การตัดเงินเดือนภายใน หรือมีการปรับความเข้าใจกันภายในสังคมนั้น ๆ

บรรณานุกรม

- กิริติกานต์ วรวิสุทธินันท์. **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1**. กรุงเทพมหานคร: จีรัชการพิมพ์, 2549.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการถูกรบกวนด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการพาณิชย์โดยผู้รับมิได้เรียกร้อง**. **บทบัณฑิตย**. 66, 1 (มีนาคม 2553): 26-77.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย : ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber-safety Act) ของรัฐ Nova Scotia, ใน การประชุมวิชาการระดับชาติทางภาษาและการสื่อสาร**. วันที่ 3-4 กันยายน 2558. ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. หน้า 3-4.
- คณิต ฌ นคร. **กฎหมายอาญาภาคความผิด**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2549.
- จอมพล พิทักษ์สันต์โยธิน. **การรังควานบนอินเทอร์เน็ต (Cyberstalking) กับความรับผิดทางอาญาในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร**. **วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 13, 19 (กันยายน-ธันวาคม 2548): 51-65.
- จิตาภา สดสี. **สื่อสังคมออนไลน์ ความรับผิดชอบต่อสังคมของลูกค้า และคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ใช้บริการคาเฟ่ สำหรับ คนรักแมวในเขตกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2557.
- ทศพล ทรรศนกุลพันธ์. **ทฤษฎีและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับละเมิด**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.
- ทิพวัลย์ แสงอุไร. **เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
- 'ปลื้มจิตร' ผงะ! โดนตัดต่อภาพไปเปลือย เตรียมลุยเอาผิดถึงที่สุด. **ไทยรัฐออนไลน์**. (11 กุมภาพันธ์ 2558), ค้นวันที่ 5 เมษายน 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/content/480596>
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. **ราชกิจจานุเบกษา**. 120, 95 ก (2 ตุลาคม 2546): 1-29.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. **ราชกิจจานุเบกษา**. 124, 27 ก (18 มิถุนายน 2550): 4-13.

ฟ้าใส สามารถ และคณาธิป ทองรวีวงศ์. หลักการทางกฎหมายของประเทศไทย ในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกทางสื่อออนไลน์. วารสารการบริหารปกครอง. 10, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 77-100.

มาตาลักษณ์ เสรมธากุล. หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก. รายงานการวิจัย ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562. ค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://www.law.tu.ac.th/wp-content/uploads/2020/02/หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กฯ.pdf>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. **ราชกิจจานุเบกษา**. 134, 40 ก (6 เมษายน 2560): 1-90.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. **คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน**. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **การศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางอาญา ของนิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคลของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียน**. รายงานการวิจัย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2558. ค้นวันที่ 15 เมษายน 2564 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER067/GENERAL/DATA0000/00000184.PDF>

สกุลศรี ศรีสารคาม. **แนวทางการศึกษา และการมอนิเตอร์สื่อออนไลน์**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา, 2562.

อรัญญา บุณริक्षा. **ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้คุกคามล่วงละเมิดผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.

อัศวิน อุดทาค้า. **ขอบเขตเสรีภาพในการแสดงออก: ศึกษากรณีคำพูดหรือการกระทำที่สร้างความเกลียดชังตามแนวคำวินิจฉัยศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปและศาลสหรัฐอเมริกา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

Asia-Pasific. **Japan Eyes Jail Time as Part of Stricter Penalties for Cyberbullying**. Retrieved November 19, 2021 from <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/japan-eyes-jail-time-as-part-of-stricter-penalties-for-cyberbullying/2399758>

Belsey, Bill. **Cyberbullying: An Emerging Threat to the "Always On" Generation**. Retrieved May 19, 2021 from <https://billbelsey.com/?cat=13>

The Diplomat, Asia Life. **Cyberbullying and the Tragedy of Hana Kimura**. Retrieved

- November19, 2020 from <https://thediplomat.com/2020/06/cyberbullying-and-the-tragedy-of-hana-kimura/>
- Hinduja, Sameer and Patchin, Justin W. **Bullying Beyond the Schoolyard: Preventing and Responding to Cyberbullying**. Thousand Oaks: Corwin Press, 2009.
- Henderson, Andrew M. High-Tech Words Do Hurt: A Modern Makeover Expands Missouri's Harassment Law to Include Electronic Communication. **Missouri Law Review**. 74, 2 (Spring 2009): 379-398.
- Hollander, Jieskje. **Hate Speech a Historical Inquiry into the Development of its Legal Status**. Master's thesis, University of Groningen, 2007.
- Kapook.com. **Cyberbullying การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ทำร้ายชาวเน็ตได้ง่ายกว่าที่คิด**. ค้นวันที่ 15 เมษายน 2564 จาก <http://health.kapook.com/view150050.html>
- The Legislative Assembly of Manitoba. **The Cyberbullying Prevention Act 2013**. Retrieved May 19, 2021 from <https://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>
- Mari Yamaguchi Associated Press. **Girl's Death in Japan Prompts Probe of Alleged Bullying**. Retrieved October 19, 2021 from <https://abcnews.go.com/International/wireStory/girls-death-japan-%20prompts-probe-alleged-bullying-77528058>
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology Japan. **Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying of 2013**. Retrieved May 5, 2021 from <https://www.mext.go.jp/en/policy/education/elsec/title02/detail02/1373868.html>
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology Japan. **Special Feature 2: Building a Safe and Secure Educational Environment**. Retrieved May 5, 2021 from http://www.mext.go.jp/b_menu/hakusho/html/hpab201201/detail
- Pannawit Thavarawuth. **เรื่องราวอันน่าเศร้าของ Amanda Todd เสีย Cyber Bullying ที่คนทำมองว่าตลกแต่คนถูกกระทำเหมือนตกรกทั้งเป็น**. ค้นวันที่ 19 ตุลาคม 2564 จาก <https://missiontothemoon.co/entertainment-cyber-bullying>
- T News. **วิจารณ์ยับ!! “เมียหลวง” ถ่ายคลิปประจาน หลังัวเอาสาวมากกกถึงรัง!**. ค้นวันที่ 5 เมษายน 2564 จาก <http://www.tnews.co.th/contents/199075>
- Unicef. **Rights under the Convention on the Rights of the Child**. Retrieved

November 10, 2021 from https://www.unicef.org/crc/index_30177.html

United Nations. **The United Nations Convention on the Rights of the Child.** New

York: United Nations, 1989.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล นายลิขสิทธิ์ ศุภการ
ประวัติการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2557

